זוהר, פרשת ויקהל

ספר הזוהר

ספר הזהר, ויקיטקסט, ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף קצד עמוד ב

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳.

רבי חייא פתח, **ויאמר שאול אל הקני, לכו סורו רדו וגו׳** (ש״א טו ו) . תא חזי מה כתיב בעמלק? **פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו׳** (שם ב), וקודשא בריך הוא בכלהו קרבין דעבדו שאר עממין לגבייהו דישראל, מאי טעמא לא אקשי קמיה כהאי קרבא דעבד עמלק לגבייהו? אלא ודאי קרבא דעמלק הוה בכל סטרין לעילא ותתא, דהא בההוא זמנא אתתקף חויא בישא לעילא ואתתקף לתתא. מה חויא בישא כמין על פרשת ארחין - אוף הכא נמי עמלק חויא בישא הוה לגבייהו דישראל, דכמין לון

דף קצה עמוד א

על פרשת ארחין, דכתיב **אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים** שמואל א טו ב. כמין הוה לעילא לסאבא מקדשא, וכמין הוה לתתא לסאבא לישראל. מנלן? דכתיב **אשר קרך בדרך** דברים כה יז. כתיב הכא **אשר קרך** וכתיב התם **כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה** (דברים כג יא) .

ועל דא בבלעם כתיב **ויקר אלהי״ם אל בלעם** במדבר כג ד. **ויקר** - לישנא דמסאבא נקט. ואי תימא הא כתיב **אלהי״ם**? אלא קודשא בריך הוא אזמין ליה ההוא אתר דמסאבא לאסתאבא ביה, בההוא דרגא דאיהו אתדבק לאסתאבא ביה. מה עבד בלעם? איהו חשיב באינון קרבנין לסלקא לעילא. מיד זמין ליה קודשא בריך הוא ההוא אתר - אמר ליה הא מסאבו לגבך כמה דאתחזי לך ! ועל דא **ויקר אלהי״ם אל בלעם**.

כגוונא דא **אשר קרך בדרך וגו׳** - אזמין לגבך ההוא חויא בישא לעילא לסאבא לך בכל סטרין. ואלמלא דאתתקף משה לעילא ויהושע לתתא - לא יכילו ישראל ליה. ובגין כך נטיר קודשא בריך הוא ההוא דבבו לדרי דרין. מאי טעמא? בגין דחשיב לאעקרא את קיימא מאתריה. ובגין כך **פקדתי** בפקידה, דהא תמן אתרמיז רזא דאת קיימא קדישא.

תא חזי מה כתיב **ויאמר שאול אל הקני** (ש״א טו ו) - מאן **קני**? דא יתרו. וכי מאן יהיב בני יתרו הכא למהוי דיוריהון בעמלק - והא ביריחו הוו שריין? ! אלא הא כתיב **ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו׳** שופטים א טז. וכד עלו מתמן שרו בתחומא דעמלק, עד ההוא זמנא דאתא שאול מלכא דכתיב **ויסר קני מתוך עמלק**, בגין דהא בזמנא דחייביא אשתכחו (נ״א אתענשו), אינון חסידי וזכאי דמשתכחין בינייהו מתפסן בחוביהון והא אוקמוה.

כגוונא דא, אלמלא ההוא ערבוביא דאתחברו בהו בישראל - לא אתענשו ישראל על עובדא דעגלא. ותא חזי מה כתיב בקדמיתא? **מאת כל איש אשר ידבנו לבו** שמות כה ב - לאכללא כלא. בגין דבעא קודשא בריך הוא למעבד עובדא דמשכנא מכל סטרין; במוחא וקליפא. ובגין דהוו אינון ערב רב בגווייהו אתמר **מאת כל איש אשר ידבנו לבו** - לאכללא לון בינייהו דישראל דאינון מוחא. וכלהו אתפקדו.

לבתר סטא זינא לזיניה, ואתו אינון ערב רב ועבדו ית עגלא, וסטו אבתרייהו אינון דמיתו, וגרמו לון לישראל מותא וקטולא. אמר קודשא בריך הוא, מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא אלא מסטרא דישראל בלחודייהו ! מיד **ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳**, וכתיב בתריה **קחו מאתכם תרומה ליהו״ה ; מאתכם** ודאי, ולא כקדמיתא דכתיב **מאת כל איש אשר ידבנו לבו**. **ויקהל משה וגו׳** - מאן אתר כניש לון? אלא בגין דהוו אינון ערב רב בינייהו - אצטריך משה לאכנשא לון וליחדא לון מבינייהו.

ויקהל משה - רבי אבא פתח **הקהל את העם האנשים והנשים והטף** דברים לא יב. מה להלן כללא דכלהו ישראל - אוף הכא כללא דכלהו ישראל, ומאן אינון שתין רבוא.

רבי אלעזר פתח קרא בישראל כד נחית משה מן טורא דסיני דכתיב **וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה** שמות לב יז. **וישמע יהושע** - וכי יהושע שמע ומשה לא שמע? ! אלא ודאי עד השתא יהושע לא הוה ידע ומשה הוה ידע, אי הכי מהו **ברעה**? אלא **ברעה** - בה׳ כתיב; דההוא קלא בסטרא אחרא הוה. ויהושע דהוה אנפוי דסיהרא, אסתכל בההוא קלא דהוה דסטרא דרעה - מיד **ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה**. בההיא שעתא אתברו תרין לוחי אבנא דהוו בקדמיתא, והא אוקימנא, דאינון אתייקרו על ידוי

דף קצה עמוד ב

ונפלו ואתברו. מאי טעמא? בגין דפרחו אתוון מגו לוחי אבנין.

תא חזי בארבע תקופין דשתא קלא אתער בארבע סטרין דעלמא. בההוא קלא אתערותא דסטרא אחרא אתער ביה, וההוא אתערותא דסטרא אחרא עאל בין קלא לקלא, ואתחשך נהורא בקלא דלתתא. ובגין דלא מטא נהורא דקלא דלעילא לקלא דלתתא - כדין אקדים ההוא אתערותא ועאל בין דא לדא. נחש דמפתי לאתתא ונטיל נהורא. וההוא קלא הוא **קול מלחמה קול רעה**, ודא איהו **ברעה**. ועל דא שמע יהושע ולא משה, בגין דנטל ההוא רעה נהורא דסיהרא דהוה אחיד בה יהושע. ומשה דהוה אחיד בשמשא לא שמע. וישראל כלהו אתחשך נהורא דילהון בגין ההוא רעה דאתדבקת בהו. כיון דמחל קודשא בריך הוא חוביהון - כדין **ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו׳**, דהא ההוא ערב רב אתעבר מנייהו.

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו יתבי ליליא חד וקא מתעסקי באורייתא עד לא אתפליג ליליא.

אדהכי קרא גברא - בריכו ברכתא.

אמר ליה רבי אלעזר, השתא הוא זמנא דקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא!

אמר ליה רבי יוסי, אמאי משתעשע קודשא בריך הוא?

בכה רבי אלעזר ואמר: תא חזי, עד השתא קודשא בריך הוא אזדעזע 390 רקיעין, ובטש בהו, ובכה על חרבן בי מקדשא, ואוריד תרין דמעין לגו ימא רבא, ואדכר לבנוהי מגו בכיה.

בגין דלתלת סטרין אתפלג ליליא, בתריסר שעתי דהוו רשימין ביה. ואי אתוספן שעתי בליליא - אינון שעתי דמתוספאן דיממא אינון, ולא אתחשיבו מליליא בר תריסר דאינון דילה. ואינון תריסר אתפלגו לתלת סטרין, **ותלת משריין** דמלאכין קדישין אתמנון באינון תלת סטרין.

משרייא קדמאה - אתמנא בארבע שעתי קמייתא דשירותא דליליא לשבחא למאריהון. ומה קאמרי? **ליהו״ה הארץ ומלאה וגו׳, כי הוא על ימים יסדה וגו׳, מי יעלה בהר יהו״ה וגו׳, נקי כפים ובר לבב וגו׳** תהלים כד א. מאי טעמא דא? בגין דכד ליליא פריש גדפוי על עלמא, כדין כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ונפקי נשמתייהו לסלקא לעילא. ואינון מלאכין קיימין וקא אמרי **מי יעלה בהר יהו״ה. הר יהו״ה** - דא הר הבית, **מקום קדשו** - דא עזרת ישראל.

כגוונא דלעילא הכי נמי לתתא. בגין דבכל רקיעא ורקיעא כמה ממנן וכמה סרכין קיימין תמן. וכד נשמתין נפקין בעאן לסלקא לעילא. ואי לא זכיין - אינון דחיין לון לבר. ואזלין ושאטין בעלמא, ונטלין לון כמה חבילי טהירין, ואודעין לון מלין כדיבן. ולזמנין מלין דקשוט ממה דאתי לזמן קריב, כמה דאוקמוה.

ואינון נשמתין דצדיקייא - אזלין ושאטן לעילא, ופתחין לון פתחין, וסלקין לון לגו ההוא אתר דאקרי **הר יהו״ה**, כגוונא דרזא דהר הבית לתתא. ומתמן עאלין לגו ההוא אתר דאקרי **מקום קדשו** דתמן אתחזיין כל נשמתין לקמי מאריהון. כגוונא דא ההוא אתר דאתחזון ישראל קמי קודשא בריך הוא - אתר דאקרי **עזרת ישראל**. בשעתא דנשמתין קיימין תמן - כדין חדוה דמאריהון לאתתקנא בהו אתר דאקרי **קדש הקדשים**, ותמן רשימין כל עובדיהון וזכוון דלהון.

משרייא תניינא - אתמנא בארבע שעתי אחרנין. ולא אמרי שירתא בר תרי שעתי; עד דאתפלג ליליא ועאל קודשא בריך הוא בגנתא דעדן. ואלין אינון **אבלי ציון**, ואינון דבכו על חרבן בי מקדשא. ובשירותא דארבע שעתי אמצעין פתחי ואמרי **על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו׳** תהלים קלז א. ואלין אינון דבכו על נהרות בבל עמהון דישראל,

דף קצו עמוד א

ממשמע דכתיב **גם בכינו**. ומנלן דבכו תמן? דכתיב **הן אראלם צעקו חוצה** ישעיה לג ז - מהו **חוצה**? דא בבל, בגין דכלהו אוזפוה לשכינה עד בבל, ותמן בכו עמהון דישראל. ועל דא פתחי בהאי ומסיימי **זכור יהו״ה לבני אדום וגו׳** (תהלים קלז ז).

כדין אתער קודשא בריך הוא בדרגוי, ובטש ברקיעין כדאמרן, ואזדעזעו תריסר אלפי עלמין, וגעי ובכי. דכתיב **יהו״ה ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו** (ירמיהו כה ל). ואדכר לון לישראל, ואחית תרין דמעין לגו ימא רבא. וכדין אתער שלהוביתא חד דבסטר צפון, ובטש רוחא

חד דבסטר צפון בההוא שלהוביתא, ואזלא ושאטא בעלמא. וההיא שעתא אתפלג ליליא, ושלהוביתא אזלא ובטש בגדפוי דתרנגולא וקארי, כדין קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן. וקודשא בריך הוא לית ליה נייחא עד דעאל לגנתא דעדן לאשתעשעא בנשמתהון דצדיקייא.

וסימן - **כי נמכרנו אני ועמי וגו׳, ויאמר המלך מי הוא זה וגו׳, והמלך קם בחמתו ממשתה היין, אל גנת הביתן וגו׳** אסתר ז ד. בשעתא דקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן - כדין כל אינון אילנין דגנתא וכל אינון נשמתין דצדיקייא פתחי ואמרי **שאו שערים ראשיכם וגו׳, מי זה מלך הכבוד וגו׳, שאו שערים ראשיכם גו׳** תהלים כד ז.

ובשעתא דנשמתהון דצדיקייא די בארעא אהדרו לגופייהו - כדין אתקיפו בהו כל אינון מלאכין ואמרי **הנה ברכו את יהו״ה כל עבדי יהו״ה** (תהלים קלד א) .ואוליפנא **דדא משרייא תליתאה** קא אמרי דא, בארבע שעתי בתרייתא. וקאמרי שירתא עד דסליק נהורא דצפרא, דכדין משבחין למריהון כל אינון ככביא ומזלי, וכל אינון מלאכין עלאין די שלטניהון בימא - כלהו משבחן למאריהון ואמרי שירתא. הדא הוא דכתיב **ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי״ם** איוב לח ז.

בשעתא דשמשא נפיק בימא - ישראל נטלי שירתא לתתא ושמשא לעילא. דכתיב **יראוך עם שמש** תהלים עב ה. בשעתא דנטיל שמשא בגלגלוי - פתח קל נעימותא ואמר שירתא. ומאי שירתא קאמר? **הודו ליהו״ה קראו בשמו וגו׳ שירו לו זמרו לו וגו׳** ב. וישראל משבחן לקודשא בריך הוא בימא עם שמשא - הדא הוא דכתיב **יראוך עם שמש**. ואף על גב דהא אוקימנא להאי קרא.

אמר רבי אלעזר, אלמלא דבני עלמא אטימין לבא וסתימין עיינין, לא יכלין למיקם מקל נעימותא דגלגלא דשמשא כד נטיל ומשבח קמי קודשא בריך הוא!

אדהכי דאתעסקו באורייתא נהר יממא. קמו ואתו לקמיה דרבי שמעון. כיון דחמא לון, אמר רבי שמעון: אלעזר ברי! אנת וחברייא אסתימו גרמייכו אלין תלת יומין דלא תפקון לבר. בגין דמלאך המות אשתכח במתא, ואית ליה רשו לחבלא. וכיון דאתייהיב ליה רשו לחבלא - יכיל לחבלא לכל מאן דאתחזי קמיה. ותו, דבר נש דאתחזי קמיה - סליק ואסטי עליה ואדכר חובוי, ובעי דינא מקמי קודשא בריך הוא. ולא אתעדי מתמן עד דאתדן ההוא בר נש, ואתייהיב ליה רשו וקטיל ליה.

אמר רבי שמעון: האלהי״ם! רובא דעלמא לא מיתו עד לא מטא זמנייהו בר דלא ידעי לאסתמרא גרמייהו. דהא בשעתא דמיתא אפקי ליה מביתיה לבי קברי - מלאך המות אשתכח ביני נשי. אמאי ביני נשי? דהכי הוא אורחוי מיומא דפתי לחוה, ובגינה גרים מותא לכל עלמא. ועל דא כד קטיל בר נש וגוברי אשתכחו עם מיתא - עאל ביני נשי בארחא. ואית ליה רשו למקטל בני נשא. ואסתכל באנפייהו בארחא דאתחזיאו קמיה, משעתא דמפקי ליה מביתיה לבי קברי עד דאהדרו לביתייהו. ובגיניהון גרים מותא לכמה גוברין בעלמא עד לא מטא זמנייהו. ועל דא כתיב **ויש נספה בלא משפט** משלי יג כג - בגין דסליק ואסטין ואדכר חובוי דבר נש קמיה קודשא בריך הוא, ואתדן על אינון חובין, ואסתלק עד לא מטא זמניה.

מאי תקנתיה? בשעתא דנטלי מיתא לבי קברי - יהדר בר נש

דף קצו עמוד ב

אנפוי, וישבוק לנשי בתר כתפוי. ואי אינון מקדמי - יהך לאחורא,; בגין דלא יתחזי עמהון אנפין באנפין. ולבתר דמהדרי מבי קברי - לא יהדר בההוא ארחא דנשי קיימן, ולא יסתכל בהו כלל, אלא יסטי בארחא אחרא! ובגין דבני נשא לא ידעי ולא מסתכלן דא - רובא דעלמא אתדנו בדינא ואסתלקו עד לא מטא זמנייהו.

אמר רבי אלעזר, אי הכי טב ליה לבר נש דלא יוזיף למיתא?!

אמר ליה: לא! דהא בר נש דאסתמר כהאי גוונא - אתחזי לארכא דיומין, וכל שכן לעלמא דאתי. תא חזי לאו למגנא אתקינו קדמאי שופר, לאמשכא מיתא מן ביתא לבי קברי. אי תימא דעל מיתא ויקרא דיליה לחוד איהו - לא! אלא בגין לאגנא על חייא, דלא ישלוט עלייהו מלאך המות לאסטאה לעילא, ויסתמרון מניה.

פתח ואמר: **וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם וגו׳** במדבר י ט. ודייקנא **על הצר** - דא מלאך המות. **הצורר אתכם** - תדיר, וקטיל לבני נשא ובעי לקטלא אחרנין. מאי תקנתיה? **והרעותם**. אם בראש השנה דהוא יומא דדינא לעילא, האי מלאך המות נחית לתתא, בגין לאשגחא בעובדין דבני נשא ולסלקא לעילא לאסטאה לון. וישראל דידעי דהא מלאך המות נחית לתתא וסליק לעילא בגין למהוי קטיגוריא עלייהו - מקדמי בשופר

ליבבא עליה דלא יכיל לון, ולאגנא עלייהו. וכל שכן בשעתא דעביד דינא וקטיל בני נשא ואשתכח לתתא. וכל שכן בשעתא דאזלי לבי קברי ואהדרו מבי קברי. דהא בשעתא דנשי נטלי רגלייהו עם מיתא - איהו נחית ואשתכח קמייהו דכתיב **רגליה יורדות מות** משלי ה ה. **יורדות** למאן? להההוא אתר דאקרי **מות**. ועל דא - חוה גרמת מותא לכל עלמא, רחמנא לשזבינן.

תא חזי, כתיב **כן דרך אשה מנאפת וגו׳** (משלי ל ב) , והא אוקימנא. אבל **כן דרך אשה מנאפת** - דא הוא מלאך המות. והכי הוא והכי אקרי. **אכלה ומחתה פיה** - אוקידת עלמא בשלהובי, וקטלת בני נשא עד לא מטא זמנייהו. **ואמרה לא פעלתי און** - דהא דינא בעא עלייהו ואשתכחו בחובין, ובדינא קשוט מיתו.

בשעתא דעבדו ישראל ית עגלא ומיתו כל אינון אוכלוסין, הוה מלאך המות אשתכח ביני נשי בגו משרייתא דישראל. כיון דאסתכל משה דהא מלאך המות אשתכח ביני נשי ומשרייתא דישראל בינייהו - מיד כניש לכל גוברין לחודייהו. הדא הוא דכתיב **ויקהל משה את כל עדת בני ישראל** - אלין גוברין, דכניש לון ואפריש לון לחודייהו. ומלאך המות לא הוה מתפרש מגו נשין עד דאתוקם משכנא, דכתיב **ויקם משה את המשכן**.

ואפילו בשעתא דנשין הוו מייתין נדבה למשכנא - לא הוה מתעדי מבינייהו. עד דחמא משה ויהב לגוברין עיטא דלא ייתון בחבורא חדא עמהון, ולא יתחזון אנפין באנפין אלא לבתר כתפייהו. הדא הוא דכתיב **ויבאו האנשים על הנשים**. ״ויביאו״ לא כתיב אלא **ויבאו** - בארחא חדא לא הוו אזלין אלא לבתר כתפייהו, בגין דמלאך המות לא אתפרש מבינייהו עד דאתוקם משכנא.

תא חזי, לא אשתכח ביני נשי בפחות משבע נשים ולא פחות מעשר. ובארחא באתגליא - בשבע אשתכח ובעי דינא, בעשר אסטי לקטלא. ובגין דאשתכח בינייהו בארחא באתגליא כתיב **ויבאו האנשים על הנשים**.

ואסתמרו כל ההוא יומא כלהו חברייא ואשתדלו באורייתא.

פתח רבי שמעון ואמר: **ויאמר יהו״ה אל נח בא אתה וכל ביתך אל התבה** בראשית ז א. האי קרא אוקימנא, אבל תא חזי, וכי לא יכיל קודשא בריך הוא לנטרא ליה לנח באתר חד בעלמא? דיהא

דף קצז עמוד א

מבול בכל עלמא ולא יהא בההוא אתר, כמה דכתיב בגדעון שופטים ו א **ויהי חורב אל הגזה לבדה**? ! או לנטרא ליה בארעא דישראל דכתיב בה **לא גשמה ביום זעם** יחזקאל כב כד - דלא נחתו עלה מי טופנא.

אלא כיון דמחבלא נחת לעלמא - מאן דלא סגיר גרמיה ואשתכח קמיה באתגלייא - אתחייב בנפשיה; דאיהו קטיל גרמיה. מנא לן? מלוט, דכתיב **המלט על נפשך אל תביט אחריך** בראשית יט י. מאי טעמא **אל תביט אחריך**? בגין דמחבלא אזיל בתר כתפוי, ואי אהדר רישיה ואסתכל ביה אנפין באנפין - יכיל לנזקא ליה. ועל דא כתיב **ויסגור יהו״ה בעדו** (בראשית ז טז) , דלא יתחזי קמי מחבלא, ולא ישלוט עליה מלאך המות.

ועד דהוו טמירין - מיתו תליסר גוברין במתא. אמר רבי שמעון: בריך רחמנא דלא אסתכל בדיוקנייכו מלאך המות!

ויקהל משה וגו׳ - אהדר לון כמלקדמין עובדא דמשכנא. אמר רבי חייא, כלא כמה דאתמר, ועובדא דמשכנא לא אתעביד אלא מישראל בלחודייהו, ולא מאינון ערב רב. בגין דאינון ערב רב אמשיכו ליה למלאך המות לנחתא לעלמא, כיון דאסתכל משה ביה, אשדי לאינון ערב רב לבר, וכניש לון לישראל בלחודייהו. הדא הוא דכתיב **ויקהל משה וגו׳**.

רבי שמעון פתח: **מי עלה שמים וירד, מי אסף רוח בחפניו, מי צרר מים בשמלה, מי הקים כל אפסי ארץ, מה שמו ומה שם בנו כי תדע** משלי ל ד. האי קרא הא אוקימנא, וכמה סמכין אית ביה, וכלא בקודשא בריך הוא אתמר דאיהו כלא. ואתמר **מה שמו ומה שם בנו כי תדע** - דא קודשא בריך הוא. **מה שמו** - יהו״ה. **ומה שם בנו** - ישראל, דכתיב **בני בכרי ישראל** שמות ד כב, והא אוקימנא.

מי עלה שמים - הא אוקמוה דא משה דכתיב **ואל משה אמר עלה אל יהו״ה** (שם כד יב).

דבר אחר: **מי עלה שמים** - דא אליהו דכתיב ביה **ויעל אליהו בסערה השמים** מלכים ב ב יא. וכי היך יכיל אליהו לסלקא לשמים? והא כלהו שמים לא יכלין למסבל אפילו גרעינא כחרדל מגופא דהאי עלמא - ואת אמרת **ויעל אליהו בסערה השמים**? ! אלא כמה דאת אמר **וירד יהו״ה על הר סיני** שמות יט ב וכתיב **ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר** (שמות כד יח) - וכי קודשא בריך הוא דהוה בטורא דסיני וכתיב **ומראה כבוד יהו״ה כאש אוכלת בראש**

ההר (שם יז) - איך יכיל משה לסלקא גביה? אלא במשה כתיב **ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר** - דעאל גו ענגא כמאן דאתלבש בלבושא. הכי נמי אתלבש בענגא ועאל בגויה. ובעננא אתקריב לגבי אשא ויכיל למקרב. אוף הכי אליהו דכתיב **ויעל אליהו בסערה השמים** - דעאל בההיא סערה ואתלבש ביה בההיא סערה, וסליק לעילא.

ורזא אשכחנא בספרא דאדם קדמאה דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה. ובההוא גופא יסתלק ואשתליל מגופיה וישתאר בסערה, וגופא דנהורא אחרא יזדמן ליה למהוי גו מלאכי. וכד יחות - יתלבש בההוא גופא דישתאר בההוא עלמא. ובההוא גופא יתחזי לתתא, ובגופא אחרא יתחזי לעילא. ודא איהו רזא **דמי עלה שמים וירד** - לא הוה בר נש דסליק לשמיא רוחא דיליה ונחית לבתר לתתא בר אליהו, דאיהו סליק לעילא ונחית לתתא.

דבר אחר: **מי עלה שמים** - דא אליהו. **וירד** - דא יונה דנחת ליה נונא גו תהומי לעמקי ימא. יונה מחילא דאליהו קא אתא; אליהו סליק, יונה נחית. דא שאיל נפשיה למימת, ודא שאיל נפשיה למימת. ובגין כך אקרי **בן אמתי** וכתיב **ודבר יהו״ה בפיך אמת** מלכים א יז כ.

מי צרר מים - דא אליהו דצריר צרורא דמיא בעלמא, ולא נחתו טלא ומטרא דשמיא. **בשמלה** - דא אליהו, דהוה מחי

דף קצז עמוד ב

באדרתיה למעבד נסין. **מי אסף רוח בחפניו** - דא אליהו, דאהדר רוחא דבר נש לגו מעוי. **מי הקים כל אפסי ארץ** - דא אליהו דלבתר דצרר מים ואומי על שמיא - לבתר אהדר בצלותיה ואוקים כל עלמא ונחית מטרא ואתיהיב מזונא לכלא. **מה שמו** - דא אליהו. **ומה שם בנו** - דא אליהו. **מה שמו** - כד סליק לעילא, אליהו. **ומה שם בנו** - כד נחית לתתא ואתעביד שליחא למעבד נסין, אליהו שמיה.

דבר אחר: **מי עלה שמים** - דא קודשא בריך הוא כמה דאוקימנא. ורזא דמלה **מ״י**, והא אוקימנא. והכא איהו רזא דרתיכא עלאה - ארבע סטרין דעלמא דאינון יסודי קדמאי דכלא. וכלהו תליין בההוא אתר עלאה דאקרי **מ״י** כמה דאתמר.

תא חזי, כד קיימא שעתא דרעותא קמי קודשא בריך הוא ליחדא רתיכא עלאה ברתיכא תתאה למהוי כלא חד - כדין קלא נפיק מההוא אתר עלאה קדישא דאקרי ׳שמים׳, וכניש כל אלין קדישין דלתתא, וכל אינון רברבן קדישין ומשריין עלאין, למהוי כלהו זמינין כחדא. הדא הוא דכתיב **ויקהל משה** - דא רזא דשמים, **את כל עדת בני ישראל** - אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין.

ויאמר אליהם, ומאי קאמר? **זה הדבר וגו׳ קחו מאתכם תרומה** - אתתקנו כלכון לסלקא עלייכו ולמיטל עלייכו יקרא דכרסייא קדישא לסלקא לעילא. אפרישו מנייכו אינון יקרין, אינון רברבין עלאין, לסלקא להההיא תרומה, רזא דכרסייא קדישא לאתחברא באבהן. דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא באינון בתולתן עולמתהא, דייתון עמה ומדברן לה עד דמטת לבעלה. כמה דאת אמר **בתולות אחריה רעותיה וגו׳** תהלים מה טו. וכל כך למה? למיתי לאתחברא בבעלה.

כל נדיב לבו - אלין אינון ארבע משריין עלאין, דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין. ואלין אינון דנפקן באבהן עלאין דאקרון ׳נדיבים׳, כמה דאוקמוה, דכתיב **כרוה נדיבי עם** במדבר כא יח - אלין אבהן.

יביאה - ״יביאוה״ לא כתיב אלא **יביאה** - ליחדא כלא כחדא. וכן ״יביא״ לא כתיב אלא **יביאה** - לסלקא לה לגבי בעלה ביקרא כמה דאצטריך. **את תרומת יהו״ה** - **את** לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרנין, לאתחברא כלא כחדא, ואינון תריסר בכללא חדא.

זהב, וכסף, ונחושת, תכלת, וארגמן, ותולעת שני, ושש, ועזים, וערת אילים מאדמים וערת תחשים, ועצי שטים, ושמן למאר, ובשמים המשחה ולקטרת הסמים - אלין אינון תריסר משריין עלאין, דכלילן כלהו כחדא, בכללא דארבע דאקרון ׳חיות הקדש׳ כמה דאתמר. וכלהו אלין סלקין לכרסייא קדישא לאעלא לה לעילא לאתחברא בבעלה, בגין למהוי כלא חד, בגין דישתכח עמה ביקרא עלאה. כדין יתיב מלכא עלאה על כורסייא קדישא ואתחברא אתתא בבעלה למהוי כלא חד, וכדין איהו חדוותא דכלא.

תא חזי, הכא שארי לממני זהב בקדמיתא וכסף לבתר; בגין דהאי חשבנא מתתא. אבל כד אתי לממני מחושבנא דרתיכא דלעילא - שארי לממני מימינא בקדמיתא ולבתר מן שמאלא. מנלן? דכתיב **לי הכסף ולי הזהב** חגי ב ח - כסף בקדמיתא ולבתר הזהב. וברתיכא דלתתא שארו משמאלא ולבתר מימינא, דכתיב **זהב וכסף ונחשת** - זהב בקדמיתא ולבתר כסף.

וכל אינון רתיכין אקרון **נדיב לב**. **כל** - לאכללא כל שאר רתיכין. **לב** - מאי **לב**? היינו רזא דכתיב **וטוב לב משתה תמיד** משלי טו טו. ודא איהו לבא דכלא. ודא כרסייא קדישא. ועל דא אקרון

דף קצח עמוד א

׳לב׳ - **כל נדיב לב**. כמה דאוקימנא, דארבע משריין אלין כללא דכלהו, אקרון ברזא חדא **נדיב לב**.

תרומת יהו״ה - דא כרסייא קדישא. ובגין דארימו לה לעילא וסלקין לה לעילא אקרי **תרומת יהו״ה**. ועל דא כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוו סלקין - לא חמא מהו דסלקין, בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו בטמירא ביקרא עלאה.

וכל חכם לב בכם - אלין אינון שתין מקורין דאשקייא עלמא, ומנהון אתשקי. **יבאו** - אמאי **יבאו**? אלא דייתון למנקט מעם גנזא דחיין. **יבאו** ולבתר **ויעשו** מה דקודשא בריך הוא פקיד לון לאהנאה עלמא.

קחו מאתכם תרומה ליהו״ה.

רבי יהודה פתח, **הלא פרוס לרעב לחמך וגו׳** ישעיה נח ז. תא חזי זכאה חולקיה דבר נש כד מסכנא אערע לגביה, דההוא מסכנא דורונא דקודשא בריך הוא הוי דשדר ליה. מאן דמקבל ליה להההוא דורונא בסבר אנפין - זכאה חולקיה !

תא חזי, מאן דחייס למסכנא ואתיב ליה נפשיה - קודשא בריך הוא סליק עליה כאילו הוא ברא לנפשיה. ועל דא אברהם דהוה חייס לכל בני עלמא - סליק עליה קודשא בריך הוא כאילו הוא ברא לון, דכתיב **ואת הנפש אשר עשו בחרן** בראשית יב ה, ואף על גב דהא אוקימנא.

הלא פרוס - מאי **פרוס**? למפרס ליה מפה בנהמא ומזונא למיכל. דבר אחר: **הלא פרוס** - כמה דאת אמר **פריס פריסת וגו׳** דניאל ה כח, דבעי למפרס פריסין דנהמא קמיה בגין דלא לכסיף, ויפרוס קמיה בעינא טבא.

לחמך. ״לחם״ לא כתיב אלא **לחמך** - ההוא דילך מממונך. ולא דגזילו ולא דעשק ולא דגנבה, דאי הכי לאו זכותא הוא, אלא ווי ליה דאתי לאדכרא חובוי. כגוונא דא - **קחו מאתכם תרומה** - לארמא ממה דלכון, ולא מעשק ולא מגזל ולא מגנבה, והא אוקמוה.

רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי הוו אזלי בארחא. עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא. אמר רבי חייא ודאי שכינתא בהדן !

כד מטא לגבייהו, אמר רבי אבא, כתיב **מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים, לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל, ואבחר בדוד וגו׳, לבנות בית להיות שמי שם** מלכים א ח טז. האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה ! דכתיב **לא בחרתי בעיר...ואבחר בדוד** - מאי האי עם האי? ! ״ואבחר בירושלם״ מבעי ליה !

אלא כד קודשא בריך הוא אית רעותא קמיה למבני קרתא - אסתכל בקדמיתא בההוא רישא דנהיג עמא דקרתא, ולבתר בני קרתא ואייתי לעמא ביה. הדא הוא דכתיב **לא בחרתי בעיר** עד דאסתכלנא בדוד למהוי רעיא על ישראל. בגין דמתא וכל בני מתא כלהו קיימין ברעיא דנהיג לעמא. אי רעיא איהו טבא - טב ליה, טב למתא, טב לעמא ! ואי רעיא איהו בישא - ווי ליה, ווי למתא, ווי לעמא !

והשתא אסתכל קודשא בריך הוא בעלמא, וסליק ברעותיה למבני ליה, ואוקים ברישא דדרא לרבי שמעון, וחבריה למיקם קמיה !

מלתא חדתא שמענא ! פתח ואמר **אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יהו״ה אלהי״ו** תהלים קמו ה. וכי אל יעקב ולא אל אברהם ולא אל יצחק? ! אלא **אל יעקב** בגין דיעקב לא אתרחיץ באבוהי ולא באמיה כד ערק קמי אחוי ואזל יחידאי בלא ממונא, כמה דאת אמר **כי במקלי עברתי את הירדן הזה** בראשית לב יא. ואיהו אתרחיץ ביה בקודשא בריך הוא, דכתיב **אם יהיה אלהי״ם עמדי ושמרני וגו׳** (שם כח כ). וכלא שאיל מקמיה דקודשא בריך הוא ויהב ליה.

שברו על יהו״ה אלהי״ו. **שברו**, ולא אמר ׳תקותו׳ ולא ׳בטחונו׳, אלא **שברו**. אל תקרי **שברו** אלא **שברו** - דניחא להו לצדיקייא לתברא גרמייהו, ולאתברא תבירו על תבירו. וכלא **על יהו״ה אלהי״ו**, כמה דאת אמר **כי עליך הורגנו כל היום** תהלים מד כג,

דף קצח עמוד ב

כי עליך נשאנו חרפה תהלים סט ח.

כגוונא דיעקב דכתיב **וירא יעקב כי יש שבר במצרים** בראשית מב א, דהא תבירו דגלותא חמא דהוה ליה במצרים, ושוי תוקפיה בקודשא בריך הוא. ובנוי דיעקב סבלו תבירו דגלותא, ולא אשתנו מגו רזא דמהימנותא דאבהתהו, ושמא דקודשא בריך הוא הוה בגלותא רגילא בפומייהו. ועל דא כתיב במשה **ואמרו לי' מה' שמו' מה'** שמות ג יג - בגין דהוו ידעי ליה ולא אנשו ליה לעלמין, וסבלו תבירו דגלותא על קודשא בריך הוא. ובגין כך זכי לפורקנין ולנסין ולאתוון סגיאין.

ואתון קדישין עליונין ! דסבלין תבירו דגופא מאתר לאתר על קודשא בריך הוא - על אחת כמה וכמה דזכאין אתון למעבד לכו נסין ופורקנין, ותזכון לחיי עלמא דאתי !

אזלו כלהו כחדא.

פתח ואמר, **קחו מאתכם תרומה ליהו"ה כל נדיב לבו יביאה וגו'**. תא חזי, בשעתא דבר נש שוי רעותיה לגבי פולחנא דמאריה - ההוא רעותא סליק בקדמיתא על לבא, דאיהו קיומא ויסודא דכל גופא. לבתר סליק ההוא רעותא טבא על כל שייפי גופא. ורעותא דכל שייפי גופא ורעותא דלבא מתחבראן כחדא, ואינון משכין עלייהו זיהרא דשכינתא לדיירא עמהון, וההוא בר נש איהו חולקא דקודשא בריך הוא הוי. הדא הוא דכתיב **קחו מאתכם תרומה** - מאתכם הוה אמשכותא לקבלא עלייכו ההיא תרומה, למהוי חולקא ליהו"ה.

ואי תימא דלאו ברשותיה דבר נש קיימא מלה -- תא חזי מה כתיב **כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהו"ה** - כל נדיב לבו ודאי. מאן דיתרעי לביה - ימשיך לה לשכינתא לגביה. הדא הוא דכתיב **יביאה** - אף על גב דאיהי באסתלקותא לעילא - **יביאה** מאתר עלאה לאמשכא לדיירא עמיה. וכד תיתי לאשראה עמיה - כמה ברכאן וכמה עותרא תיתי עמה ! הדא הוא דכתיב **זהב וכסף ונחשת**; לא יחסר ליה כל עתרא דעלמא. דא לשאר בני עלמא - אבל אתון קדישין עליונין - **קחו מאתכם תרומה ליהו"ה** !

אמר רבי חייא : מאן דשרי לארמא - הוא ירים !

פתח רבי אבא ואמר, **ויאמר יהו"ה לדג** יונה ב יא - וכי באן אתר אמר ליה ? אלא בשעתא דברא קודשא בריך הוא עלמא, בעובדא דבראשית ביומא חמישאה ברא נוני ימא, כדין פקיד ואמר דיהא זמין חד נונא למבלע ליונה ויהא במעוי תלתא יומין ותלת לילון, ולבתר דירמי ליה לבר.

ולא דא בלחודוי, אלא כל מה דעבד קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית - בכלא אתני עמיה. ביומא קדמאה ברא שמיא - אתני עמהון דיסליק לאליהו השמימה בגו סערה, וכן הוה, דכתיב **ויעל אליהו בסערה השמים** מ"ב ב יא. בההוא יומא ברא נהורא, ואתני עמיה דיחשיך לשמשא במצרים תלתא יומין, דכתיב **ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים** שמות י כב.

ביומא תניינא ברא רקיעא דיהא מפריש בין מיא למיא, כדכתיב **ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים** בראשית א ו. ואתני עמהון קודשא בריך הוא דמיא יהון מפרישין לישראל בין טומאה לטהרה, לאתדכאה בהו, וכך הוה.

ביומא תליתאה אפיק ארעא מגו מיא, ואכניש למיא, ועבד מההוא כנישו דאתכנשו לאתר חד - ימא. ואתני בימא למעבר לישראל בגויה ביבשתא, ולמטבע למצראי, וכך הוה, דכתיב **וישב הים לפנות בקר לאיתנו** שמות יד כז - אל תקרי **לאיתנו** אלא **לתנאו**; למה דאתני עמיה קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית. תו אתני בארעא דתפתח ית פומהא במחלקותא דקרח, ותבלע לקרח ולכל כנישתיה, וכך הוה, דכתיב **ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קרח** במדבר טז לב.

ביומא רביעאה ברא שמשא וסיהרא, דכתיב **יהי מארת ברקיע השמים** בראשית א יד. ואתני עם שמשא למהוי קאים בפלגו שמיא ביומי דיהושע

דף קצט עמוד א

דכתיב **ויעמוד השמש בחצי השמים** יהושע י יג. אתני בכוכביא למעבד קרבא בסיסרא, דכתיב **הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא** שופטים ה ב.

ביומא חמישאה ברא נוני ימא ועופי דשמיא. אתני בעופי למיזן עורבים לאליהו בזמנא דעצר לשמיא, דכתיב **ואת העורבים צויתי לכלכלך שם** מלכים א יז ד - **צויתי** דייקא. ואתני בנונא ימא לאזדמנא נונא חד למבלע ליה ליונה ולאשדאה ליה לבר.

ביומא שתיתאה ברא לאדם, ואתני עמיה דתפוק מניה אתתא דתיזון לאליהו, דכתיב **הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך** (מ"א יז ט) - **הנה צויתי** מיומא דאתברי עלמא.

וכן בכל עובדא ועובדא דאתחדש בעלמא - קודשא בריך הוא פקיד ההוא עובדא מיומא דאתברי עלמא. אוף הכא, **ויאמר יהו״ה לדג** - **ויאמר** - משית יומין דבראשית קאמר ליה.

הכא אית לן סמך בעלמא, על עובדין דבני נשא בהאי עלמא. יונה דנחת לספינה - דא איהי נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש. אמאי אתקרי **יונה**? בגין דכיון דאשתתפת בגופא - כדין איהי יונה בהאי עלמא, כמה דאתמר **ולא תונו איש את עמיתו** ויקרא כה יז. וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא, כספינה בגו ימא רבא דחשיבת לאתברא, כמה דאת אמר **והאניה חשבה להשבר** יונה א ד.

ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטי וחשיב דערק מקמי מאריה ולא אשגח בההוא עלמא - וכדין אטיל קודשא בריך הוא **רוח סערה** תקיפא, דא איהי גזירת דינא דקיימא תדיר קמי קודשא בריך הוא, ובעאת דינא דבר נש מקמיה. ודא איהו דקא מטי לספינה, ואדכר חובוי דבר נש לאתפסא ליה. כיון דאתפס בר נש על ידא דההיא סערה בבי מרעיה מה כתיב **ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם**? אף על גב דבר נש בבי מרעיה - נשמתא לא אתערת לאתבא קמי מאריה למפרק חובוי!

מה כתיב **ויקרב אליו רב החובל**? מאן **רב החובל**? דא יצר טוב דאיהו מנהיג כלא. **ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלה״יך וגו׳** - לאו שעתא הוא למדמך, דהא סלקין לך לדינא על כל מה דעבדת בהאי עלמא. תוב מחובך! אסתכל במלין אלין ותוב למארך! **מה מלאכתך** דאת עסקת בה בהאי עלמא, ואודי עלה קמי מארך. **ומאין תבא** - אסתכל מאין באת, מטפה סרוחה, ולא תתגאי קמיה. **מה ארצך** - אסתכל דהא מארעא אתבריאת ולארעא תיתוב. **ואי מזה עם אתה** - אסתכל אי אית לך זכו דאבהן דיגין עלך.

כיון דסלקין ליה לדינא בבי דינא דלעילא, ההיא סערה דאיהי גזרת דינא דסעיר עליה דבר נש, תבעת מן מלכא למידן אינון תפיסין דמלכא, וכלהו אתיין חד חד קמיה. ביה שעתא אתקריבו בי דינא. אית מנהון דפתחי בזכות, ואית מנהון דפתחי בחובה. וגזרת דינא תבעת דינא. ואי ההוא בר נש לא זכי בדינא מה כתיב? **ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו** - משתדלין אינון דאורו זכותיה לאתבא ליה להאי עלמא, ולא יכלו. מאי טעמא? **כי הים הולך וסוער עליהם** - גזרה דדינא אזיל וסעיר בחובוי דבר נש ואתגבר עלייהו.

כדין נחתין עליה תלת שליחן ממנן. חד דכתיב כל זכוון וכל חובין דעבד בר נש בהאי עלמא, וחד דעביד חושבן יומוי, וחד דהוה אזיל עמיה כד הוה במעי אמיה. והא אוקימנא דגזרת דינא לא שכיך עד ההוא זמנא דכתיב **וישאו את יונה. וישאו** - כד נטלי ליה מביתיה לבי קברי - כדין מכרזי עלוי. אי איהו זכאה - מכרזי עליה ואמרי הבו יקר לדיוקנא דמלכא! **יבא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו** ישעיה נז ב. מנא לן? דכתיב **והלך לפניך צדקך כבוד יהו״ה יאספך** (שם נח ח).

דף קצט עמוד ב

ואי חייבא איהי - מכרזי עליה ואמרו ווי ליה לפלניא! טב ליה דלא יתברי! כדין מה כתיב? **ויטלהו אל הים ויעמוד הים מזעפו** - כד עאלין ליה לבי קברי דאיהו אתר דדינא - כדין גזרת דינא דהוה סעיר שכיך מזעפיה.

ונונא דבלע ליה דא איהו קברא. מה כתיב? **ויהי יונה במעי הדג** - מעוי דדג דא איהו בטן שאול. מנלן? דכתיב **מבטן שאול שועתי** יונה ב ג. ואיהו במעי דנונא הוה וקארי ליה בטן שאול. **שלשה ימים ושלשה לילות** - אלין תלת יומין דבר נש בקברא ואתבקעו מעוי. לבתר תלתא יומין ההוא טנופא אתהפך על אנפוי ואומר לו **טול מה דיהבית בי! אכלת ושתית כל יומא ולא יהבת למסכני. וכל יומך הוו כחגין וכמועדין, ומסכני הוו כנפין דלא אכלו בהדך. טול מה דיהבת בי!**. הדא הוא דכתיב **וזריתי פרש על פניכם וגו׳** מלאכי ב ג, והא אוקימנא.

לבתר דא, מתלתא יומין ולהלאה - כדין אתדן בר נש; מעינוי, מידוי, ומרגלוי. ואוקמוה עד תלתין יומין. כל אינון תלתין יומין אתדנו נפשא וגופא כחדא, ובגיני כך אשתכח נשמתא לתתא בארעא דלא סלקת לאתרה, כאתתא דיתבת לבר כל יומי מסאבותא. לבתר - נשמתא סלקא וגופא אתבלי בארעא, עד ההוא זמנא דיתער קודשא בריך הוא למיתייא. וזמינא קלא חדא לאתערא בבי קברי ויימא **הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל** ישעיה כו יט. אימתי יהא דא? בזמנא דיתעבר מלאך המות מעלמא, דכתיב **בלע המות לנצח וגו׳** (ישעיהו כה ח) . כיון דבלע המות לנצח - לבתר **ומחה יהו״ה אלהי״ם דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ**.

כדין כתיב **ויאמר יהו״ה לדג ויקא את יונה אל היבשה**. כיון דאתער ההוא קלא ביני קברי - כדין כל קברייא יקיאו לאינון מתייא דבהון לבר. הדא הוא דכתיב **וארץ רפאים תפיל** (ישעיהו כו יט) . מה **תפיל**? דיקיא לו לבר. **רפאים** - מהו **רפאים**? דקבילו אסוותא כמלקדמין, ואתסיאו גרמין בגרמין, ואלין

אקרון ׳רפאים׳.

ואי תימא הא כתיב **רפאים בל יקומו** (שם כו יד)? ! אלא ודאי כל עלמא יתסון גרמין בבי קברי ! אבל מנהון יקומון, ומנהון לא יקומון. ועל דא כתיב **רפאים בל יקומו**. זכאה חולקהון דישראל דכתיב בהו **נבלתי יקומון** !

ובהאי נונא אשכחנא מלין לאסוותא דכל עלמא. האי נונא כיון דבלע ליונה - מת. וביה הוה יונה תלתא יומין. לבתר אתקיים כמלקדמין ואקי ליונה לבר, והא אוקמוה, דכתיב **ויתפלל יונה אל יהו״ה אלה״יו ממעי הדגה**. כתיב הכא **הדגה** וכתיב התם **והדגה אשר ביאור מתה** שמות ז כא, והא אוקמוה. כגוונא דא זמינת ארעא דישראל לאתערא בקדמיתא, ולבתר **וארץ רפאים תפיל**.

והא אוקימנא, דשבעה דינין יחלפון עליה דבר נש כד נפיק מהאי עלמא. **חד** ההוא דינא עלאה כד נפיק רוחא מן גופא, **ב׳** כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה ומכרזי עלוי, **ג׳** כד עייל לקברא, **ד׳** דינא דקברא, **ה׳** דינא דתולעתא, **ו׳** דינא דגיהנם, **ז׳** דינא דרוחא דאזלא ושאטת בעלמא, ולא אשכחת אתר נייחא עד דישתלים עובדוי.

בגין דא בעי בר נש לאסתכלא תדיר בעובדוי, ויתוב קמי מאריה. וכד אסתכל דוד מלכא בדינין אלין דבר נש - אקדים ואמר **ברכי נפשי את יהו״ה** תהלים קד א - עד לא תפוק מן עלמא, בעוד דאנת אשתכח עם גופא. **וכל קרבי את שם קדשו** - אינון שייפא גופא דמשתתפי כחדא ברוחא. השתא דתשתכחון עמה - אקדימו לברכא שמא קדישא עד לא ימטי זמנא דלא תיכלון לברכא ולאתבא בתיובתא ! ועל דא אמר **ברכי נפשי את יהו״ה הללויה**.

אתו אינון חברייא ונשקו רישיה.

דף ר עמוד א

רבי חייא פתח ואמר **קחו מאתכם תרומה ליהו״ה**. תא חזי, קודשא בריך הוא כד ברא עלמא - לא ברא ליה אלא בגין דייתון ישראל ויקבלון אורייתא. באורייתא אתברי עלמא ועל אורייתא קיימא. הדא הוא דכתיב **אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי** ירמיה לג כה.

אורייתא איהי ארכא דחיי בהאי עלמא, וארכא דחיי בעלמא דאתי. וכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל בהיכליה דקודשא בריך הוא; דהיכליה עלאה דקודשא בריך הוא אורייתא איהי. וכד בר נש עסיק באורייתא - קודשא בריך הוא קאים תמן ואצית לקליה, כמה דכתיב מלאכי ג טז **ויקשב יהו״ה וישמע וגו׳**. ואשתזיב בר נש מתלת דינין - מדינא דהאי עלמא, ומדינא דמלאך המות דלא יכיל לשלטאה עליה, ומדינא דגיהנם.

ויכתב ספר זכרון - מאי איהו? אלא אית ׳ספר׳ לעילא ואית ׳ספר׳ לתתא. **זכרון** - את קיימא קדישא, דנטיל וכניש לגביה כל חיין דלעילא. **ספר זכרון** - תרין דרגין דאינון חד. ורזא דא **שם יהו״ה. שם** חד, **יהו״ה** חד. וכלא מלה חדא.

בגין דאית שם ואית שם. ׳שם לעילא׳ דאיהו אקרי ׳שם׳ ממה דלא ידיע ולא אתרמיז בידיעה כלל, ודא אקרי **נקודה עלאה**. ׳שם לתתא׳ דאקרי ׳שם׳ - דברים ד לב **מקצה השמים ועד קצה השמים** - בגין ד**קצה השמים** אקרי ׳זכרון׳, והאי ׳שם׳ איהו **נקודה דלתתא**, דאיהו ׳שם׳ מההוא ׳זכרון׳ דאיהו **קצה השמים**; דנטיל כל חיין דלעילא. ודא איהו **קצה השמים** דלתתא. ו׳שם׳ דיליה איהי נקודה דלתתא, נקודה דא איהו ספר דקיימא בחושבנא. ודא הוא **לחושבי שמו**. **ספר** דקאמרן **ושם** - חד מלה הוא בכל סטרין.

נקודה דא - בגין דקיימא באמצעיתא - איהי עלאה על כל דאתאחדן בה. ושית סטרין אתאחדן ב׳ספר׳ עלאה, ואיהו עלאה עלייהו. שית סטרין אתאחדן בספר תתאה, ואיהו עלאה עלייהו. ועל דא **ספר עלאה ספר תתאה**. וכלא אקרי **תורה**. מה בין האי להאי? אלא **ספר עלאה** איהו **תורה שבכתב**, בגין דאיהי סתימא ולא קיימא אלא בכתב, דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא. ומאן איהו? עלמא דאתי. **ספר תתאה** - דא תורה דאקרי **תורה שבעל פה**, ומאן איהו **על פה**? אלין רתיכין דלתתא דאיהי קיימא עלייהו. ובגין דלאו אינון בכללא דכתיבה דלעילא אקרון **על פה**. ותורה דא קיימא **על פה** בגין דכתיב **ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים** בראשית ב י.

ותורה עלאה אף על גב דאיהי קיימא לעילא - לא אקרי ״על הכתב״ אלא **שבכתב** - דקיימא בכתב. וההוא כתב אתעביד היכלא לגביה, ואיהי קיימא גו ההוא היכלא ואתטמרת תמן. ובגין כך אקרי **תורה שבכתב**, ולא ״על כתב״. אבל תורה דלתתא איהי קיימא על רתיכהא, ואקרי **על פה** - דקיימא עלייהו. ובגין דלא אתחשיבת מלגו מכללא דכתיבה - לא אתעבידו היכלא להאי נקודה כההיא נקודה עלאה. ובגין דקיימא עלייהו אקרי **תרומה**.

תו שמענא מבוצינא קדישא - **תרומה** - מהו **תרומה**? כמה דאוקימנא **תרי ממאה**. תא חזי, כל אינון דרגין קדישין די ברזא דמהימנותא דקודשא בריך הוא אתגלי בהון אינון עשר דרגין, ואינון עשר אמירן כמה דאוקמוה. ואלין עשר סלקין למאה. וכד אצטריך לן להאי נקודה תתאה לארמא לה - אסיר לן לנטלא לה בלחודהא. אלא לה ולבעלה. ואינון **תרי מאינון מאה** דקאמרן. בגין דלא אצטריך לאפרשא לון כלל, אלא ליחדא לה ולבעלה, ועל דא אתקרי **תרומה** בכללא חדא.

ותא חזי, בכל יומא כרוזא קארי: כל בני עלמא! בכו קיימא מלה דא! ודא הוא

דף ר עמוד ב

קחו מאתכם תרומה ליהו"ה. ואי תימא דקשיא מלה עלייכו - **כל נדיב לבו יביאה**. מהו **יביאה**? אלא מהכא אוליפנא רזא לצלותא, דבר נש דדחיל למאריה ומכוין לביה ורעותיה בצלותא - אתקין תקונא דלעילא כמה דאוקימנא. בקדמיתא בשירין ותושבחן דקאמרין מלאכין עלאין לעילא, ובההוא סדורא דתושבחן דקא אמרי ישראל לתתא, איהי קשיטת גרמהא ואתתקנת בתקונהא, כאתתא דאתקשטת לבעלה. ובסדורא דצלותא - בההוא תקונא דצלותא דמיושב - אתקינו עולמתהא וכל אינון דילה ומתקשטן כל אינון בהדה. לבתר דאתתקן כלא ואתסדרו - כד מטו ל**אמת ויציב** - כדין כלא מתתקנא, איהי ועולמתהא. עד דמטו ל**גאל ישראל** - כדין אצטריך למיקם כלא על קיומייהו.

בגין דכד בר נש מטי ל**אמת ויציב** וכלא אתתקן - עולמתהא נטלי לה, ואיהי נטילת גרמה, לגבי מלכא עלאה. כיון דמטו ל**גאל ישראל** - כדין מלכא קדישא עלאה נטיל בדרגוי, ונפיק לקבלא לה. ואנן מקמי מלכא עלאה בעינן לקיימא על קיומנא באימתא ברעדה. דהא כדין אושיט ימיניה לגבה, ולבתר שמאליה דשוי לה תחות רישה, ולבתר מתחבקו תרווייהו כחדא בנשיקו. ואלין אינון תלת קדמייתא. ובעי בר נש לשוואה לביה ורעותיה ולכוונא בכל הני תקונין וסדורין דצלותא; פומיה ולביה ורעותיה כחדא. השתא דמלכא עלאה ומטרוניתא אינון בחבורא בחדוה באינון נשיקין - מאן דאצטריך למשאל שאלתין ישאל, דהא כדין שעתא דרעותא איהו.

כיון דשאיל בר נש שאלתוי מקמי מלכא ומטרוניתא - כדין יתקין גרמיה ברעותיה ולביה לתלתא אחרנין, לאתערא חדוה דטמירו; דהא מאלין תלת אתברכא בדבקותא אחרא. ויתקין בר נש גרמיה למיפק מקמייהו ולאנחא לון בחדוה גניזא דאלין תלת, ועם כל דא דיהא רעותיה דיתברכון תתאי מאינון ברכאן דחדוה טמירא. וכדין אצטריך למנפל על אנפוי ולממסר נפשיה בשעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין - כדין איהי שעתא לממסר נפשיה בגו אינון נפשין דאיהי נקטא, דהא כדין צרורא דחיי איהו כדקא יאות.

מלה דא שמענא ברזין דבוצינא קדישא, ולא אתייהיב לי רשו לגלאה בר לכו חסידי עליונין! דאי בההיא שעתא - דאיהי נקטא נפשין ורוחין ברעו דדביקותא חדא - איהו ישוי לביה ורעותיה לדא ויהיב נפשיה בדבקותא בההוא רעותא לאכללא לה בההוא דבקותא - אי אתקבלת בההיא שעתא בההוא רעותא דאינון נפשין רוחין ונשמתין דאיהי נקטא - האי איהו בר נש דאתצריר בצרורא דחיי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

ותו דבעיא לאתכללא מכל סטרין מלכא ומטרוניתא; מלעילא ומתתא. ולאתעטרא בנשמתין בכל סטרין; אתעטרת בנשמתין מלעילא, ואתעטרת בנשמתין מתתא. ואי בר נש יכוין לביה ורעותיה לכל דא וימסר נפשיה מתתא בדביקותא ברעותא כמה דאתמר - כדין קודשא בריך הוא קארי ליה **שלום** לתתא, כגוונא דההוא **שלום** דלעילא; ההוא דבריך לה למטרוניתא ואכליל לה ואעטר לה בכל עטרין. אוף הכי האי בר נש - קודשא בריך הוא קרי ליה **שלום** לתתא כמה דאת אמר **ויקרא לו יהו"ה שלום** (שופטים ו כד) . וכל יומוי הכי קראן ליה לעילא **שלום**, בגין דאכליל ואעטר למטרוניתא לתתא, כגוונא דההוא **שלום** לעילא.

וכד אסתלק ההוא בר נש מהאי עלמא - נשמתיה סלקא ובקעא בכל אינון רקיעין, ולית מאן דימחי בידה. וקודשא בריך הוא קרי לה ואמר **יבא שלום** ישעיה נז ב. ושכינתא אמרה **ינוחו על משכבותם וגו'**. ויפתחון לה

דף רא עמוד א

תליסר טורי דאפרסמונא דכיא, ולא יהא מאן דימחי בידה. ועל דא זכאה איהו מאן דישוי לביה ורעותיה לדא! ועל דא כתיב **כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהו"ה** לגבי מלכא עלאה, כמה דאתמר.

ארים רבי אבא קליה ואמר: ווי רבי שמעון! אנת בחיין ואנא בכינא עלך! לא עלך בכינא - אלא בכינא על חברייא ובכינא על עלמא! רבי שמעון כבוצינא דשרגא דאדליק לעילא ואדליק לתתא. ובנהורא דאדליק לתתא - נהירין כל בני עלמא. ווי לעלמא כד יסתלק נהורא דלתתא בנהורא דלעילא! מאן ינהיר נהורא דאורייתא לעלמא!

קם רבי אבא ונשיק לרבי חייא. אמר ליה: מלין אלין הוו תחות ידך, ועל דא קודשא בריך הוא שדרני עד הכא לאתחברא עמכון - זכאה חולקי!

רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר **וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו וגו׳**. האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, בשעתא דאמר קודשא בריך הוא למשה **הבו לכם אנשים חכמים ונבונים** דברים א יג - אשגח בכל ישראל ולא אשכח נבונים. הדא הוא דכתיב **ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים**, ואלו נבונים לא כתיב. ואי תימא דנבון איהו דרגא עלאה מחכם - הכי איהו ודאי. מה בין האי להאי? חכם - הא אוקמוה דאפילו תלמיד המחכים לרביה אקרי ׳חכם׳. חכם דידע לגרמיה כל מה דאצטריך. נבון - כמה דרגין אית ביה; דאסתכל בכלא וידע בדיליה ובאחרנין. וסימנך **יודע צדיק נפש בהמתו** משלי יב י, **צדיק מושל יראת אלהי״ם** שמואל ב כג ג. והכא **חכם לב** דייקא - בלב חכם ולא באתרא אחרא, בגין דקיימא בלב. ונבון לעילא ותתא אסתכל בדיליה ובאחרנין.

פתח ואמר **ויאמר לי עבדי אתה וגו׳** ישעיה מט ג. הכא בצלותא דבעי בר נש לצלאה קמיה דקודשא בריך הוא, דאיהי פולחנא חדא רבא ויקירא, מאינון פולחנין דמאריה.

תא חזי אית פולחנא דקודשא בריך הוא דקיימא בעובדא, דאיהו פולחנא דקיימא בעובדא דגופא, ואיהו פולחנא. ואית פולחנא דקודשא בריך הוא דאיהו פולחנא פנימאה יתיר, דאיהו עיקרא דכלא, קיימא בההוא פולחנא פנימאה דאיהו עיקרא דכלא.

בגופא אית תריסר שייפין דקיימין בעובדא דגופא כמה דאוקימנא. ואינון שייפין דגופא, ופולחנא דקודשא בריך הוא דעובדא קיימא בהו. בגין דפולחנא דקודשא בריך הוא בתרין סטרין. בשייפין גופא לבר. ואית תריסר שייפין אחרנין פנימאין לגו מן גופא. ואינון תקונין פנימאין לגו מן גופא, לאתתקנא בהו תקונא דרוחא דאיהו פולחנא יקירא פנימאה דקודשא בריך הוא, כמה דאוקימנא גו רזין פנימאין דקאמר רבי שמעון. ואינון רזא דחכמתא עלאה, ואתידיעו ביני חבריא, זכאה חולקהון.

צלותא דבר נש איהו פולחנא דרוחא, ואיהי קיימא ברזין עלאין. ובני נשא לא ידעין דהא צלותא דבר נש בקעת אוירין, בקעת רקיעין, פתחת פתחין, וסלקא לעילא. בשעתא דנהיר נהורא ואתפרש נהורא מן חשוכא - כדין כרוזא אזלא בכלהו רקיעין: **אתתקנו מארי דפתחין! מאריהון דהיכלין! כל חד וחד על מטריה!**. בגין דאינון דשלטניהון ביממא לאו אינון דשלטניהון בלילא. וכד עאל ליליא אתעברו שולטנין דיממא ואתמנון שלטנין אחרנין דשליטין בלילא, ואתחלפן אלין באלין. ורזא דא **את המאור הגדול לממשלת היום וגו׳** בראשית א טז. וממשלת היום וממשלת הלילה - שולטנין אינון די ממנן ביממא ושולטנין אינון די ממנן בלילא. ואלין אקרון **ממשלת היום** ואלין אקרון **ממשלת הלילה**.

כד עאל ליליא כרוזא נפקא: **אתתקנו שולטנין דלילא! כל חד וחד לאתריה!**.

דף רא עמוד ב

וכד נהיר יממא - כרוזא נפקא: **אתתקנו שולטנין דיממא כל חד וחד לאתריה!**. וכד כרוזא אכריז - כדין כלהו כל חד וחד אתפקד על ההוא אתר דאתחזי ליה. כדין שכינתא קדמא ונחתא, וישראל עאלין לבי כנישתא לשבחא למאריהון, פתחין בשירין ותושבחן. דבעי ליה לבר נש כיון דאתקין גרמיה בפולחנא דעובדא בתקוני דמצוה וקדושה - ליחדא לביה בתקונא דפולחנא פנימאה דמאריה, ולשואה לביה ורעותיה בההוא פולחנא דאינון מלין דקאמר. דהא מלה סלקא, ואינון ממנן דקיימין באוירא אתמנון לארבע סטרי עלמא.

לסטר מזרח אתמנא ממנא חד דקיימא באוירא להההוא סטרא, גזרדי״א שמיה, ועמיה סרכין ממנן אחרנין דאינון מחכאן להההיא מלה דצלותא. וסלקא באוירא בההוא סטרא, ונטיל לה האי ממנא. אי היא מלה כדקא יאות - הוא וכל אינון סרכין נשקין להההיא מלה וסלקין עמה עד ההוא אוירא דרקיעא לעילא דתמן ממנן סרכין אחרנין.

בשעתא דנשקי להההיא מלה, פתחי ואמרי **זכאין אתון ישראל דידעיתו לאעטרא למאריכון בעטרין קדישין! זכאה איהו פומא דמלה דעטרא דא נפקא מניה!**. כדין פרחין אתוון דקיימין באוירא, דבשמא קדישא דתריסר אתוון, דההוא שמא שליט באוירא. והאי איהו שמא דהוה טאס ביה אליהו עד דאסתלק לשמיא. והיינו דקאמר עובדיה לאליהו **ורוח יהו״ה ישאך** מלכים א יח יב, בגין דבשמא דא הוה אליהו טאס ביה באוירא, והאי איהו שמא

דשליט באוירא. ואינון אתוון פרחין וסלקין בההיא מלה. וההוא ממנא דמפתחן דאוירא בידיה, וכל אינון ממנן אחרנין - כלהו סלקין ביה עד רקיעא, ואתמסר בידא דממנא אחרא לסלקא לעילא.

לסטר דרום אית ממנא אחרא דשלטא באוירא להההוא סטר, וכמה ממנן אחרנין וסרכין עמיה, פסגני״ה שמיה, וליה אתמסראן מפתחן דאוירא להההוא סטר. וכל אינון מארי דעקו דצלאן צלותא למאריהון מגו עקתא, מגו תבירו דלבא - אי ההיא מלה כדקא יאות - סלקא לאוירא בההוא סטרא, ונטיל לה האי ממנא ונשיק לה. כד נשיק לה - פתח ואמר **קודשא בריך הוא יחוס לקבלך ובגינך יתמלי רחמין !**. סלקין עמה כל אינון ממנן קדישין, וכל אינון סרכין דההוא סטרא. ופרחין אתוון דשמא קדישא דאינון ארבע אתוון דמתעטרין, ושלטין בההוא סטרא דאוירא, וסלקין בההוא סטרא דאוירא עד רקיעא, עד ההוא ממנא דרקיעא דשליט בההוא סטרא.

לסטר צפון אית ממנא אחרא, ועמיה כמה סרכין ממנן דשלטין באוירא. וההוא ממנא פתחי״ה שמיה. והאי אתמנא באוירא להההוא סטרא וכל אינון דמצלאן צלותין על בעלי דבבו דעקין לון. וכד מלה דההיא צלותא סלקא לאוירא בההוא סטרא - אי זכאה הוא - נטיל לה האי ממנא ונשיק לה. כדין אתער רוחא חדא דנפקא מגו תהומא בסטרא דצפון, וההוא רוחא קארי בכל אינון אוירין, ונטלי כלהו ההיא מלה וסלקין לה עד רקיעא ונשקין לה. פתחי ואמרי **מרך ירמי שנאך לקמך !**.

ואזלא וסלקא ובקעא רקיעין ואוירין עד דסלקין עמה לגבי **רקיעא קדמאה**. סלקא צלותא ומטאת לגבי חד ממנא דאתמנא **לסטר מערב**, ותמן קיימין תשעה פתחין, ובהו קיימין כמה סרכין וכמה ממנן, ועלייהו ממנא חד די שמיה זבוליא״ל, ודא איהו דבעי לשמשא בהאי רקיעא ביממא, ולא אתיהיב ליה רשו עד דסליק נהורא דסיהרא, וכדין אפיק כל אינון חילין וכל אינון ממנן.

וכד נהיר יממא - עאלין כלהו בפתחא חדא דאינון תשעה פתחין, דאיהי פתחא עלאה על כלהו. וכד צלותא סלקא -

דף רב עמוד א

עאלת בההוא פתחא. וכלהו סרכין וכלהו ממנן נפקין מההוא פתחא. ועליהון זבוליא״ל ההוא רב ממנא. ונפקי כלהו ונשקי לה.

ומטאן עמה עד **רקיעא תניינא**. וכד סלקא צלותא עד ההוא רקיעא - אתפתחו תריסר תרעין דההוא רקיעא. ובההוא תרעא דתריסר קאים ממנא חד דשמיה ענא״ל, והאי ממנא על כמה חיילין על כמה משריין. וכד צלותא סלקא - קאים האי ממנא וכריז על כל אינון פתחין ואמר **פתחו שערים וגו׳** ישעיה כו ב. וכלהו תרעין פתיחין ועאלת צלותא בכל אינון פתחין.

כדין אתער חד ממנא סבא דיומין דקאים **לסטר דרום**, דשמיה עזריא״ל סבא, ולזמנין אתקרי מחניא״ל בגין דאתמנא על שתין רבוא משריין. וכלהו מארי דגדפין, מארי דמשריין, מליין עיינין. ולגבייהו קיימין אינון משריין מאריהון דאודנין. ואקרון **אודנין** בגין דאינון צייתין כל אינון דמצלאן צלותהון בלחישו ברעותא דלבא, דלא אשתמע ההוא צלותא לאחרא. האי צלותא סלקא וצייתין לה כל אינון דאקרון **מארי דאודנין**. ואי ההיא צלותא אשתמע לאודנין דבר נש - לית מאן דציית לה לעילא ולא צייתין לה אחרנין, בר מאן דשמע בקדמיתא. בגין כך בעי לאסתמרא דלא ישמעון להההיא צלותא בני נשא. ותו דמלה דצלותא אתאחדא בעלמא עלאה, ומלה דעלמא עלאה לא אצטריך למשמע.

כגוונא דא, מאן דקרי בספרא דאורייתא - חד קרי וחד לשתוק. ואי תרי קראן באורייתא - גרעי מהימנותא דלעילא, בגין דחד קלא ודיבור כלא חד. כדין תרין קלין ותרין דבורין איהו גריעותא דמהימנותא. אלא דיהא קלא ודבור חד כמה דאצטריך, בגין דיהא ההוא קלא וההוא דבור חד.

וההוא ממנא שמיה עזריא״ל סבא, כד ההיא צלותא סלקא בלחישו, כל אינון שתין רבוא משריין וכל אינון מארי דעיינין וכל אינון מארי דאודנין - כלהו נפקי ונשקי לההיא מלה דצלותא דסלקא. הדא הוא דכתיב **עיני יהו״ה אל צדיקים ואזניו אל שועתם** תהלים לד טז. **עיני יהו״ה אל צדיקים** - אלין מארי דעיינין דלתתא, בגין דאית מארי דעיינין לעילא. **ואזניו אל שועתם** - אלין מאריהון דאודנין.

רקיעא תליתאה - ההיא צלותא סלקא ומטי להההוא רקיעא, ותמן ההוא ממנא דאקרי {גדרי״ה ועמיה כמה סרכין וכמה ממנן. ואיהו משמש תלת זמנין ביומא לקבל חד שרביטא דזיהרא דנפיק. סליק ונחית ולא קיימא באתר חד. והאי איהו שרביטא דנטיל תלת זמנין ואתגניז. וכד צלותא סלקא - נחית ההוא שרביטא וסגיד קמי ההוא צלותא, ואקרי האי רקיעא ״רקיעא דשרביטא״. וכד סלקא ההיא צלותא - ההוא ממנא בתר דסגיד בטש בההוא שרביטא בטינרא תקיפא דזהיר, דאיהו קאים באמצעיתא דההוא רקיעא. ונפקו מגו ההוא טינרא 375 חיילין דאינון גניזין תמן מן יומא דאורייתא נחתת

לארעא, בגין דאתתקפו לסרבא דלא תחות לארעא, ואנזיף בהו קודשא בריך הוא, ועאלו גו ההוא טינרא. ולא נפקין בר ההוא זמנא דצלותא סלקא. פתחי ואמרי **יהו״ה אדונינו מה אדיר שמך וגו׳** (שם ח י) - דא היא צלותא דסלקא על כל אינון רקיעין. כדין סגדין לגבה.

מכאן ולהלאה צלותא מתעטרא בעטרין עלאין וסלקא לגו **רקיעא רביעאה**. וכדין שמשא נפיק בדרגוי ושמשיא״ל רב ממנא נפיק, 365 משריין סלקין עמיה לגו ההוא רקיעא, ואקרון ״ימות החמה״. וכלהו מעטרן להההיא צלותא בעטרין דבוסמין דגנתא דעדן. ותמן אתעכבת צלותא עד דכלהו משריין סלקין עמה לגו ההוא **רקיעא חמישאה**, ותמן איהו ממנא חד גדריא״ל שמיה, והוא מארי קרבין דשאר עמין. וכד צלותא סלקא - כדין אזדעזע הוא וכל משריין דיליה, ואתבר

דף רב עמוד ב

חילייה, ונפקי וסגדי ומעטרין להההיא צלותא.

וסלקין עמה עד דמטו לגבי **רקיעא שתיתאה**. וכדין נפקין כמה חיילין וכמה משריין ומקבלין להההוא צלותא, וסלקין בהדה עד דמטו ל70 תרעין, דתמן קאים חד ממנא די שמיה ענפיא״ל רב ממנא, ואיהו מעטר להההיא צלותא בשבעין עטרין. וכיון דמתעטרא צלותא בכל הני עטרין - כדין מתחברן כל אינון חיילין דכלהו רקיעין, וסלקין להההיא צלותא דמתעטרא בכל עטרין לגבי **רקיעא שביעאה**. וכדין עאלת צלותא וסנדלפ״ן, רב יקירא עלאה דכל מפתחן דמאריה בידיה, אעיל להההוא צלותא לגו שבעה היכלין.

תא חזי אמר רבי שמעון שבעה מדורין אינון וכו׳ - [היה מועתק כאן שבעה היכלות של עולם היצירה, וכבר נדפסו בפרשת בראשית דף מ״א ע״א, עיי״ש]))

שבעה היכלין אלין אינון היכלין דמלכא, והאי צלותא כד מתעטרא בכל הני עטרין, כד עאלת מחבר לון כחדא לאתעטרא לעילא, למהוי כלא חד כדקא יאות. ושמא דקודשא בריך הוא מתעטרא בכל סטרין, עילא ותתא למהוי חד. וכדין **ברכות לראש צדיק** משלי י ו כתיב. זכאה חולקיה דבר נש דידע לסדרא צלותיה כדקא יאות ! בהאי צלותא דמתעטרא ביה קודשא בריך הוא איהו מחכה עד דיסתיימון כל צלותהון דישראל, וכדין כלא איהו בשלימו כדקא יאות עילא ותתא.

עד הכא מלין דצלותא למנדע רזין עלאין.

מכאן ולהלאה אית פקודי אורייתא דאינון קיימין במלה כמה דקיימין בעובדא. ואינון שית פקודין. וקיימין אוף הכא בצלותא. חד - **ליראה את השם הנכבד והנורא** דברים כח נח, תניינא - לאהבה אותו, תליתאה - לברכו, רביעה - ליחדו, חמישאה - לברך כהנא ית עמא, שתיתאה - למסור נשמתיה ליה.

ואלין שית פקודין דקיימין בצלותא דמלה, בר אינון פקודין דקיימין בעובדא כגוונא דציצית ותפלין.

ליראה את השם - פקודא דא קיימא באלין תושבחן דקאמר דוד מלכא ובאינון קרבנין דאורייתא, דתמן בעי בר נש לדחלא מקמי מאריה, בגין דאינון שירין קיימין בההוא אתר דאקרי ׳יראה׳, וכל אינון **הללויה** דאינון רזא דיראה דקודשא בריך הוא. ובעי בר נש לשואה רעותיה באינון שירין ביראה. ואוקמוה חברייא כל אינון רזין דשירין ותושבחן וכל אינון רזין דהללויה.

כיון דמטי בר נש ל**ישתבח** - ישוי רעותיה **לברכא ליה** לקודשא בריך הוא, כגון **יוצר אור יוצר המאורות**.

לאהבה אותו - כד מטי ל**אהבת עולם, ואהבת את יהו״ה אלהי״ך**, דדא איהו רזא דרחימו דקודשא בריך הוא, והא אוקמוה.

ליחדא ליה - **שמע ישראל יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה אחד**, דהכא קיימא רזא דיחודא דקודשא בריך הוא, ליחדא שמיה ברעותא דלבא כדקא חזי. ומתמן ולהלאה אדכרותא דיציאת מצרים, דאיהו פקודא לאדכרא יציאת מצרים, דכתיב **וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים** (שם ה טז).

לברכא כהנא ית עמא - בגין לאכללא ישראל כחדא בשעתא דנטלין ברכאן לעילא, דהא בההיא שעתא נטלא כנסת ישראל ברכאן, ושעתא דרעותא הוא.

למסור נפשיה לגביה, ולמיהב ליה נשמתיה ברעותא דלבא, כד נפלין על אנפין ואמרין **אליך יהו״ה נפשי אשא** תהלים כה א, דיכוין לביה ורעותיה לגביה לממסר ליה נפשיה ברעותא שלים.

ואלין אינון שית פקודין דקיימין בצלותא דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא. ואי תימא תליסר אחרנין יתיר? אינון קיימין לאמשכא תליסר מכילן דרחמי, דכלא כלילן בהו. שית פקודין אלין דצלותא מתעטרא בהו. זכאה חולקיה מאן דישוי לביה ורעותיה לדא, ולאשלמא

דף רג עמוד א

לון בכל יומא!

ובאלין תליין אחרנין סגיאין. אבל כד מטי בר נש לאתרין אלין - אצטריך ליה לכוונא לביה ורעותיה לאשלמא ההוא פקודא דקיימא בההוא מלה. וכדין אכריזו עליה ואמרי **ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר** ישעיה מט ג.

אתא רבי אבא ונשקיה.

פתח רבי יצחק אבתריה ואמר: **ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'**. אמאי כניש לון? בגין לממסר לון שבת כמלקדמין. דהא בקדמיתא עד לא עבדו ישראל ית עגלא מסר לון את השבת. ודא איהו דלא נטרו אינון ערב רב כיון דשמעו **ביני ובין בני ישראל** אמרו ואנן מלה דא אתמנע מינן? מיד **ויקהל העם על אהרן וגו'** שמות לב א ואתמשכו סגיאין אבתרייהו. לבתר דמיתו אינון דמיתו - כניש משה לבני ישראל בלחודייהו ויהב לון שבת כמלקדמין, הדא הוא דכתיב **ששת ימים תעשה מלאכה וגו'**.

לא תבערו אש בכל מושבותיכם. הכא אית רזא דרזין, לאינון דידעי חכמתא עלאה. רזא דשבת הא אוקמוה חברייא, אבל רזא דא אתמסר לחכימי עליונין, דהא שבת רזא עלאה הוא. תא חזי, ביומא שתיתאה בשעתא דמטי זמנא דערב - כדין כוכבא חד מסטרא דצפון נהיר ועמיה שבעין כוכבין אחרנין. וההוא כוכבא בטש באינון כוכבין אחרנין, ואתכלילו כלהו בההוא כוכבא ואתעביד חד כללא דשבעין. וההוא כוכבא אתפשט, ואתעביד כמדורא חדא להיטא בכל סטרין. כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו דאלף טורין, וקיימא כחד חוטא דסחרא.

והאי מדורא דאשא משיך לגביה גווינין אחרנין דלגו מניה. **גוון קדמאה ירוקא** - כיון דקיימא האי גוונא, סלקא ההוא מדורא דאשא ודליג לעילא על ההוא גוון ירוקא, ועאל לגו מניה, ושדי להההוא גוון ירוקא לבר וקיימא ירוקא לבר, וההוא מדורא דאשא דכוכבא כלילא לגו.

לבתר אמשיך אבתריה **גוון אחרא תניינא חוורא**. וההוא חוורא עאל לגו. כיון דקיימא האי גוון - סלקא ההוא מדורא דאשא דההוא כוכבא ושדי להההוא חוורא לבר, ועאל איהו לגו. וכן כל אינון גווינין. עד דשדי לון לבר ועייל איהו לגו, וקריב לגבי ההיא נקודה טמירא, למיטל נהורא.

פתח ואמר **וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'** יחזקאל א ד. יחזקאל חמא להאי חיזו בתקונא דלא קיימא, בר בשעתא דשליט ההוא כוכבא כדקאמרן. אבל האי קרא אוקמוה: **והנה רוח סערה** אוקמוה, דהוה אתי למכבש כל עלמא לקמיה דנבוכדנצר חייבא, אבל רוח סערה דא איהו ההוא כוכבא דקאמרן דבלע שבעין כוכבין אחרנין, ודא איהו **רוח סערה** דחמא אליהו, **מפרק הרים ומשבר סלעים** מלכים א יט יא, ודא דקיימא תדיר קדם כלא למיטר ההוא דלגו, כקליפה למוחא. ואמאי אקרי **סערה**? דסעיר כלא עילא ותתא.

באה מן הצפון - דהא מן ההוא סטרא קא אתיא, וסימנך **מצפון תפתח הרעה** ירמיה א יד, דהא כמה סטרין אחרנין אתאחדן בההוא רוח סערה, ובגין כך נפקא מן הצפון.

ענן - בגין דאיהי סוספיתא דדהבא, ומסטרא דצפון אתאחדא דא. והאי איהי נקודה אמצעיתא דקיימא בחורבא. ובגין דידע למפתי - שליט בגו נקודא דישובא וכל מלין דישובא. בר ארעא דישראל כד שראן ישראל בגוה - איהו לא שלטא עלייהו. ולבתר דחבו ישראל שלטא על ארעא קדישא, בגין דכתיב **השיב אחור ימינו מפני אויב** איכה ב ג.

ענן גדול - דא איהו עננא דחשוכא דאחשיך כל עלמא. תא חזי בין עננא לעננא. ההוא עננא

דף רג עמוד ב

דכתיב **וענן יהו"ה עליהם יומם** במדבר י לד, **ועננך עומד עליהם** (שם יד יד) - האי איהו עננא דנהיר וזהיר, וכל נהורין אתחזון גו ההוא עננא. אבל עננא דא - עננא חשוך דלא נהיר כלל, אבל מנע כל נהורין דלא יכלין לאתחזאה קמיה.

גדול - אמאי אקרי **גדול**, והא זעיר איהו? ! אלא **גדול** איהו כיון דשליט.

דבר אחר: **גדול** - ההוא חשוכא גדול כיון דכסי כל נהורין ולא אתחזון קמיה, ואיהו ׳גדול׳ על כל עובדין דעלמא.

ואש מתלקחת - דהא אשא דדינא קשיא לא אעדי מניה לעלמין.

ונגה לו סביב - אף על גב דכל האי קיימא ביה - **נגה לו סביב**. מהכא אוליפנא דאף על גב דלית סטרא דא אלא סטרא דמסאבו - **נגה לו סביב** - ולא אטצריך ליה לבר נש לדחייא ליה לבר. מאי טעמא? בגין ד**נגה לו סביב** - סטרא דקדושה דמהימנותא אית ליה, ולא אצטריך לאנהגא ביה קלנא. ועל דא אצטריך למיהב ליה חולקא בסטרא דקדושה דמהימנותא.

רב המנונא סבא הכי אמר: וכי נגה לו סביב? ! ואצטריך לאנהגא ביה קלנא.

האי **נגה לו** לגו איהו, ולא קיימא לבר. ובגין דקיימא ההוא **נגה לו** מגו כתיב **ומתוכה כעין החשמל מתוך האש** - **מתוכה** דמאן? מתוכה דההוא נגה.

כעין החשמל - **חש מל**, הא אוקמוה חיוון דאשא ממללא. אבל מבוצינא קדישא שמענא עלה רזא דרזין. כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא - כדין ההוא מקדשא אתעכב מלגלאה, רזא דאת קיימא מגו ערלה. וכד האי נגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא - כדין אקרי **חשמל** - חש ואתגליא מל. מהו מל? כמה דאת אמר **מל יהושע** יהושע ח ד, רזא דאת קיימא, דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה.

ואית רזא אחרא, דהא נהורא דיליה אתחזי ולא אתחזי, וכד אתגליא חשמל אתעבר נהוריה. אבל רזא קדמאה איהו ברזא דקרא כדקא יאות, וכלא שפיר איהו ויאות הוא. בהאי נגה מפתי לאתתא לנטלא נהורא, ועל דא כתיב **וחלק משמן חכה** משלי ה ג. שוי ההוא נהורא לקבליה דברית, ובגיני כך מפתי ליה ונטלא נהוריה. ודא איהו פתויא דמפתי לאתתא דכתיב **נפת תטפנה שפתי זרה וגו׳** (שם).

תא חזי, ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב, דליג לגו ההוא מדורא דאשא, וסלקא לעילא לאעלא גו גוונין. כדין מתתקנין ישראל לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד וחד פתוריה. כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא. כיון דבטש ביה - מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבא, ואתטמרן ויתבת תמן. וההוא שלהובא איהו מסטרא דימינא. ובגין דהוא מסטרא דימינא - אעבר להוא מדורא ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא, ויתיב תמן עד דנפיק שבתא. כיון דנפק שבתא, אצטריך להו לעמא דישראל לברכא על אשא, ונפקא ההוא שלהובא בברכתא דלתתא, ושליט על ההוא מדורא כל ההוא ליליא, ואתכפיא ההוא מדורא.

תא חזי, כיון דעאל שבתא ואתטמר ההוא מדורא - כל אשין דאשא קשיא אתטמרו ואתכפיין, ואפילו אשא דגיהנם. וחייבין דגיהנם אית לון נייחא. וכלא תתא ועילא אית להו נייחא. כד נפק שבתא ומברכין ישראל על נורא - כדין נפקין כל אשין דמתטמרן, כל חד וחד לאתריה. ובגין דלא לאתערא אשא אחרא כתיב **לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת**, והא אוקמוה. אשא דמדבחא אמאי? אלא כד עאל שבתא - כרוזא קרי בכולהו רקיעין; ״אתתקנו רתיכין ! אתתקנו משריין לקדמות מאריכון !״. כדין נפיק חד רוחא מסטרא דדרום, וההוא רוחא אתפרש

דף רד עמוד א

על כל אינון חילין ומשריין דסטר ימינא ואתלבשן ביה. וההוא רוחא אקרי **לבושא דיקר דשבתא**. כדין פתורי דהאי עלמא מתתקנן בחד היכלא. זכאה חולקיה דההוא בר נש דסדורא דפתוריה אתחזי תמן כדקא יאות, וקיימא כלא מתתקנא בלא כסופא, אינש כפום חיליה.

כד עאל שבתא, אצטריכו אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו משמושא דחול. מאי טעמא? בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושרא על עמא, וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עלאה - בעי לאסחאה גרמיה למשרי עליה ההוא רוחא עלאה קדישא.

תא חזי רזא עלאה דמלה. כל אינון שית יומין אתאחדן ברזא דחד נקודה קדישא. וכלהו יומין אתאחדן ביה. ואית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא. ואית יומין אחרנין דקיימין לגו מעגולא קדישא, ואתאחדן בנקודה קדישא. וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדושה כל יומא דשבתא - אתאחדן כל אינון שית יומין באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקודה. אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון.

וכל אינון שית יומין דשבתא - ההיא נקודה טמירא איהי. כיון דעאל שבתא - כדין סלקא ההיא נקודה ואתעטרא ואתאחדא לעילא, וכלהו טמירין בגוה.

תא חזי, אית ימים ואית ימים. ימי חול - כמה דאתמר; ואלין קיימין לבר לעמין. ימי השבת דאינון ימי השבוע - קיימין לישראל. וכד סלקא האי נקודה - כלא אתגניז ואיהי סלקא. כיון דאיהי סלקא אקרי **שבת**. מהו **שבת**? אי תימא בגין שביתה דכתיב **כי בו שבת** - יאות הוא אבל רזא דמלה כיון דסלקא

האי נקודה ונהורא נהיר - כדין מתעטרא איהי באבהן. כיון דמתעטרא איהי באבהן - כדין אתחברת ואתאחדת בהו למהוי חד ואקרי כלא **שבת**. **שבת - ש׳ בת**. **ש**׳ - הא אוקמוה, רזא דתלת אבהן דמתאחדן **בבת** יחידה. ואיהי מתעטרא בהו, ואינון בעלמא דאתי, וכלא איהו חד. ודא איהו **ש׳ בת** למהוי כלא חד.

ואי תימא **שבת הגדול** ואיהו לעילא - אמאי אקרי ׳שבת׳? אלא ודאי הכי הוא. ורזא דמלה, בכל אתר נקודה דאיהי עיקרא דכל עינא אקרי **בת**, כמה דאת אמר **שמרני כאישון בת עין** תהלים יז ח, בגין דאיהי (נקודה) עיקרא דכל עינא אקרי בת. עלמא דאתי איהו היכלא להההיא נקודה עלאה, וכד איהי קיימא ונטלא בגדפהא לאבהן לאתעטרא לעילא אקרי כלא **שבת**. וכד אבהן מתעטרן לעילא בגו נקודה עלאה אקרי ׳שבת׳ - נקודה תתאה כד מתעטרא באבהן אקרי ׳שבת׳.

האי נקודה תתאה כד סלקא ואתחזיאת ואתקשיטת - כדין כל חדוה אשתכח לעילא ותתא, ועלמין כלהו בחדוה. ובהאי ליליא - האי נקודה אתפשט נהורהא ופריש גדפוי על עלמא, וכל שלטונין אחרנין מתעברן, ונטירו אשתכח על עלמא. וכדין אתוסף רוח נשמתא בישראל על כל חד וחד, ובההיא נשמתא יתירא נשיין כל עצבא וחימתא, ולא אשתכח בר חדוה לעילא ותתא.

ההוא רוחא דנחית ואתוסף בבני עלמא - כד נחית - אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן, ונחית ושרא על עמא קדישא. בההיא שעתא דההוא רוחא נחית - נחתין עמה לגו גנתא דעדן שתין רתיכין מתעטרין לשית סטרין. וכד מטי לגנתא דעדן - כדין כל אינון רוחין ונשמתין דגנתא דעדן - כלהו מתעטרי בההוא רוחא, וכרוזי קרי ואמר: **זכאין אתון ישראל עמא קדישא, דרעותא דמאריכון אתער לגבייכו!**

דף רד עמוד ב

רזא דרזין לידעי חכמתא. זכאין אינון כד האי רוחא אתער! האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה, ונפקא מינה ואתפשטא בעלמא. וההוא הוי רזא דשבת דשרא לתתא, ועל דא כתיב ביה ׳שמירה׳ - **ושמרו בני ישראל את השבת** שמות לא יז. והא אוקמוה, ״שבת״ לא כתיב אלא **את השבת** - לאסגאה ההוא רוחא דשרי על כלא. ואצטריך לנטרא ליה הואיל וקיימא עמיה דבר נש, ועל דא כתיב **כל שומר שבת מחללו** ישעיה נו ב.

בהאי רזא אית רזא אחרא, האי רוחא אתהני בהאי יומא מהנאותן דישראל ומענוגא דלהון. ובגין דא בעי למיהב ליה ענוגא במיכלא ובמשתיא, תלת זמנין בתלת סעודתין דתלת דרגי מהימנותא כמה דאוקמוה. והאי נטיל חדוה וענוגא באינון סעודתי דישראל. זכאה חולקיה מאן דאהני ליה ומענג ליה בהאי יומא. האי רוחא אתהני כל שיתא יומין מרוחא עלאה דעתיקא דכל עתיקין. וביומא דשבתא - כיון דנחית ואתסחי בגנתא דעדן בליליא - אתענג מענוגא דגופא בסעודתי דמהימנותא, ואתענג האי רוחא מעילא ותתא, ואתרוי בכל סטרין בענוגא דלעילא ותתא. והואיל וקיימא עמיה דבר נש - אצטריך ליה לנטרא ליה. ועל דא כתיב **ושמרו בני ישראל את השבת**. **שבת** - דא הוא ההיא נקודה תתאה. **את השבת** - דא הוא האי רוחא, אתפשטותא דההיא נקודה.

ההוא אתפשטותא - כד אתוסף קדושן וברכאן מלעילא על ההיא נקודה - אתנהיר כלא, ואתעביד רוחא נהירא בכל סטרין; אתפלג לעילא ונהיר, ואתפלג לתתא ונהיר. ודא הוא דכתיב **ביני ובין בני ישראל** - חולק אחסנא אית לן כחדא. חולקא דלעילא אתעטר בהאי יומא מענוגא עלאה קדישא, ואתהני מזיוא עלאה דעתיקא דכל עתיקין. חולקא תתאה אתעטר בהאי יומא מענוגא דלתתא, דאתהני בהני סעודתי. ועל דא בעי לענגא ליה במיכלא ובמשתיא בלבושי יקר ובחדוה דכלא. וכד מתעטרא האי חולקא לתתא ואתנטיר כמה דאצטריך - סלקא לעילא ואתחברא בההוא חולקא אחרא, והאי נקודה נטיל כלא מעילא ותתא, ואתכלילא מכל סטרין. ובגין דמתעטרא בשבת מעילא ומתתא - כל שאר יומין יהיב חילא לכלא, ואתייהיב ליה שולטנו מעילא ומתתא. וברזין דספרא דשלמה מלכא אשתכח רזא דא, ואוקמיה בוצינא קדישא, זכאה חולקיהון דישראל!

כתיב **וינפש** ואוקמוה **ווי נפש דאבדת**. ושפיר איהו. אבל אי הכי - ״ווי גופא״ אצטריך למימר דמניה אבדת נפש?!
אבל רזא דמלה - בבר נש אית נפש דנטלא ומשיך לגביה להאי רוחא מערב שבת. וההוא רוחא שריא בגווה דההיא נפש, ודיירא בה כל יומא דשבתא. וכדין ההוא נפש יתיר ברבויא ותועלתא יתיר ממה דהוה. ועל דא תנינן, כל נפשאן דישראל מתעטרן ביומא דשבתא, ועטרא דלהון דשריא האי רוחא בגווייהו. כיון דנפק שבתא וההוא רוחא סלקא לעילא - כדין **ווי לנפש דאבדת** מה דאבדת; אבדת ההוא עטרא עלאה וההוא חילא קדישא דהוה בה. ודא הוא **וינפש** - ווי נפש דאבדת מה דאבדת.

עונתן דחכימין דידעי רזין עלאין - מליליא דשבתא לליליא דשבתא. ואוקמוה. אבל מלה דא שאילנא לבוצינא קדישא, דהא חזינן דהאי כתרא תתאה נקטא מה דנקטא ביממא, ובליליא יהיב מזונא לכל חיליה, כמה דאוקמוה, דכתיב **ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה** משלי לא טז; נקטא ביממא ויהבא בליליא. והשתא אמר מר דזווגא אשתכח בהאי ליליא? אמר - ודאי זווגא אשתכח בליליא דא. מאי טעמא? בגין דהאי ליליא אפרישת נשמתין לכל אינון

דף רה עמוד א

חכימין דידעין רזין דחכמתא, וחבורא וזווגא לא אשתכח ביומא אחרא בכל חדוה בלא ערבוביא אחרא כגון דא. בגין דאינון נשמתין דפליגת - פליגת לון בחכימין בצדיקים בחסידין כדקא יאות.

ותו - בכל ליליא ולילה זווגא אשתכח ודאי. אימתי? בפלגות ליליא, והא אוקימנא. אבל לא בכל סטרין כהאי זווגא. ובגין דא חכימין דידעין רזין, בעיין לסדרא שמושא דלהון בהאי ליליא. מאי טעמא? בגין דכל יומי דשבתא אית לון רוחא אחרא דשרא על עלמא, ובהאי ליליא אית לון רוחא אחרא קדישא עלאה דנחתא לבני קדישין. וההוא רוחא נשיב מעתיקא דכל עתיקין, ונחתא לגו נקודה תתאה למיהב בה נייחא לכלא. ודא אתפליג לכל סטרין לעילא ותתא, כמה דאת אמר **ביני ובין בני ישראל**.

וכד אינון חכימין יתבין בההוא רוחא קדישא רוחא עלאה - בעאן לשמשא ערסייהו. דהאי רוחא אמשיך אבתריה לתתא כל אינון נשמתין קדישין, וירתין קדישי עליונין בהאי רוחא נשמתין קדישין לבניהון כדקא יאות. כיון דהאי רוחא שרא על עלמא - כל רוחין בישין וכל מקטרגין בישין אסתלקו מעלמא. ולא בעינן לצלאה על נטורא - בגין דישראל אינון נטירין בההוא רוחא, וסכת שלום פריסת גדפהא עלייהו, ואינון נטירין מכלא.

ואי תימא הא תנינן דלא יפוק בר נש יחידאי לא בליליא רביעאה דשבתא ולא בליליא דשבתא, ובעי בר נש לאסתמרא? והא אמרן דבליליא דשבתא נטירין בני נשא מכל מקטרגין דעלמא, ולא בעינן לצלאה על נטורא?!

תא חזי הכי הוא ודאי! ליליא רביעאה דשבתא בעינן לאסתמרא מנייהו - מאי טעמא? בגין דכתיב **יהי מארת** בראשית א יד, **מארת** כתיב חסר. והא אוקמוה, דבגין דהיא חסרה - כמה חבילי טהירין אתכלילן בהאי **מארת**, לווטין ומארת אינון בגריעותא דסיהרא, וכלהו שליטין בההוא ליליא.

בליליא דשבתא - כיון דכלהו מתבדרן לאעלא בנוקבא דעפרא דלא יכלין לשלטאה - בעי בר נש יחידאי לאסתמרא. ותו, אף על גב דלא יכלין לשלטאה - אתחזיין לזמנין. ובר נש יחידאי בעי לאסתמרא. מלה דא הכי תנינן. ואי הכי גריעותא דנטורא איהו! אבל בשבתא, נטירו אשתכח לעמא קדישא, וקודשא בריך הוא כד עאל שבתא מעטר לכל חד וחד מישראל, ובעי דינטרון ליה להאי עטרא קדישא דאתעטרו ביה. ואף על גב דאינון לא אשתכחו בישובא - לזמנין לבר נש יחידאי אתחזון ואתרע מזליה. ואצטריך ליה לבר נש לאתעטרא בעטרא קדישא ולנטרא ליה.

סוף סוף נטירו אשתכח בההוא ליליא לעמא קדישא הואיל **וסכת שלום** פריסא על עמא. דהא תנינן בכל אתר ד**סכת שלום** אשתכח - סטרא אחרא לא אשתכח תמן. ועל דא נטורא איהו ונטורא שכיח.

יומא דשבתא חדוה איהו לכלא. וכלא אתנטר לעילא ותתא. ונהורא תתאה נהרא לסלקא לעילא בשפירו דעטרין, שבעין חולקין יתיר. וסבא דכל סבין אתער. כדין כד סליק נהורא - עמא קדישא מקדמי לבי כנישתא בלבוש יקר בחדוה, מתעטרן בעטרא קדישא דלעילא בההוא רוחא דקיימא עלייהו לתתא, משבחן בשירין ותושבחן, וסלקין תושבחן לעילא, ועלאין ותתאין כלהו בחדוה, ומתעטרן כלהו כחדא. פתחי עלאי ואמרי: **זכאין אתון עמא קדישא בארעא, דמאריכון אתעטר עלייכו, וכל חילין קדישין מתעטרין בגיניכון!**

האי יומא - יומא דנשמתין איהו ולאו יומא דגופא. בגין דשלטנו דצרורא דנשמתין איהו, וקיימן עלאין ותתאין כלהו בזווגא

דף רה עמוד ב

חדא, בעטרא דרוחא יתירא עלאה קדישא.

צלותא דשבתא דעמא קדישא - תלת צלותין אשתכחו בהאי יומא לקבל תלת שבתי, ואוקמוה, וכלהו חד. כיון דעאלו עמא קדישא לבי כנישתא - אסיר לאשתדלא אפילו בצורך בי כנישתא! אלא במלי תושבחן וצלותא ואורייתא וכדקא חזי לון. ומאן דאשתדל במלין אחרנין ובמלין דעלמא - דא איהו בר

נש דקא מחלל שבתא. לית ליה חולקא בעמא דישראל. תרין מלאכין ממנן על דא ביומא דשבתא, ואינון שוו ידיהון על רישיה ואמרי **ווי לפלניא דלית ליה חולקא בקודשא בריך הוא**. ועל דא בעי לאשתדלא בצלותא ובשירין ובתושבחן דמאריהון ולאשתדלא באורייתא.

האי יומא איהו יומא דנשמתין דאתעטרא ההוא צרורא דנשמתין בתושבחן דמאריהון. בגין כך משבחי בתושבחן תשבחתא דנשמתא, והיינו **נשמת כל חי תברך את שמך יהו"ה אלהינ"ו ורוח כל בשר וכו'**. ולית תושבחתא אלא בסטרא דנשמתא ורוחא. והאי יומא קיימא ברוחא ונשמתא ולאו דגופא. תושבחתא דדרגא אחרא עלאה. רזא דיומא שמשא קדישא - דאיהו נהורא דיממא - היינו **יוצר אור**; רזא דנהורא דנהיר, דמניה אתזנן ונהרין כל אינון חיילין רתיכין וכוכביא ומזלי, וכל אינון דשלטין על עלמא.

תושבחתא דעלמא דאתי ביומא דא היינו **אל אדון**. ותושבחתא דא איהו ברזא דעשרין ותרין אתוון עלאין קדישין, דמתעטרן באבהן וברתיכא עלאה קדישא. אתוון זעירין אינון עשרין ותרין אתוון דאינון בעלמא תתאה, דאינון **אל ברוך גדול דעה וכו'**, ולא אית בין תיבה לתיבה רווחא אחרא, אלא את רשימא בכל תיבה ותיבה. ובעלמא עלאה אית רווחא וסטרין קדישין בין את לאת. ודא איהו תושבחתא על תושבחתא, דאתוון עלאין דיומא שביעאה קא משבח ואמר למלכא עלאה **יוצר בראשית**.

כד תושבחתא דא סלקא לעילא - שתין רתיכין עלאין דקאמרן מזדמנין ונטלי להאי תושבחתא מעמא קדישא וסלקי לה לאתעטרא בה בכמה רתיכין עלאין די ממנן. וכל אינון צדיקייא דבגנתא דעדן - כלהו מתעטרן בתושבחתא דא. וכל אינון רתיכין וכל אינון נשמתין דצדיקייא - כלהו סלקין בתושבחתא דא עד רזא דכורסייא. כד מטא לכורסייא קדישא תושבחתא דא דכל ישראל - קיימא תמן עד זמנא דקאמרי קדושה עלאה דמוסף, וכדין סלוקא דלתתא לעילא, לאתאחדא כלא לעילא למהוי כלא חד. דא איהי תושבחתא דסלקא על כלהו תושבחן.

מכאן ולהלאה - סדורא דצלותא דשאר יומי עד **ישמח משה וכו'** - חדוותא דדרגא עלאה, עיקרא דאבהן, דחדי בההוא עדבא דיליה כד סליק כורסייא לגביה ונטיל לה ומתחבראן כחדא. ודא איהו חדוה דאורייתא עלאה דלעילא, תורה שבכתב, דחדי באורייתא דלתתא תורה שבעל פה, ואתחברו דא בדא. כיון דאתחברו כחדא - בעי בר נש לאכללא בההוא חדוה לעמא קדישא - **ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו' אלהינ"ו ואלה"י אבותינו רצה נא במנוחתנו**.

רזא דספר תורה ביומא דא - הא אוקמוה. תנינן, כתיב **ויקראו בספר בתורת האלהי"ם מפורש ושום שכל ויבינו במקרא** נחמיה ח ח. והא אוקמוה רזא דאינון פסוקי טעמי ומסורת, וכל אינון דיוקין ורזין עלאין - כלא אתמסר למשה מסיני. אי בכל הני דיוקין אתמסר אורייתא למשה - ספר תורה דאיהו בכל אינון קדושאן - אמאי איהו חסר מכל הני תקונין ורזין דאתמסרו ליה למשה באורייתא?!

אלא רזא דא, כד כורסייא קדישא מתעטרא ואתכלילת בתורה שבכתב - כל אינון דיוקנין וכל אינון טעמין ומסורות - כלהו עאלין בגניזו, ואתרשימו

דף רו עמוד א

בגו כורסייא קדישא. ואינון דיוקנין דאעיל אורייתא דבכתב באורייתא דבעל פה, ובהו אתעברת כאתתא דאתעברת מן דכורא, ואשתארו אתוון עלאין לחודייהו בקדושייהו כדקא חזי.

ולאתחזאה בבי כנישתא - דהא אתברכת ואתעטרת כורסייא מרזא דתורה שבכתב, ותמן אעיל כל אינון דיוקנין ואיהי אתקדשת מניה. בעי לאתחזאה באתוון לחודייהו כדקא יאות. וכדין כלא אתקדש בקדושה עלאה כדקא חזי, כל שכן וכל שכן בהאי יומא.

בהאי יומא בעי לסלקא שבעא גוברין לקבל שבעא קלין דאינון רזא דאורייתא. ובזמנין ובמועדין חמש גו רזא דא. ביומא דכפורי שית גו רזא עלאה דא. וכלא רזא חדא. **חמש** - דאינון חמש דרגין לתתא, מדרגא דאור קדמאה לתתא, ואינון רזא דאורייתא. **שית** - דאינון שית סטרין, וכלא רזא חדא. **שבע** - אינון שבע קלין. וכלהו רזא חדא אלין ואלין. בראש חדש אתוסף חד על תלתא בגין שמשא דנהיר בההוא זמנא לסיהרא ואתוסף נהורא על סיהרא. והיינו רזא ד'מוסף'.

בספר תורה בעי לשתמע חד קלא ודבור.

סדורא לסדרא עמא קדישא ביומא דא ובשאר יומין דספר תורה - בעי לתקנא תקונא דחד כורסייא דאקרי תיבה. וההוא כורסייא דלהוי בשית דרגין לסלקא בהו, ולא יתיר, דכתיב (דה"ב ט יח) **ושש מעלות לכסא**. ודרגא חד לעילא לשואה עליה ספר תורה, ולאחזאה ליה לכלא.

כד סליק ספר תורה לתמן - כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו לתתא, באימתא בדחילו ברתת בזיע, ולכוונא לבייהו כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא. ויהון צייתין וירכון אודנייהו. ולית רשו לעמא למפתח פומיהון אפילו במילי דאורייתא, וכל שכן במלה אחרא, אלא כלהו באימתא כמאן דלית ליה פומא. והא אוקמוה דכתיב **וכפתחו עמדו כל העם** נחמיה ח ה, **ואזני כל העם אל ספר התורה** (שם ג).

בריך שמיה אמר רבי שמעון, כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרא ביה - מתפתחן תרעי שמייא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא, ואבעי ליה לבר נש למימר הכי: בריך שמיה דמארי עלמא. בריך כתרך ואתרך! יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם, ופורקן ימינך אחזי לעמך בבית מקדשך, ולאמטויי לנא מטוב נהורך, ולקבלא צלותנא ברחמין. יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיין בטיבו, ולהוי אנא עבדך פקידא בגו צדיקיא, למרחם עלי ולמנטר יתי וית כל די לי, ודי לעמך ישראל. אנת הוא זן לכלא ומפרנס לכלא. אנת הוא שליט על כלא. אנת הוא דשליט על מלכייא, ומלכותא דילך הוא. אנא עבדא דקודשא בריך הוא דסגידנא קמיה ומקמי דיקר אורייתיה. בכל עידן ועידן לא על אינש רחיצנא, ולא על בר אלהין סמיכנא. אלא באלהא דשמיא - דהוא אלהא קשוט, ואורייתיה קשוט, ונביאוהי קשוט, ומסגי למעבד טבוון וקשוט. ביה אנא רחיץ ולשמיה קדישא יקירא אנא אימר תושבחן. יהא רעוא קדמך דתפתח לבאי באורייתך, ותיהב לי בנין דכרין דעבדין רעותך, ותשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עמך ישראל, לטב ולחיין ולשלם אמן.

ואסיר למקרי בספרא דאורייתא בר חד בלחודוי. וכלא צייתין ושתקין. בגין דישמעון מלין מפומיה כאילו קבילו לה ההיא שעתא מטורא דסיני.

ומאן דקרי באורייתא - להוי חד קאים עליה ושתיק; דלא ישתמע בר דבור חד בלחודוי, ולא תרין דבורין. לשון קדש חד. וחד הוא ולא תרין דבורין. ואי תרין משתכחין בספר תורה - גריעותא דרזא דמהימנותא איהו, וגריעותא דיקרא דאורייתא אשתכח בספר תורה. ובעי חד קלא.

מתרגם חד. ורזא דא - קליפה ומוחא. כלא שתקין וחד קארי דכתיב **וידבר אלהי״ם את כל הדברים האלה לאמר** שמות כ א. איהו לעילא וכל עמא לתתא, דכתיב

דף רו עמוד ב

ויתיצבו בתחתית ההר שמות יט יז, וכתיב **ומשה עלה אל האלהי״ם** (שם ג).

וההוא דקארי באורייתא ישוי לביה ורעותיה לאינון מלין, וכי איהו שליחא דמאריה בסדורא דהני מלין למשמע לכל עמא, דהא איהו קאים כדוגמא עלאה. בגין כך מאן דסליק למקרי באורייתא - יסדר אינון מלין בקדמיתא בביתיה, ואי לאו לא יקרי באורייתא. מנלן? מההוא דבור - עד לא ישמע אורייתא לעמא קדישא מה כתיב? **אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה**, ולבתר **ויאמר לאדם הן יראת יהו״ה היא חכמה וגו׳** איוב כח כז.

אסיר ליה למאן דקארי באורייתא למפסק פרשתא או אפילו מלה חדא, אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא - יפסיק. ולא יפסיק מלין דפרשתא דשבתא דא בפרשתא דשבתא אחרא. רזא דא - בשעתא דאיפסיקו פרשיין - כל חד וחד אתעטרא וקיימא קמי קודשא בריך הוא. כיון דאשלימו למפסק הני פרשיין דכל שתא - אתעטרו קמיה קודשא בריך הוא ואמרי ״אנא משבת פלוני מצבורא פלוני ואנא משבת פלוני מצבורא פלוני״. בההיא שעתא קרא ליופיא״ל רב ממנא, 53 רתיכין קדישין דתחות ידיה דאתמנון בשמושא דאורייתא. וכל רתיכא ורתיכא מני ליה - להאי רתיכא על פרשתא פלניא דבשבת פלוני, ורתיכא פלוני על פרשתא פלניא דשבת פלוני. וכל חד וחד משמשא לאורייתא דההוא שבת דיליה, ואסיר לן לערבא אלין באלין, ולא לאעלא רתיכא ברתיכא דחבריה אפילו כמלא נימא. ואפילו בחד תיבה או אפילו באת חד. אלא כל חד וחד כמה דפסיק לון קודשא בריך הוא וכמה דמני לון באינון פרשיין - כל חד וחד על מטריה.

ועל דא כד מתעטרא פרשתא דא - סלקן אינון מלין דההיא פרשתא דאשתלים בצבורא, ונטיל לון ההוא רתיכא דממנא בההיא פרשתא, וסליק לון קמי קודשא בריך הוא. ואלין מלין ממש קיימין קמיה ואמרין **אנא פרשתא פלניא דאשלימו לי צבורא פלוני הכי והכי**. אי אשתלים כדקא חזי ליה - סלקין אינון מלין ומתעטרן על כורסייא קדישא, וההוא רתיכא משמשא קמיה. כל רתיכא ורתיכא פרשתא דכל שבתא ושבתא, וכלהו מתעטרן בגו כורסייא קדישא. ובהו איהי סלקא לאתיחדא לעילא לעילא, ואתעביד כלא כללא חדא. בגין כך זכאה חולקיה מאן דאשלים פרשתא דכל שבתא ושבתא כדקא יאות כמה דאפסיקו לעילא.

תרי זמני קרינן בספר תורה בשבתא. במנחה בשעתא דדינא תליא לעידן ערב - צריכין לאכללא שמאלא בימינא; דהא אורייתא מתרין סטרין אתייהיבת דכתיב **מימינו אש דת למו** דברים לג ב - ימינא ושמאלא. בגין כך ספר תורה במנחה דַי בעשרה פסוקין או יתיר, אבל לא שלימו דפרשתא. דהא שלימו דפרשתא לא הוי אלא בימינא, וימינא תלייא עד שעתא דמנחה, והא אוקמוה.

בשני בשבתא ובחמישי בשבתא - בגין דקא נחתין דרגין לתתא דאינון כללא דאורייתא. ואי תימא הא נביאין מתפרשן לתתא? ! אלא הכי הוא ודאי, אבל הני דלתתא כלהו כללא דאורייתא, וכל חד וחד כליל לכל חד וחד. ורזא דמלה, אלין דרגין עלאין אינון אקרון פרשתא חדא, ולבתר נפקין מנייהו תשע דרגין דאתאחדן כחדא. ובגין כך תשעה גוברין; תלת בשבתא במנחה, ותלת ביומא תניינא, ותלת ביומא חמשאה - הא תשעה.

ובספרא דרב ייבא סבא - במנחה בשבתא הא אתער רזא דשמאלא, ונקודה תתאה בההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאורייתא. כדין בההיא שעתא נטלא מסטרא דשמאלא, ומדיליה קרינן. דהא איהי קיימא ברזא

דף רז עמוד א

דתשע וקרינן תשע. ואינון שית דחול ותלת בשעתא דאתער שמאלא בשבתא. ולאתכללא כלא כחדא. ואיהי מתעטרא בהו בתלת סטרין כגוונא דתלת סטרין עלאין, דאינון כללא דפרשתא דשבתא. זכאה חולקיה מאן דזכי ליקרא דשבתא ! זכאה איהו בתרין עלמין בעלמא דין ובעלמא דאתי !

כתיב **אל יצא איש ממקומו ביום השביעי** שמות טז כט - מהו **ממקומו**? תנינן, **ממקומו** - מההוא אתר דאתחזי למיהך. ורזא דמלה דכתיב **ברוך כבוד יהו״ה ממקומו** יחזקאל ג יב. ודא איהו מקום, ודא איהו רזא דכתיב **כי המקום אשר אתה עומד עליו** שמות ג ה - אתר ידיעא איהו לעילא וקרינן ליה ׳מקום׳, דאשתמודע ביה יקרא עלאה דלעילא. ובגין כך אזהרותא לבר נש - דהא מתעטרא בעטרא קדישא דלעילא - דלא יפוק מיניה. דאי (יפוק מפומיה מלולא דחול) יפוק מניה - קא מחלל שבתא. בידוי - בעבידתא כמה דאוקימנא. ברגלוי - למיהך לבר מתרי אלפין אמין. כל אלין חלולא דשבתא איהו.

אל יצא איש ממקומו - דא איהו אתר יקרא דקדושה דא, דהא מניה לבר אתר ד׳אלהים אחרים׳ איהו. **ברוך כבוד יהו״ה ממקומו. כבוד יהו״ה** - דלעילא, **ממקומו** - דא כבוד דלתתא. ודא איהו רזא דעטרא דשבתא. בגין כך **אל יצא איש ממקומו** - ברירך הוא לעלם ולעלמי עלמין. כתיב **הנה מקום אתי** (שמות לג כא) - **מקום אתי** ודאי. דא איהו מקום טמיר וגניז דלא אתיידע כלל. משמע דכתיב **אתי** - אתר דלא אתגליא וקיימא טמירא. ודא איהו אתר עלאה לעילא לעילא, היכלא עלאה טמיר וגניז. אבל דא איהו אתר לתתא כדקאמרן. ודא איהו **מקום** - דאתפרש לעילא ואתפרש לתתא. ובגין כך **אל יצא איש ממקומו ביום השביעי**.

ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו׳ במדבר לה ה - הא אוקמוה באינון רזין עלאין, אבל **אלפים באמה** - דירתה תרין סטרין לכל סטר. ואיהי מתעטרא תדיר בתרין סטרין, בין לעילא בין לתתא. וסימניך שכינה לא שריא לבר מתחומא דאתחזי לה.

כד נפק שבתא צריכין ישראל דלתתא לאתעכבא, דהא יומא רבא עלאה איהו. ובהאי יומא אושפיזא רבא ויקירא קא שריא עליה. בגין כך בעי לאתעכבא לאתחזאה דלא דחקין באושפיזא קדישא.

כדין פתחי ישראל ואמרי **והוא רחום יכפר עון וגו׳** תהלים עח לח - דתקונא שפירא איהו בהאי ליליא, כיון דדינא אתהדר לאתריה. מה דלא אתחזי כד עייל שבתא דדינא אסתלק ולא אשתכח.

בשעתא דפתחי ישראל ויהי נעם וקדושתא דסדרא - כל אינון חייבין דגיהנם פתחין ואמרי: **זכאין אתון ישראל עמא קדישא ! זכאין אתון צדיקייא דנטרי פקודי אורייתא ! ווי לון לחייביא דלא זכו למיטר אורייתא !**. כדין דומ״ה קדים וכרוזא אתער ואמר **ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהי״ם** (תהלים ט יח) . וכל אינון חבילי טהירין טרדין לון בגיהנם. ולית מאן דמרחם עליהון. זכאין אינון כל נטרי שבתא בהאי עלמא וקא מענגי להוא ענג דשריא מלעילא כדקאמרן.

האי מאן דשרי בתעניתא בשבתא - תרי מתערי עליה קמי מלכא קדישא. חד - ההוא רוחא עלאה קדישא דאצטריך לאתענגא ולא אתענג. וחד - ההוא ממנא דקיימא על מאן דשרי בתעניתא וסנגרי״ה שמיה. וסלקין קמי מלכא קדישא ומתערי עליה.

וההוא רוחא אסתלק גריע מההוא אתהנותא דלתתא. וכד האי רוחא לא אשתלים לתתא - רוחא אחרא דלעילא לא אשתלים. כיון דלא אשתלים לתתא ולעילא - כדין אתחזי ההוא בר נש לאתלטיא ולאתענשא. אלא כיון דאשתלים זמנא אחרא, וההוא ממנא דאתמנא על ענוייא

דף רז עמוד ב

ותעניתא אשתלים גו אינון ממנן אחרנין בענוגא דלעילא - קורעין ליה כל גזר דינא דאתגזר מאינון שבעין שנין עלאין. למלכא דחדי בהלולא דיליה וכל בני נשא חדאן עמיה. חמא חד בר נש יהיב בקולר - פקיד עלוי ושרייוהו בגין דישתכחון כולא בחדוה.

ולבתר מתהדרין אלין ממנן דענשין לבני נשא ואתפרעין מניה דבר נש על דאשתכח בגיניה גריעותא עילא ותתא. מאי תקנתיה? ליתיב תעניתא על תעניתא. מאי טעמא? דא בטיל ענוגא דשבתא - יבטל ענוגא דחול. ואי איהו מבטל ענוגא דשבתא וקא מתענג בחול - דמי כמאן דחשב למלה אחרא יתיר ממה דחשיב ליה לקודשא בריך הוא. רוחא עלאה קדישא דקודשין דשריא עליה - לא עניג ובטיל ליה מניה. רוחא אחרא דחול דשריא לבתר על עלמא - חשיב וקא מענגא ליה! כדין מהדרין ומתפרעין מניה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

בגין כך אצטריך תעניתא אחרינא ביומא קדמאה דחול בזמנא דשריא על עלמא ההוא רוחא דחול. ובהאי אית ליה אסוותא, כיון דלא חשיב לרוחא דחול. וסימניך **והשיב את הגזלה אשר גזל וגו'** ויקרא ה כג. גזלן לא חשיב לקודשא בריך הוא לא חשיב לבני נשא - בגין כך לית ליה עונשא כגנב. גנב דחשיב לבני נשא יתיר מקודשא בריך הוא - אית ליה עונשא בהאי עלמא ובעלמא דאתי. זכאה איהו מאן דאשתלים לתתא להההוא עונג עלאה כדקא חזי!

יומא דא מתעטרא בשבעין עטרין, ושמא עלאה קדישא אשתלים בכל סטרין, ואתנהירו כלהו דרגין. וכלא בחדוה דברכאן, ובקדושה על קדושה, ותוספת דקדושה.

קדושה דמעלי שבתא - דא איהי קדושה דשבת בראשית, דהא אתקדש מ32 שבילין, ו31 דרגין דתפוחין קדישין. ובעינן לאדכרא על האי קדושה כללא דעובדא דבראשית. ונייחא ברזא דתלתין ותרין שבילין ותלת דרגין דאתכלילן בהו. רזא דסהדותא דעובדא דבראשית - דהיינו **ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו' ויכל אלהי"ם** בראשית ב א - דאית בסהדותא דא 35 תיבין; תלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דתפוחין קדישין. תלת דרגין דאינון **שביעי שביעי שביעי** - אית ביה רזא דעלמא עלאה, ורזא דעלמא תתאה, ורזא דכל מהימנותא. תלת זמנין **אלהי"ם** - חד עלמא תתאה, וחד פחד יצחק, וחד עלמא עלאה קדישא קדש קודשין.

ובעי בר נש למסהד סהדותא דא בחדוה ברעותא דליבא, לאסהדא קמי מאריה דמהימנותא. וכל מאן דיסהיד דא וישוי לביה ורעותיה לדא - מכפר על כל חובוי.

ברוך אתה ה' אלהינ"ו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו וכו' - האי קידושא איהו בחד מתקלא לקבל סהדותא דמהימנותא, ואינון 35 תיבין אחרנין כמה דאית **בויכלו** - כלא סלקין ל70 תיבין, לאתעטרא בהו שבת דמעלי שבתא. זכאה חולקיה דבר נש דיכוון רעותיה למלין אלין ליקרא דמאריה!

קידושא דיומא - הא אוקמוה, **בורא פרי הגפן** ולא יתיר. דהא יומא קאים לקדשא ליה - מה דלית הכי בליליא דאנן צריכין לקדשא ליה בהני מלין כמה דאוקימנא. ולא אתקדש האי ליליא אלא בעמא קדישא לתתא כד שריא עלייהו ההוא רוחא עלאה. ואנן בעינן לקדשא ליה ברעותא דלבא, לכוונא דעתא להאי. ויומא - איהו קא מקדשא ליה! וישראל מקדשי בצלותין ובעותין, ומתקדשין בקדושתיה בהאי יומא. זכאין ישראל עמא קדישא דאחסינו יומא דא - אחסנת ירותא לעלמין!

לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קדש לחול. אמאי? דהא אתיהיב רשו לממנן דלתתא לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא. לאחזאה יחודא באתר קדישא בקדושה עלאה, ולאפרשא לתתאי מיחודא עלאה.

דף רח עמוד א

ולברכא על נהורא דאשא - בגין דכל אשין אחרנין אתטמרו ואתגניזו ביומא דשבתא, בר אשא חד דקדושה עלאה דאתגליא ואתכליל בקדושא דשבתא. וכד האי אשא אתגלייא - כל אשין אחרנין אתטמרו ואתגניזו קמיה. והאי אשא איהי דעקידה דיצחק, דאתלהטא על גבי מדבחא. בגין כך בעי לברכא על נהורא דאשא. והאי אשא לא בעי אשא דחול אלא אשא דשבת. והאי אשא איהו אשא דנפיק מההוא אשא דלעילא - ודא איהו אשא דסביל אשא. וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא - כדין כל שאר אשין אחרנין נפקין ואתמנן בדוכתייהו, ואתייהיב לון רשותא לאנהרא.

בההיא שעתא דקא מברכין על אשא - אזדמנן ארבע רתיכין, ארבע משריין לתתא, לאנהרא מההוא אשא מברכא. ואינון אקרון **מאורי האש**. בגין כך בעינן לאכפיא ארבע אצבעאן דידא דימינא ולאנהרא לון מגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכא. ואינון אצבעאן רמז לאינון ׳מאורי האש׳ דנהירי ושלטי מההוא נהורא דשרגא דמתברכא. ובגין דאינון דרגין לתתא - כד אחזי בר נש אצבעאן קמי ההוא נהורא דשרגא - בעי לאכפייא לון קמיה, בגין דההוא נהורא שלטא עלייהו ואינון נהרין מניה. בשאר ברכאן בעינן לזקפא לון לאצבעאן בגין לאחזאה קדושה עלאה דדרגין עלאין דשלטין על כלא, דשמא קדישא אתעטר בהו ואתקדש בהו, ואתברכן כלהו דרגין כחדא, ונהרין מגו בוצינא עלאה דכלא. ובגין כך בעינן לזקפא לון לעילא. והכא - בעינן לאכפייא אצבעאן קמי שרגא ; בגין לאחזאה דרגין דלתתא דנהרין מגו בוצינא דלעילא, ומהכא שלטין ונהרין מינה ואינון **מאורי האש**.

בכל יומא אנן מברכינן **מאורי אור** דאינון נהורין עלאין דקיימן בההוא **אור** קדמאה. ואתברכן כלהו דרגין, ונהרין כלהו כחדא מגו בוצינא עלאה. והני אקרון **מאורי האש**. ובגיני רזא דא מברכין **בורא מאורי האש**. ואי תימא אמאי **בורא** ולא אמרו ״מאיר מאורי האש״ הואיל וקא נהרין מההוא אש, מההוא בוצינא מברכא ?

אלא כיון דעאל שבתא - כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין - כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא, ואתטמרו ואתגניזו ואתנטרו ביה, ולא יתחזון ביה אלא ההוא נקודא בלחודהא. וכלהו אתטמרו בגווה כל יומא דשבתא. כיון דנפק שבתא - אפיק לון לכל חד וחד, כאילו ההיא שעתא אתבריאו ונפקו כלהו ואתבריאו כמלקדמין, ואתמניאו על דוכתייהו לשלטאה. כדין אתברכא האי שרגא ואתכפיין קמיה לאנהרא. כיון דנהרין - כדין אתמנון כל חד וחד על דוכתיה.

כגוונא דא אינון דרגין עלאין דאקרון **מאורי אור** שלטין ביממא, ונהרין מגו בוצינא עלאה. בשעתא דרמש ליליא - ההוא בוצינא עלאה כניש לון ואעיל לון בגויה עד דנהיר יממא. כיון דמבריכן ישראל על נהורא ביממא - כדין אפיק לון בשלימו דנהורא. ועל דא מברכין **יוצר המאורות** ולא אמרי ״בורא״, והכא **בורא מאורי האש**, בגין דאינון דרגין לתתא.

וכלא איהו רזא דאצבעאן - בהו רמיז דרגין עלאין ודרגין תתאין. דרגין עלאין אשתמודעאן בזקיפו דאצבעאן לעילא, ובזקיפו דאצבעאן אתברכן דרגין עלאין ודרגין תתאין כחדא, ובמאיכו דאצבעאן אתברכן לאנהרא דרגין תתאין לחודייהו.

ורזא דא טופרי דאחורי אצבעאן ואצבעאן לחודייהו לגו. טופרי דאחורי אצבעאן - אינון אנפין אחרנין דאצטריכו לאנהרא מגו ההוא שרגא. ואינון אנפין דאקרון

דף רח עמוד ב

׳אחוריים׳. אצבעאן לגו בלא טופרין - אלין אינון אנפין פנימאן אתכסיין. ורזא דא **וראית את אחורי** שמות לג כג - אלין **אחורי** - אצבעאן לאחורא בטופריהון. **ופני לא יראו** - אלין אצבעאן לגו בלא טופרין, דאינון אנפין פנימאין.

וכד מברכינן על שרגא בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין לאתנהרא מגו ההוא שרגא. ופנימאי דאצבעאן לא אצטריכו לאחזאה לון לאתנהרא מגו ההוא שרגא - דהא אינון לא נהרין אלא מגו שרגא עלאה דלעילא לעילא דאיהי טמירא וגניזא דלא אתגלייא כלל. ואינון לא נהרין מגו שרגא דאתגליא כלל. בגין כך בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין, ופנימאי דאצבעאן לא בעי לאחזאה קמי האי שרגא. טמירין אינון ובטמירו אתנהרין. פנימאין אינון ומפנימאין אתנהרן. עלאין אינון ומעלאה אתנהרן. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי !

ובעי לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא, ונפשא דבר נש אשתארת בערטולא בגין ההוא סליקו דאסתלק רוחא מניה. והא אוקמוה.

כתיב **וירח את ריח בגדיו** בראשית כז כז, הא אוקמוה. תא חזי כתיב **וירח את ריח בגדיו**, הא אוקמוה, אינון לבושין דאדם קדמאה הוו, דיהב ליה קודשא בריך הוא לאלבשא לון. בגין דהא כד חב אדם - אתעדי מניה ההוא לבושא יקירא דאתלבש ביה בקדמיתא כד אעיל ליה בגנתא דעדן. ולבתר דחב - אלביש ליה בלבושא אחרא.

לבושא קדמאה דאתלבש ביה אדם בגנתא דעדן - איהו הוה מאינון רתיכין דאקרון ׳אחוריים׳, ואינון לבושין דאקרון לבושי טופרא. וכד הוה בגנתא דעדן - כל אינון רתיכין וכל אינון משריין קדישין כלהו סחרין ליה לאדם, ואתנטיר מכלא, ולא הוה יכיל מלה בישא לאתקרבא בהדיה. כיון דחב

ואתעדו מניה אינון לבושין - דחיל ממלין בישין ורוחין בישין, ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין, ולא אשתארו ביה אלא אינון טופרי דאצבעאן, דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא.

ובגין כך לא ליבעי ליה לבר נש לרבאה אינון טופרין דזוהמא, דהא כמה דאסגיאו - הכי נמי אסגי עליה קסטורא, וידאג בכל יומא. ובעי לספרא לון. ולא ירמי לון - דלא יעביד קלנא בההוא אתר, דיכיל ההוא בר נש לאתזקא. וכלא כגוונא עלאה דהא לכלהו אחוריים סחרא סטרא אחרא, ולא אצטריך ליה באתר דעלמא.

לבתר עבד ליה לאדם לבושין אחרנין; מטרפי אילנין דגנתא דעדן דארעא. דהא בקדמיתא הוו אינון לבושין מאינון אחוריים דגנתא דלעילא - והשתא מגנתא דארעא. ונפק מגנתא. ואינון לבושין הוו סלקין ריחין ובוסמין דגנתא דנפשא מתיישבא בהו וחדי בהו - הדא הוא דכתיב **וירח את ריח בגדיו ויברכהו**, דהא אתיישבא נפשיה ורוחיה דיצחק בההוא ריחא.

בגין דא כד נפק שבתא - בעי לארחא בבוסמין לאתישבא נפשיה בההוא ריחא על ההוא רוחא עלאה קדישא דאסתלק מינה. וההוא ריחא מעליא דבוסמין איהו הדס. דהא קיומא דאתר קדישא דנשמתין נפקין מניה - הדס איהו. ודא איהו קיומא דנפשא כגוונא דלעילא, לאתקיימא מההוא ערטולא דאשתארת.

כד נפק שבתא - אתלבש אדם באינון לבושין דגנתא דעדן דארעא דסלקין ריחין ובוסמין, לקיימא נפשיה על ההוא רוחא קדישא עלאה יקירא דאסתלק מניה. והדס איהו קיומא דנפשא ודאי, כגוונא עלאה דאתקיימא קיומא דנפשא.

ההוא רוחא עלאה דנחית עליה דבר נש בחדו וחדי לנפשיה - כדין קיימא נפשא דבר נש כגוונא דעלמא דאתי, דזמין

דף רט עמוד א

לאתהנאה מניה. כמה דבר נש אהני להאי רוחא בעלמא דא - הכי ההוא רוחא אהני ליה לבר נש לעלמא דאתי, דכתיב **אז תתענג על יהו"ה וגו'**, וכתיב **והשביע בצחצחות נפשך** ישעיה נח יד. כמה דבר נש רוי להההוא ענוגא ואהני ליה - הכי נמי איהו רוי ליה לעלמא דאתי. כדין כד בר נש זכי ואשלים שלימו דיקרא דשבתא כדקאמרן. קודשא בריך הוא קארי עליה ואמר **ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר** (שם מט ג).

קם רבי אבא ושאר חברייא ונשקו רישיה. בכו ואמרו: זכאה חולקנא דארחא דא זמין קודשא בריך הוא לקבלן!

אמר רבי אבא: לי זמין קודשא בריך הוא ארחא דא בגין לאתחברא עמכון - זכאה איהו חולקי דזכינא לארחא דא!

אמר להו: אימא לכו מה דחמינא יומא דא. נפקנא לארחא וחמינא נהורא חדא, ואתפלג לתלת נהורין, ואזלו קמאי ואתטמרו, ואמינא "ודאי שכינתא חמינא זכאה חולקי". והשתא אינון תלת נהורין דחמינא - אתון אינון! ודאי אתון נהורין ובוצינין עלאין לאנהרא בעלמא דין ובעלמא דאתי!

אמר רבי אבא, עד הכי לא ידענא דכל אלין מרגלן סתימין הוו תחות ידייכו. כיון דחמינא דהא ברעותא דפקודא דמאריכון אתאמרו מלין אלין - ידענא דכלהו מלין סלקין יומא דא לגו כורסייא עלאה, ונטיל לון ההוא מארי דאנפין ועביד מינייהו עטרין למאריה. ויומא דא מתעטרין שתין (נ"א שבעין) רתיכין קדישין ליקרא דכרסייא באלין מלין דאתאמרו הכא יומא דא.

אדהכי זקף עינוי וחמא דאערב שמשא. אמר רבי אבא, "נהך לגבי האי כפר דאיהו קריב לגבן במדברא". אזלו וביתו תמן. בפלגות ליליא קם רבי אבא ושאר חברייא לאשתדלא באורייתא. אמר רבי אבא, מכאן ולהלאה נימא מלין לאתעטרא בהו צדיקיא דבגנתא דעדן - דהשתא איהו זמנא דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא דבגנתא דעדן צייתין לקליהון דצדיקיא די בארעא.

פתח רבי אבא ואמר, **השמים שמים ליהו"ה והארץ וגו'** תהלים קטו יז. האי קרא אית לאסתכלא ביה והכי אצטריך למימר - "השמים ליהו"ה והארץ נתן לבני אדם". מאי **השמים שמים**? אלא הכא אית לאסתכלא, בגין דאית שמים ואית שמים; שמים לתתא וארץ לתתא מנייהו, שמים לעילא וארץ לתתא מנייהו. וכל דרגין עלאין ותתאין - כלהו כגוונא דא. אלין כאלין.

'שמים לתתא' אינון עשר יריעות, כמה דאת אמר **נוטה שמים כיריעה** (תהלים קד ב). וקודשא בריך הוא עבד לון ומשריין די בגווייהו לאנהגא ארעא תתאה. תשיעאה אנהיג לתתאי, דסחרן כקופטרא דקולטא. עשיראה איהו עיקרא. ובכלהו משריין ממנן עד שביעאה - משביעאה ולהלאה אית נהורא דאתפשט לתתא מגו כורסייא עלאה ונהיר לעשיראה. ועשיראה מההוא נהירו דנקטא יהיב לתשיעאה, ואיהו לתמינאה ולתתא. האי תמינאה - כד

אתפקדון חילי דכוכביא ואפיק לון, ההוא נהירו קיימא ויהיב חיליה לכל חד וחד, לאתמנאה בההוא אתר דאצטריך, דכתיב **והמוציא במספר צבאם וגו׳ מרב אונים** ישעיה מ כו - דא איהו זהרא דלעילא דאקרי **רוב אונים**.

ובכל רקיעא ורקיעא אית ממנא, ואתפקד על עלמא ועל ארעא לאנהגא כלא. בר ארעא דישראל דלא אנהיג לה רקיעא ולא חילא אחרא אלא קודשא בריך הוא בלחודוי, והא אוקמוה.

ואי תימא היך שריא למגנא רקיעא על ארעא דישראל, והא מטרא וטלא מרקיעא נחית עלה כשאר כל ארעא אחרא?! אלא בכל רקיעא ורקיעא אית ממנן שלטין על עלמא,

דף רט עמוד ב

וההוא ממנא דשלטא על ההוא רקיעא יהיב מחילא דאית ליה להההוא רקיעא. וההוא רקיעא נקיט מההוא ממנא ויהיב לתתא לארעא. וההוא ממנא לא נקיט אלא מתמצית דלעילא. אבל ארעא קדישא - לא שליט על ההוא רקיעא דעליה ממנא אחרא ולא חילא אחרא, אלא קודשא בריך הוא בלחודוי, ואיהו פקיד לארעא קדישא בההוא רקיעא.

בכל רקיעא ורקיעא אית פתחין ידיען, ושולטנו דכל ממנן מְפַתְחָא לְפַתְחָא רשימא. ומההוא פתחא ולהלן - לא שלטא אפילו כמלא נימא. ולא עאל דא בתחומא דפתחא דחבריה, בר כד אתיהיב ליה רשו לשלטאה חד על חבריה, כדין שלטין מלכין די בארעא חד על חבריה.

באמצעיתא דכלהו רקיעין אית פתחא חדא דאקרי גבילון. ותחות האי פתחא אית שבעין פתחין אחרנין לתתא. ושבעין ממנין נטרין מרחיק תרי אלפין אמין דלא קרבין לגביה. ומההוא פתחא ארחא סליק לעילא לעילא עד די מטא לגו כורסייא עלאה. ומההוא פתחא לכל סטרין דרקיעא עד תרעא דפתחא דאקרי מגדון (ס״א מנדון), דתמן איהו סיומא דרקיעא דתחומא דארעא דישראל.

וכל אינון שבעין פתחין דרשימין גו ההוא פתחא דאקרי **גבילון** - כלהו רשימין בכורסייא קדישא, וכלהו קרינן לון **שערי צדק** דלא שליט אחרא עלייהו. וקודשא בריך הוא פקיד לארעא דישראל בההוא רקיעא, מפתחא לפתחא בפקידו כמה דאצטריך. ומתמציתא דההוא פקידא - נטלין אינון שבעין ממנן, ויהבין לכלהו ממנן אחרנין.

בגנתא דעדן דלתתא - רקיעא דקיימא עליה אית ביה רזין עלאין. כד עבד קודשא בריך הוא רקיעא - אייתי אש ומים מגו כורסי יקריה ושתף לון כחדא, ועבד מנהון רקיעא לתתא, ואתפשטו, עד דמטו להההוא אתר דגנתא דעדן ויתבו. מה עבד קודשא בריך הוא? נטל משמים עלאין קדישין אש ומים אחרנין, דמשתכחין ולא משתכחין, דאתגליין ולא אתגליין, ומאינון אש ומים דאתנטלו משמים עלאין עבד מנייהו מתיחו דרקיעא, ומתח ליה על האי גנתא דלתתא, ומתחבר גו רקיעא אחרא.

ארבע גוונין בההוא מתיחו דרקיעא דעל גנתא - **חיור וסומק ירוק ואוכם**. לגבי הני גוונין אית ארבע פתחין, לתתא מההוא מתיחו דרקיעא, ואינון פתחין לארבע סטרין דרקיעא דעל גבי גנתא, מאינון אש ומים דאתעביד מנהון ההוא רקיעא. ומתפתחין בארבע פתחין ארבע נהורין.

לסטר ימינא - בההוא פתחא, מגו מתיחו דסטר מיא, נהרין תרין נהורין באינון תרין פתחין; בפתחא דימינא ובפתחא דאיהו לקבל אנפין. גו נהורא דנהיר לסטר ימינא, אתרשים את חד נהיר ובליט (נ״א ולהיט), ונציץ בנציצו מגו ההוא נהורא, ואיהו את **מ׳**, וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא. את דא סלקא ונחתא, ולא קאים באתר חד. ההוא נהורא נטיל להההוא את ואפיק לה - בגין כך לא קיימא באתר חד. גו נהורא דנהיר בסטרא דאיהו לקבל אנפין אתרשים את חד דנהיר ובליט, ונציץ בנציצו גו ההוא נהורא, ואיהי את **ר׳**, ולזמנין אתחזי **ב׳**, וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא, וסלקא ונחתא, לזמנין אתגליא ולזמנין לא אתגליא, ולא קיימא באתר חד.

אלין תרין אתוון קיימין. וכד נשמתא דצדיקיא עאלת בגנתא דעדן - אלין תרין אתוון נפקין מגו ההוא נהורא, וקיימין על ההיא נשמתא, וסלקי ונחתי. כדין מאינון תרין פתחין, מקדמי ונחתי מעילא תרין רתיכין; רתיכא חדא עלאה דאיהי רתיכא דמיכא״ל רב סגנין, רתיכא תניינא דאיהי רתיכא מההוא רב ממנא דאקרי בוא״ל, ודא איהו שמשא יקירא

דף רי עמוד א

דאקרי רפאל. ואלין נחתין וקיימין על נשמתא ואמרין לה **שלום בואך ! יבא שלום יבא שלום !**. כדין אינון תרין אתוון סלקין וקיימין באתרייהו, ואתגניזו גו ההוא נהורא דאינון פתחין.

תרין פתחין אחרנין - תרין נהורין אחרנין קא מלהטין מנהירו דאשא באינון פתחין ; חד לסטר שמאלא וחד לאחורא. תרין אתוון אחרנין מלהטין באינון נהורין ונציצין בגווייהו - את חד **ג׳**, ואת חד **נ׳**. וכד אתוון קדמאי מתהדרן לאתרייהו - אלין תרין אחרנין נציצין, סלקין ונחתין, נפקין מאינון נהורין, וקיימין על נשמתא.

כדין נחתין תרין רתיכין מאינון תרין פתחין. רתיכא חדא איהו רתיכא דגבריאל רב ממנא ויקירא, רתיכא תניינא איהי רתיכא אחרא קדישא דנוריא״ל רב ממנא. ונחתין מאינון פתחין וקיימין על נשמתא, ואתוון מתהדרן לאתרייהו. כדין אלין תרין רתיכין עאלין לגו היכלא חדא טמירא דגנתא דאקרי אהלו״ת, ותמן תריסר זיני בוסמין גניזין, דכתיב (שיר ד יד) **נרד וכרכם קנה וקנמון וגו׳**. ואינון תריסר זיני דבוסמין דלתתא. ותמן כל אינון לבושין דנשמתין דאתחזון לאתלבשא בהו כל חד וחד כדקא חזי. בההוא לבושא אתרשימו כל אינון עובדין טבין דעבד בהאי עלמא, וכלהו רשימין ביה. ומכריזי **האי איהו לבושא דפלניא !**. ונטלין להההוא לבושא ואתלבשת ביה ההיא נשמתא דצדיקיא בגנתא, כגוונא דדיוקנא דהאי עלמא.

והני מילי מתלתין יומין ואילך. דהא כל תלתין יומין לית לך נשמתא דלא תקבל עונשא עד לא תיעול לגנתא דעדן. כיון דקבילת עונשא - עאלת לגנתא דעדן, כמה דאוקמוה, לבתר דאתלבנת אתלבשת. כיון דאתלבשת בהאי לבושא - יהבין לה אתר כמה דאתחזי לה. כדין כל אינון אתוון נחתין, וסלקין אינון רתיכין. ההוא רקיעא אהדר תרין זמנין בכל יומא בההוא נטילו דהאי רקיעא אחרא דמתדבק ביה. והאי רקיעא לא נפיק לבר מגנתא. רקיעא דא מרקמא בכל זיני גוונין. תרין ועשרין אתוון רשימין מחקקן בההוא רקיעא, כל את ואת נטיף טלא מטלא דלעילא על גנתא. ומההוא טלא דאתוון - אתסחיין אינון נשמתין ומתסיין בתר דטבלו בנהר דינור לאתדכאה. וטלא לא נחית אלא מגו אתוון דרשימין ומחקקן בההוא רקיעא, בגין דאינון אתוון כללא דאורייתא, וההוא רקיעא רזא דאורייתא, דהא מאש ומים דאורייתא אתעביד. ועל דא אינון נגדין טלא על כל אינון דאשתדלו באורייתא לשמה בהאי עלמא. ואלין מלין רשימין בגנתא דעדן, וסלקין עד ההוא רקיעא, ונטלין מאינון אתוון ההוא טלא, לאתזנא ההיא נשמתא. הדא הוא דכתיב דברים לב ב **יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי**.

באמצעיתא דהאי רקיעא קיימא פתחא חדא לקבל פתחא דהיכלא דלעילא, דבההוא פתחא פרחין נשמתין מגנתא דלתתא לעילא, בחד עמודא דנעיץ בגנתא עד ההוא פתחא. גו ההוא עמודא בההוא פתחא - דאיהו באמצעיתא דרקיעא דבגנתא - עאלין בגוה תלת גוונין דנהורא כלילן כחדא, ונהרן לגוונין דההוא עמודא, וכדין עמודא דא נציץ ואתלהיט בכמה גוונין דמתלהטן.

בכל שעתא נהרין צדיקיא מההוא זיוא עלאה, אבל בכל שבתא ושבתא ובכל ריש ירחא - אתגלייא שכינתא יתיר משאר זמני בהאי רקיעא, ואתיין כלהו צדיקיא וסגדין לגביה.

זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושי דקאמרן, דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן לתתא ! אלין מעובדין טבין דעביד

דף רי עמוד ב

בר נש בהאי עלמא בפקודי אורייתא, ובהון קיימא נשמתא בגנתא דעדן לתתא, ואתלבשת בהני לבושין יקירין.

כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא - אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עלאין, דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצלותא. דכד סלקא ההוא רעותא לעילא, מתעטר בה מאן דמתעטרא, ואשתאר חולקא להההוא בר נש, ואתעבד מניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא. ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין - אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר, לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין.

ודא איהו ברירו דמלה. ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו : לבושין דלתתא בגנתא דארעא - בעובדין, לבושין דלעילא - ברעותא וכוונא דרוחא בלבא.

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו׳ בראשית ב י - הא אוקמוה, אבל בהאי גנתא דלתתא **נהר יוצא מעדן** ודאי. ואצטריך למנדע האי נהר דנפיק בגנתא דלתתא - באן אתר עקרא ושרשא דיליה ? באן אתר ? **בעדן**. **עדן** - דא רזא עלאה איהו, ולא אתייהיב רשו לשלטאה ביה עינא דסכלתנו. ורזא דמלה,

אלמלי אתר דא אתמסר לתתא לאתגלאה - אתר דעדן עלאה קדישא אתמסר אוף הכי למנדע. אלא בגין טמירו דיקרא דעדן עלאה קדישא - אתטמר ואתגניז עדן תתאה, דההוא נהר נגיד ונפיק מניה, ועל דא לא אתמסר לאתגלאה אפילו לאינון נשמתין דבגנתא דעדן.

כמה דהאי נהר אתפרש ונפיק מגו עדן לאשקאה לגנתא דלעילא - הכי נמי מגו ההוא פתחא דאמצעיתא דגנתא נפיק חד נהורא דאתפרש לארבע סטרין, בארבע פתחין דקאמרן, אתר דקיימין אינון אתוון רשימן. וההוא נהורא דאתפרש לארבע נהורין בארבע אתוון דניצוצין - נפיק מעדן אתר דזהרא נקודה תתאה לעילא. וההוא נקודה אתנהיר ואתעביד עדן לאנהרא, ולא אית מאן דשליט למחמי ולמנדע להאי נקודה, בר ההוא נהירו דאתפשט מניה, דסגדין לקמיה אינון צדיקיא דבגנתא דעדן כמה דאתמר. והאי נקודה תתאה איהי גנתא לגבי עדן עלאה - אתר דלא אתייהיב למנדע ולאסתכלא. על כל דא כתיב **עין לא ראתה אלהי״ם זולתך** ישעיה סד ג.

שמא דא אתפרש - **אלהי״ם זולתך** - דא נקודה תתאה קדישא, דאיהו ידע האי עדן דלתתא דטמיר בגנתא, ולית אחרא מאן דידע ליה. **אלהי״ם זולתך** - דא עדן עלאה על כלא, דאיהו רזא דעלמא דאתי. דאיהו ידע לנקודה תתאה בחד צדיק דנפיק מניה, נהר דרוי ליה. ולית מאן דידע ליה בר איהו דכתיב **אלהי״ם זולתך**, דאיהו אחיד לעילא לעילא עד אין סוף. והאי נהר דנפיק מעדן לתתא - רזא איהו לחכימין ברזא דכתיב **והשביע בצחצחות נפשך** ישעיה נח יא. ומלה דא אתפרש לעילא ותתא. נשמתא דנפקא מהאי עלמא דחשוכא איהי תאיבת למחמי בנהירו דעלמא עלאה, כהאי בר נש דתאיב למשתי בתאיבו למיא, הכי כל חד וחד איהו **צחצחות** כמה דאת אמר **צחה צמא** (ישעיהו ה יג) - צמא מאינון צחות דנהורין דגנתא ורקיעא והיכלין דגנתא.

וההוא נהר דנפיק מעדן - כל אינון נשמתין בלבושי יקר יתבין על ההוא נהר. ואלמלא ההוא לבושא - לא יכלין למסבל. וכדין מתיישבן ורוון באינון צחות ויכלי למסבל. וההוא נהר איהו תקונא דנשמתין לאתיישבא, ולאתזנא ולאתהנאה מאינון צחות, ונשמתין אתהנן על ההוא נהר ומתיישבן ביה. ההוא נהר עלאה דלעילא אפיק נשמתין ופרחין מניה לגו גנתא -- האי נהר דלתתא בגנתא דארעא אתקין נשמתין לאתתקנא לאתיישבא באינון צחות.

דף ריא עמוד א

כגוונא דא בהאי עלמא לבר - בריחא דמיא מתיישבא נפשא לאתנהרא, דהא מעיקרא כגוונא דא נפקא. ובגין דמתתקנין נשמתין על ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, יכלין לאתיישבא באינון צחות עלאין, ולסלקא לעילא בההוא פתחא דאמצעיתא דרקיעא. וחד עמודא דקאים באמצעות גנתא דקאמרן - בההוא עמודא סלקין לעילא בגו ההוא פתחא דרקיע. וביה סחרניה אית ביה **ענן ועשן ונגה** ישעיה ד ה. ואף על גב דאוקמוה להאי קרא, אבל **ענן ועשן** אלין מלבר, **ונגה** מלגו. ודא איהו לחפיא על אינון דסלקין לעילא דלא יתחזון מקמי אינון דיתבין לתתא.

והא הכא רזא דרזין. כד האי נקודה בעא לאתתקנא בתקונוי ולאתקשטא, בשבתי ובזמני ובחגי, משדר ארבע אנפין דנשר, וקיימין על היכלא דאקרי דרור, והיינו **מר דרור**. ובגין דא בשתא דיובלא בעינן לאכרזא ׳דרור׳ כמה דאת אמר **וקראתם דרור** ויקרא כה י. ואינון ארבע אנפין יהבין קלא, ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא. ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין, ואעלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא. ובההיא שעתא סלקא ההוא עמודא דעננא ואשא ותננא, ונגה מלגו.

ואלין תרין אקרון **מכון הר ציון ומקראיה** ישעיה ד ה. **מכון הר ציון** - דא איהו תקונא דלעילא כד נקודה תתאה מתקשטא, ואינון **מקראיה** דההיא נקודה לאתקשטא. כיון דסלקין אלין נשמתין עד ההוא פתחא דרקיעא - כדין ההוא רקיעא סחרא סחרני דגנתא תלת זמנין, ומקל נעימו דסחרא ההוא רקיעא נפקין כל אינון נשמתין, ושמעין ההוא נעימו דההוא רקיע, וחמאן ההוא עמודא דסלקא אשא ועננא ותננא ונגה דלהיט, וסגדין כלהו. כדין נשמתין סלקין בההוא פתחא, עד דסלקין לגו עגולא דסחרא להההוא נקודה. כדין חמאן מה דחמאן, ומגו נהירו וחדוותא מההוא דחמאן - סלקין ונחתין, קרבין ורחקין, ואיהי תאיבא לגבייהו ומתקשטא בנהירו. כדין אלביש קנאה חד צדיק עלאה, ואסתכל בנהורא ושפירו דהאי נקודה ובתקונהא, ואחיד בה וסליק לה לגביה, ונהיר נהורא בנהורא, והוו חד.

כל חילא דשמייא פתחי בההיא שעתא ואמרי **זכאין אתון צדיקיא נטרי אורייתא ; זכאין אינון דמשתדלין באורייתא ; דהא חדוותא דמאריכון הוי בכו, דהא עטרא דמאריכון מתעטר בכון ;**. כדין כיון דנהרין נהורא בנהורא - תרין נהורין מתחברן כחדא ונהרין. לבתר אינון גוונין נחתין ואסתכלן לאשתעשעא באינון נשמתין דצדיקיא, ומתקני לון לעטרא לעילא. ועל דא אתמר **עין לא ראתה אלהי״ם זולתך יעשה למחכה לו**.

פתח רבי שמעון ואמר, כתיב **ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה** יחזקאל א כב. האי קרא אוקמוה, אבל אית רקיע ואית רקיע. רקיעא דלתתא איהו קיימא על גבי ארבע חיון, ומתמן אתפשט ושרי דיוקנא דחד נוקבא דאחורי דכורא. ודא איהו רזא דכתיב **וראית את**

אחורי שמות לג כג, כמה דאת אמר **אחור וקדם צרתני** תהלים קלט ה, וכתיב **ויקח אחת מצלעותיו** בראשית ב כא. רקיע דלעילא איהו קיימא על גבי חיון עלאין, ומתמן אתפשט ושארי דיוקנא דחד דכורא, דאיהו רזא עלאה.

והני תרין רקיעין - חד אקרי **קצה השמים** וחד אקרי **מקצה השמים**, דכתיב **ולמקצה השמים ועד קצה השמים** דברים ד לב. ראשי החיה דלתתא - אינון ארבע חיון דאינון נהורין עלאין על אינון ארבע אתוון רשימין די בגו אינון ארבע פתחין דבגנתא דעדן. ואף על גב דאמרן עדן דלתתא בארעא - הכי הוא ודאי - אבל כלא רזא עלאה איהו. כמה דאתמר

דף ריא עמוד ב

דהאי נקודה דקאמרן - כמה דאית לה חולקא לעילא - הכי נמי אית לה חולקא לתתא בארעא. והאי גנתא לתתא איהו חולקא דהאי נקודה לאשתעשא ברוחי דצדיקייא בארעא. ואתהני בכל סטרין לעילא ותתא; לעילא בצדיק, לתתא בההוא איבא דצדיק. ולא אשתכח שעשועא עילא ותתא אלא בצדיק. והאי גנתא איהו מההיא נקודה דאקרי עדן.

אינון ראשי החיה - אלין ארבע רישי אנפין. חד אריה דכתיב **ופני אריה אל הימין** יחזקאל א י. וחד שור דכתיב **ופני שור מהשמאל**. וחד נשר דכתיב **ופני נשר לארבעתן**. אדם - כללא דכלא, דכתיב **ודמות פניהם פני אדם**. ואלין ארבע רישי חיון דנטלין לכורסייא קדישא. ומגו מטולא דלהון - זעין. ומההיא זיעא דמטולא דלהון אתעביד ההוא נהר די נור, דכתיב **נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי, אלף אלפין ישמשונה** דניאל ז י.

ונשמתין כד סלקין - אתסחיין בההוא נהר די נור, וסלקין לקורבנא ולא אתוקדן אלא אתסחיין. תא חזי מסלמנדרא דעבדין מנה לבושא. ומגו דאיהי מנורא - לא אתסחיא ההוא לבושא אלא בנורא; אשא אכיל זוהמא דביה ואתסחי ההוא לבושא. הכי נמי נשמתא די נור דאתנטילת מגו כורסייא קדישא דכתיב בה (שם) **כרסיה שביבין די נור** - בזמנא דבעיא לאתסחיא מההוא זוהמא דבה - אתעברת בנורא ואתסחיא. ונורא אכלא כל ההוא זוהמא די בנשמתא, ונשמתא אתסחיא ואתלבנת.

ואי תימא אי הכי עונשא לית לה לנשמתא בהאי? תא חזי, ווי לנשמתא דסבלא אשא נוכראה - ואף על גב דאיהי אתלבנת; אבל כד זוהמא איהו סגי עלה - ווי לנשמתא דסבלת ההוא עונשא; בגין דההוא זוהמא - בתרי זמני אתלבנת בנורא.

זמנא קדמאה כיון דקבילת עונשא בגופא - אזלא נשמתא ונטלי לה ואעלין לה בגו אתר חד דאקרי **בן הנם**. ואמאי אקרי **בן הנם**? אלא אתר חד איהו בגיהנם דתמן אתצריפו נשמתין בצרופא לאתלבנא, עד לא עאלין בגנתא דעדן.

ואי זכאין אינון נשמתין - כד אעלין לון בההוא אתר - תרין מלאכין שליחן זמינין בגנתא דעדן וקיימין לתרעא, וצווחין לגבי אינון ממנן דבההוא אתר דגיהנם בגין לקבלא ההיא נשמתא. וההיא נשמתא - עד לא אתלבנת בנורא - אינון שליחן צווחין לגבייהו ואמרי **הנם!** ובזמנא דהיא אתלבנת - אינון ממנן נפקין עמה מההוא אתר, וזמיני לה לגבי פתחא דגנתא דעדן דתמן אינון שליחן, ואמרי לון **הנם!** הא אינון נשמתין דהא אתלבנו; כדין אעלין לההיא נשמתא בגנתא דעדן.

וכמה איהי תבירא מגו ההוא תבירו דאתלבנותא דגיהנם, דהוא תבירו דאשא תתאה. ואף על גב דנחית מלעילא; אבל כיון דמטא לארעא לתתא איהו אשא דלא דקיק, ונשמתא אתענשא ביה ואתברת. כדין קודשא בריך הוא אפיק שמשא דנהיר מאינון ארבע פתחין דנהרין ברקיעא דעל גנתא. ומטא לההיא נשמתא - ואתסיאת. הדא הוא דכתיב **וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה** מלאכי ג כ.

זמנא תניינא - לבתר דיתבא בגנתא דעדן דלתתא. כל ההוא זמנא דיתבא ועד כען - לא אתפרשת מאינון מלין דחיזו דהאי עלמא מכל וכל; וכד סלקין לה לעילא - אצטריך לאתפרשא מכל חיזו ומכל מלין דלתתא, ואעברו לה בההוא נהר די נור. כדין נשמתא אתלבנת ביה מכל וכל, ונפקת ואתחזיאת קמי מאריה דעלמא, ברירא מכל סטרין. כיון דאסתכלת בההוא נהורא - אתסיאת ואשתלימת מכלא, וכדין קיימין אינון נשמתין בלבושין, מתעטרין קמי מאריהון. זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי!

דף ריב עמוד א

ואינון נשמתין דבגנתא דעדן לתתא - שטאן בכל רישי ירחי ושבתי, וסלקין עד ההוא אתר דאקרי **חומות ירושלם** דתמן כמה ממנן ורתיכין דנטרי אינון חומות. דכתיב **על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים** (ישעיה סב ו) . וסלקין עד ההוא אתר. ולא עאלין לגו עד דאתלבנן. ותמן סגדין וחדאן מההוא

נהירו, ותייבין לגו גנתא.

נפקין מתמן ושטאן בעלמא, וחמאן באינון גופין דחייביא, בההוא עונשא דלהון, דכתיב **ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר** (ישעיה סו כד) . מאי **לכל בשר**? לאינון שאר גופין דבסחרנייהו, והא אוקמוה. ולבתר משטטי ומסתכלן באינון מאריהון דכאבין ובני מרעין, ואינון דסבלין על יחודא דמאריהון. ותבין ואמרין ליה למשיחא.

בשעתא דאמרין ליה למשיחא צערא דישראל בגלותהון, ואינון חייביא די בהון דלא מסתכלי למנדע למאריהון - ארים קלא ובכי על אינון חייבין דבהו. הדא הוא דכתיב **והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו** (ישעיה נג ה) . תייבין אינון נשמתין וקיימין באתרייהו.

בגנתא דעדן אית היכלא חדא דאקרי **היכלא דבני מרעין** - כדין משיח עאל בההוא היכלא, וקארי לכל מרעין וכל כאבין, כל יסוריהון דישראל, דייתון עליה. וכלהו אתיין עליה. ואלמלא דאיהו אקיל מעלייהו דישראל ונטיל עליה - לא הוי בר נש דיכיל למסבל יסוריהון דישראל על עונשי דאורייתא ! הדא הוא דכתיב **אכן חליינו הוא נשא וגו׳** (שם).

כגוונא דא רבי אלעזר בארעא. בגין דלית חושבנא לאינון יסורין דקיימין עליה דבר נש בכל יומא על עונשי דאורייתא. וכלהו נחתו לעלמא בשעתא דאתייהיבת אורייתא. וכד הוו ישראל בארעא קדישא - באינון פולחנין וקרבנין דהוו עבדי - הוו מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא. השתא משיח מסלק לון מבני עלמא ; עד דנפיק בר נש מהאי עלמא ומקבל עונשיה כמה דאתמר.

כד אינון חובין יתיר - דעיילין לון לגו בגו גיהנם באינון מדורין תתאין אחרנין, ומקבלין עונשא סגי מסגיאות זוהמא די בנשמתא - כדין אדליקו נורא יתיר למיכל ההוא זוהמא. זכאין אינון דנטרי פקודי אורייתא !

ההיא נקודה קדישא דאיהי בעיא לאשתעשע לעילא ולתתא ברוחיהון דצדיקייא כמה דאתמר - כד ההוא נקודה בעא לאשתעשעא לתתא ברוחיהון דצדיקייא - כאמא דחדאת על בנהא ואשתעשעת בהון. הכי נמי בפלגות ליליא איהי נחתא ואשתעשעת בהו.

רקיע דקאמרן דקיימא על גנתא - איהי קיימא על ארבע רישי חיון. ואינון ארבע אתוון דקאמרן אינון רזא דארבע חיון. והאי רקיעא קיימא עלייהו כמה דאתמר. רקיעא דההיא נקודה קיימא לעילא על אינון ארבע חיון עלאין דקאמרן, וההוא רקיעא איהו אתרקם בגוונין קדישין. בהאי רקיע אסתכלן ארבע חיוון וכל אינון חיילין לתתא. כד האי רקיע אנהיר בגוונוי ונציץ - כדין ידעין כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין דהא טרפא דלהון אזדמן.

רקיעא דא מרקמא בכל גוונין קדישין. ביה קיימין ארבע פתחין רשימין בארבע אתוון מנצצן. **פתחא חדא** רשימא לסטר מזרח, וביה קיימא בההוא פתחא את חד, וההוא את איהי **א׳**. ודא נציץ וסליק ונחית בהאי פתחא. פתחא דא נהיר ונציץ מנציצו עלאה. והאי את נציץ ובליט בגויה, ואיהי נחתא וסלקא ואתרשים בההוא פתחא. **פתחא תניינא** רשימא לסטר צפון, וביה קיימא את חד, ואיהי את **ד׳**.

דף ריב עמוד ב

ודא קיימא ונצצא, סלקא ונחתא ולהטא בההוא פתחא. לזמנין נציץ בנציצו, ולזמנין אתטמר ההוא נהורא ולא נהיר. ועל דא את דא לא קיימא בקיומא תדיר. ואת דא אתרשים בההוא פתחא. **פתחא תליתאה** איהו פתחא דקיימא לסטר מערב, וביה קיימא את חד דאתרשים ואתנהיר בההוא פתחא, ודא איהו את **נ׳**. והאי את נציץ בנציצו בההוא פתחא. **פתחא רביעאה** - דא איהו פתחא דקיימא לסטר דרום, וביה קיימא רשימו דחד נקודה תתאה זעירא, דאתחזי ולא אתחזי, ודא איהי את **י׳**. ואלין ארבע אתוון לארבע סטרין נציצין בההוא רקיע באינון פתחין. בהאי רקיע רשימין אתוון אחרנין לארבע סטרין בכתרין על רישייהו. ואינון עשרין ותרין אתוון מתעטרן בכתרין.

רקיעא דא נטיל וסחרא על גבי חיוון ברשימו דאתוון, רזא דחושבן דיחודא., ברזא דצרופא חדא דאתוון עלאין. ואינון א״ט ב״ח ג״ז ד״ו. אלין אתוון סחרן בההוא רקיעא ברזא דאתוון אחרנין עלאין קדישין סתימין. ואינון אתוון אחרנין סתימין סחרין להההוא רקיעא. וכדין אתחזיין אלין אתוון בגלגולא דהאי רקיעא דאינון א״ט ב״ח, ורשימין בהאי רקיעא.

בשעתא דאתנהיר האי רקיעא - אתנהרן ביה ארבע רזין דשמהן קדישין, ואינון צרופא בצרופין דתלתין ותרין שבילין. כדין נחית טלא מהאי רקיעא באינון אתוון דרזא דשמא קדישא, ואתזנו כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין קדישין, ונטלי כלהו בחדוה. בשעתא דדינא תליא - אלין אתוון אתטמרו ואתגניזו ארבע גו ארבע, ואינון ט״ח ז״ו. בשעתא דאלין אתגניזו ואתטמרו - כדין קלא דסטר צפון אתער, וידעי דדינא שריא על עלמא.

בהאי רקיעא אתרשים גוונא חדא דכליל כל גוונין. כד נטיל האי רקיעא מסטרא דמזרח - אינון ארבע רישין דקאמרן בארבע אתוון - נטלין כלהו במטלנין, וסלקי בסליקו לעילא. וכד אינון נטלין וסלקין לעילא - אסתלקת מאן דאסתלקת, ואתוון אתהדרו ואתחזיין בשלימו, ברזא קדמאה א״ט ב״ח ג״ז ד״ו. ואתרקם ההוא רקיעא. כדין אתנהיר בנהירו. וכד האי רקיעא אתנהיר כמלקדמין באלין אתוון - כלהו אתהדרו ושאגי למטרף טרפא ומזונא. כיון דאינון שאגי וסלקין קלא - ההוא קלא אשתמע לעילא לעילא, וכדין נטלא ברכאן וקדושן מאן דנטלא.

סחרן אתוון ומתגלגלן וסחרן ההוא רקיעא, וקיימן אינון אתוון לסטר דרום. כיון דקיימין אינון אתוון לסטר דרום - סלקין ונצצן בנציצו ולהטין. כדין באמצעיתא דההוא רקיעא רשימא חד אתרשים, וההוא רשימו איהו את חד ואיהו **י׳**. כיון דאת דא אתרשים ואתחזיא - כדין להטין אבתריה תלת אתוון אחרנין ואינון **הו״ה**. אלין אתוון מנצצן באמצעו דהאי רקיעא. סלקין ונחתין מלהטין בתליסר להטין. כדין לבתר דאלין תליסר זמנין מלהטן - נחתא מאן דנחתא, ואתכלילת באינון אתוון, ואתעטרת בהו ולא אתידעת. כדין כלהו חיילין וכלהו משריין בחידו, וסלקין שירין ותושבחן.

רקיעא דא נטלא תניינות, וסחרא ומתגלגלא. ואינון אתוון קדמאי דקאמרן דאינון **א״ט ב״ח** - כלהו אתכלילו באינון אתוון עלאין, רזא דשמא קדישא דקאמרן, וסחרן ההוא רקיעא. וקיימין אינון אתוון דהוו באמצעיתא רזא דשמא קדישא - כלהו אתרשימו לסטר צפון. ואתרשימו ולא אתרשימו. לית מאן דיסתכל בההוא סטרא. כלהו אתחפיין ואמרי בקל נעימו **ברוך כבוד יהו״ה ממקומו**. אתחפיין מסטרא דצפון

דף ריג עמוד א

ואמרין דא, אתחפיין מכל סטרין ואמרין דא. רקיעא דא סחרא כמלקדמין, ואתגלגלא מסטרא לסטרא. כדין קל נעימו דמשריין סגיאין בסטרא דא, וקל נעימו משריין סגיאין בסטרא דא, וכן לארבע סטרין.

בההיא שעתא ההוא רקיעא אתנהיר בנהירו אחרא - יתיר מכמה דהוה. וקיימא בנהירו בגוון אחרא, כלילא בכל גוונין. ואלין אתוון דקאמרן סלקין לעילא בההוא רקיעא, ומקבלין לאת חד דאיהי עלאה, דקא מתחברא בשמא דא דאלין אתוון. בגין דאף על גב דאלין אתוון דשמא קדישא - האי איהו שמא דאתכליל לתתא. בגין דרזא דא אתכליל לעילא ואתכליל לתתא, וכד אתכליל לתתא - אלין אתוון סלקין לקבלא לאת חד, דהא מההוא את אתזנו אלין אתוון לתתא. וההוא את איהו **ו׳**. ונחית ואתחברו אלין אתוון בההוא את. וכדין כלהו בעטורא חדא, ואתעביד שמא שלים.

לתתא - שמא שלים ולא שלים. שמא שלים בחמש אתוון איהו **ויהו״ה** - רזא דכר ונוקבא ברמיזו. שמא שלים בתשע אתוון - אינון **יהו״ה אלהי״ם**, דא איהו שמא שלים מכלא. שמא אחרא איהו ברמיזו ואיהו בחמש כדקאמרן, אבל דא איהו שלים בכלא.

כיון דמתחברן אלין אתוון - ההוא רקיעא אתנהיר בתלתין ותרין נהורין. כדין כלא איהו בחדוה, כלא קאים ברזא חדא עילא ותתא. כל אינון רתיכין וכל אינון משריין - כלהו קיימין ברזא דשלימו, וכל דרגין מתתקנן על אתרייהו, כל חד וחד כדקא יאות. בהאי רקיעא קאים לסטר צפון חד שלהובא נהיר, דלא שכיך תדיר, ואיהו רשים באתוון אחרנין לימין. ואינון עשר שמהן, וסלקין לשבעין שמהן. וכלהו רשימין בהאי רקיעא, ונהרין כלהו כחדא.

מהאי רקיעא נטלין כל אינון רקיעין דלתתא דלסטר קדושה עד דמטו לאינון רקיעין אחרנין דלסטר אחרא. ואלין אקרון **יריעות עזים** כמה דאת אמר **ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן**. בגין דאית יריעות ואית יריעות. ׳יריעות המשכן׳ - אינון יריעות דאקרון רקיעי חיוון דמשכנא קדישא. ׳יריעות עזים׳ - אינון רקיעין אחרנין דסטרא אחרא. אלין רקיעין ברזא דרתיכין דרוחין קדישין, ואלין רקיעין דלבר דקיימין במלין דעלמא.

ואינון סטרין דתיאובתין ועובדין דגופא. ואלין חפיין על אינון רקיעין דלגו, כקליפה על מוחא. רקיעין דלגו אינון ההוא קלישו דקיימא על מוחא, ואלין אקרון **שמים ליהו״ה** לשמא חדא דא דלתתא. רקיעין אחרנין לעילא, ואינון רקיעין פנימאין, דאקרון **רקיעי החיות** דאינון רזא דשמא קדישא, ברזא דחיון רברבן עלאין.

ואלין אינון רזין דאתוון עלאין ברזי דאורייתא. כללא דעשרין ותרין אתוון מחקקן רשימין דנפקי מגו רקיעא עלאה תמינאה, דאיהו רקיע דעל גבי חיוון עלאין. והאי איהו דלית ליה חיזו. האי איהו טמיר וגניז - לית ביה גוון. כל גוונין מניה נפקי. ביה לית גוון, לא אתחזי ולא אתגליא. האי איהו דאפיק כל נהורין. ביה לא אתחזי לא נהירו ולא חשוך ולא גוון כלל, בר נשמתין דצדיקיא דחמאן מגו רקיעא תתאה כמבתר כותלא, נהירו דאפיק ונהיר האי רקיעא עלאה. וההוא נהירו דלא פסק - לית מאן דידע ליה לית מאן דקאים ביה.

מתחות דא - כל אינון רקיעין אתכלילו בשמא דא אקרי **שמים**, ואלין דשמא קדישא אקרון **השמים**; אינון דשמא עלאה אקרי בהון, אינון דשמא קדישא אתעטר בהון. ועל דא כתיב **השמים שמים ליהו״ה** (תהלים קטו טז) - להההוא גניזו דרקיעא עלאה דקאים עלייהו.

דף ריג עמוד ב

עד הכא רמז לשמא קדישא דקודשא בריך הוא אקרי בשמהן. מכאן ולהלאה - לית חכים בסכלתנו דיכיל למנדע ולאדבקא כלל, בר נהירו חד זעיר בלא קיומא לאתיישבא ביה. זכאה חולקיה מאן דעאל ונפק, וידע לאסתכלא ברזין דמאריה ולאתדבקא ביה ! ברזין אלין יכיל בר נש לאתדבקא במאריה למנדע שלימו דחכמה ברזא עלאה.

כד פלח למאריה בצלותא ברעותא בכוון לבא - אדבק רעותיה כנורא בגחלתא ליחדא אינון רקיעין תתאין דסטרא דקדושה, לאעטרא לון בשמא חדא תתאה. ומתמן ולהלאה ליחדא אינון רקיעין עלאין פנימאין, למהוי כלהו חד, בההוא רקיעא עלאה דקיימא עלייהו.

ובעוד דפומיה ושפוותיה מרחשן, לביה יכוון ורעותיה יסתלק לעילא לעילא, ליחדא כלא ברזא דרזין, דתמן תקיעו דכל רעותין ומחשבין, ברזא דקיימא באין סוף. ולכוונא בהאי בכל צלותא וצלותא בכל יומא ויומא לאעטרא כל יומוי ברזא דיומין עלאין בפולחניה.

בליליא ישוי רעותיה, דהא אתפטר מעלמא דא ונשמתיה נפקת מניה ויהדר לה למארי דכלא. בגין דכל ליליא וליליא ההיא נקודה קיימא לאכללא בגווה אינון נשמתין דצדיקייא.

רזא דרזין למנדע לאינון חכימי לבא - רקיעא דא תתאה ברזא דההיא נקודה קיימא כמה דאמרן. ההוא רקיעא איהו כליל מעילא ומתתא, ויסודא דיליה לתתא. כהאי שרגא דסלקא נהורא אוכמא לאתאחדא בנהורא חיורא, ויסודא דילה איהו לתתא בההיא פתילה במשחא. אוף הכי לתתא - ההיא נקודה ביממא אתכלילת מלעילא, ובליליא אתכלילת מתתא באינון נשמתין דצדיקיא. וכל מלין דעלמא אהדרו כלהו לעקרא ויסודא ושרשא דנפקו מניה. וכמה לילָן זמינין לנטלא כל חד וחד מה דאתחזי ליה כמה דאת אמר **אף לילות יסרוני כליות** (תהלים טז ז) .

נפשא אזלת ושטאת ותבת לההוא עקרא דאתחזי לה. גופא קאים שכיך כאבנא, ואהדר להההוא אתר דאתחזי ליה למשרי עליה. ובגין כך תב גופא לסטריה ונפשא לסטרה. גופא שרי עלוי רזא דסטרא אחרא, ובגין כך אסתאבו ידוי, ובעי לאסחאה לון כמה דאוקימנא. דהא בליליא כלא תב לאתריה. ונשמתהון דצדיקיא סלקין ואתהדרן לאתרייהו, ואתעטרת בהו מאי דאתעטרת, ואתכלילת מכל סטרין. כדין סלקא יקרא דקודשא בריך הוא ואתעטר מכלא.

בליליא שלטאן ממנן דאתפקדו על אינון נשמתין דצדיקיא לסלקא לון לעילא ולקרבא לון קרבן נייחא לגבי מאריהון. ההוא ממנא דאתפקד על כל אינון משריין - סורי״א שמיה, רב ממנא. כיון דנשמתא סלקא בכל אינון רקיעין - כדין מקרבין לה לגביה וארח בה, כמה דאת אמר **והריחו ביראת יהו״ה** (ישעיה יא ג) , כמה דזמין מלכא משיחא למעבד בעלמא. ועל ידיה אעברו כלהו בפקדונא על ידיה לאתקרבא להלאה.

וכלהו נשמתין כד אתקריבו להההוא אתר דאתקריבו ואתחזון תמן - דא איהו רזא - כלהו נשמתין אתכלילו בההיא נקודה. ונטלא לון זמנא חדא - כמאן דבלע בליעו דמלה ואתעברא כאתתא דמתעברא. רזא דא למארי מדין - כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעברא - אתהני מההיא הנאותא דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא, באינון עובדין ובההיא אורייתא דאשתדלת בה ביממא. ונטלא ההוא רעו דהאי עלמא, וביה אתהני בחדוה, ואתכלילת מכל סטרין.

לבתר אפיקת לון לבר ואולידת לון כמלקדמין. ונשמתא איהי חדתא השתא כמלקדמין. ורזא דא **חדשים לבקרים** (איכה ג כג) - ׳חדשים׳ ודאי כמה דאתמר. מה טעם

דף ריד עמוד א

אינון **חדשים**? בגין רזא דכתיב **רבה אמונתך** - ׳רבה׳ ודאי, דיכלא לאכללא לון ולאעלא לון לגווה, ואפיקת לון ואינון חדתין. ועל דא נקטא אחרנין מלעילא ביממא. זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי !

אדהכי נהר יממא. אמר רבי אבא, נקום ונהך ונודה לרבון עלמא ! קמו ואזלו וצלו ולבתר אהדרו חברייא לגביה. אמרו ליה : מאן דשרי - לסיים שבחא ! זכאה חולקנא בארחא דא דכל האי זכינא לאעטרא ליה לקודשא בריך הוא ברזין דחכמתא !

פתח רבי אבא ואמר : **ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגו׳**. הכא - אף על גב דכל רזין דמשכנא הא אוקמוה חברייא באדרא קדישא - הכא אית לאסתכלא, דהא רזא דא מתעטרא בכמה רזין למילף חכמתא.

ארון - דא איהו רזא למיעל תורה שבכתב, ואתגניז ביה בשית לוחין מסחרין, ודא אקרי **ארון**. כד סחרן אינון שית למהוי כחדא - כדין איהו גופא חד לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית סטרין. ואינון לוחין אינון חמש, ועאלין ביה חמש ספרים. ואינון חמש אינון שית - בחד דרגא דאעיל בה בגניזו דאקרי רזא דכלא, והאי איהו רזא דברית. כד עאל דא גו אינון חמש לוחין - כדין קיימא ארונא ואורייתא ברזא דתשע דרגין, דאינון תרין שמהן **יהו"ה אלהי"ם**. ולבתר קיימא לוחא חדא רזא עלאה דחפי על כלא, וההוא הוי רזא דההוא רקיעא דסחרא וחפי על כלא, וכלהו קיימי בגניזו.

הכא אית לן לאסתכלא ולמנדע רזין דארונא. אית ארון ואית ארון, דא לקבל דא.

פתח ואמר **הכל נתן ארונה המלך למלך וגו'** (ש"ב כד כג) . וכי ארונה מלך הוה? ואף על גב דחברייא אוקמוה, אלא דוד דכתיב ביה **כל מכה יבוסי ויגע בצנור וגו'** (ש"ב ה ח) , ואיהו נטל ותפיש לירושלם, ומדידיה הוה, אמאי קנה בכספא? ואי תימא אף על גב דהוות ירושלם דידיה דדוד - ההוא אתר אחסנתיה דארונה הוה. כמה דהוה בנבות היזרעאלי, דאף על גב דשליט אחאב והוה מלכא, אצטריך למתבע לנבות ההוא כרם - אוף הכי דוד.

אלא ודאי ארונה מלכא הוה, וההוא אתר ברשותיה הוה, והוה שליט עלוי. וכד מטא זמנא לנפקא מתחות ידיה - לא נפיק אלא בסגיאות דמא וקטולא בישראל. לבתר קאים ההוא מלאכא מחבלא על ההוא אתר, ותמן כד הוה קטיל וקאים בההוא אתר לא הוה יכיל, ותשש חיליה.

וההוא אתר - אתר דאתעקד ביה יצחק הוה, דתמן בנה אברהם מדבחא ועקד ליה ליצחק בריה. כיון דחמא קודשא בריך הוא ההוא אתר - אתמלי רחמין. הדא הוא דכתיב **ראה יהו"ה וינחם וגו'** (דה"א כא טו) . מהו **ראה יהו"ה**? חמא עקידת יצחק בההוא אתר ותב ורחם עלייהו. מיד **ויאמר למלאך המשחית רב עתה וגו'** - מהו **רב**? הא אוקמוה ׳טול הרב׳. אלא הכי הוא, כתיב הכא **רב** וכתיב התם **רב לכם שבת בהר הזה** (דברים א ו) . אוף הכי נמי **רב** - רב לך למהוי האי אתר תחות ידך. שנין סגיאין הוה תחות ידך - מכאן ולהלאה **רב** - אהדר אתרא למאריה. ועם כל דא (בדמא) במותא וממונא נפק מתחות ידיה.

אמאי אקרי **ארונה**? אלא כתיב **ארונה** וכתיב **ארנן**. בעוד דההוא אתר הוה תחות ידיה אקרי **ארונה** - ארון דסטרא אחרא. ועל דאתוספו ביה אתוון יתיר - הכי אצטריך לאתוספא להההוא רע עין, רזא דסטרא אחרא. וההוא תוספת איהו גריעותא לגביה.

בסטר קדושה גרעין ליה אתוון ואתוסף קדושתיה. ודא רזא דכתיב **על שני עשר בקר** (מ"א ז כה) - גרע מ"ם

דף ריד עמוד ב

דלא כתיב "שנים" אלא **שני**. ולסטרא אחרא יהבין ליה תוספת אתוון דכתיב **ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות** - תוספת אתוון, ואיהו גריעותא. ובסטרא דקדושה **שני עשר** ולא יתיר, והכא **עשתי עשרה** וכלא איהו גריעו לגביה, והכי אצטריך להההוא רע עין לאשלמא עיניה, ואיהו בגריעו. כגוונא דא **ארונה** תוספת אתוון ולא כתיב "ארון".

תא חזי, סטרא דקדושה אקרי **ארון הברית**, וההוא ארון הברית אתחזי לגופא למיעל בה דיוקנא דאדם. ועל רזא דא אינון חסידי קדישין כד הוו מפטרי מהאי עלמא הוו אעלין לון בארון. דהא סטרא אחרא - לא מתתקן בגופא ולאו איהו בכללא דגופא דאדם, ובגין דא לא אתברון גופייא להההוא סטרא אחרא, בגין דלאו אינון בכללא דגופא דאדם.

ביוסף מה כתיב? **ויישם בארון** (בראשית נ כו) - תרין יודי"ן אמאי? אלא דאתחבר ברית בברית, רזא דלתתא ברזא דלעילא, ועאל בארונא. מאי טעמא? בגין דנטר ברית קדישא ואתקיים ביה. להכי אתחזי לאעלא בארון. וכלא כדקא חזי.

בכה רבי אבא ואמר: ווי לבני עלמא דלא ידעי להההוא כסופא! ווי להההוא עונשא! דכל מאן דבעי עאל בארונא! בגין דלא אצטריך למיעל בארונא בר צדיק דידע בנפשיה ואשתמודע בגרמיה דלא חטא בההוא ברית את קיימא קדישא מעולמוי, וקא נטיר ליה כדקא יאות. ואי לאו - לא אצטריך ליה למיעל בארונא ולמפגם ארונא!

רזא דאצטריך לאתחברא באת קיימא קדישא, דאיהו רזא דאתחזי ליה ולא לאחרא. דהא ארון לא אתחבר אלא בצדיק דנטיר את קיימא קדישא. ומאן דפגים ברית ועאל בארונא - ווי ליה דפגים ליה בחייוי, ווי ליה דפגים ליה במיתתיה. ווי ליה מההוא עונשא. ווי ליה דפגים את וארון קיימא קדישא. ווי ליה להההוא כסופא דנקמין מניה נקמת עלמין, נוקמא דעלמא דא ונוקמא דההוא פגימו. ורזא דא כתיב **כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים** (תהלים קכה ג) .

בשעתא דדיינין ליה בההוא עלמא - מסתכלן בעובדוי. אי הוה פגים רזא דברית קדישא דחתים בבשריה והשתא פגים ארונא דיליה - בהאי - הא לית ליה חולקא בצדיקיא ! מסתכלן ביה ודיינין ליה ומפקי ליה לבר מכללא דאדם. כיון דאפקי ליה מכללא דאדם - אפקי ליה מכללא דכלהו אחרנין דאתעתדו לחיי עלמא, ויהבי ליה להההוא סטרא דלא אתכליל ברזא דגופא דאדם. כיון דאתמסר להההוא סטרא - ווי ליה דאעלין ליה בגיהנם ולא נפיק מניה לעלמין ! על דא כתיב **ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו׳** (ישעיה סו כד) - אינון דאשתארו מכללא דאדם.

והני מילי כד לא עבד תיובתא שלימתא ; תיובתא דאיהי אתחזייא לחפייא על כל עובדוי. ועם כל דא - טב ליה דלא יעול בארונא. דהא כל זמנא דגופא קיים נשמתא אתדנת ולא עאלת לאתרה, בר אינון חסידי עליונין קדישין דאתחזון לסלקא בגופיהון. זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. בגין דלית חובה דקשיא קמי קודשא בריך הוא כהאי מאן דמשקר ופגים להאי את קיימא קדישא, ודא לא חמי אנפי שכינתא. על חובא דא כתיב **ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו״ה** (בראשית לח י) , וכתיב **לא יגורך רע** (תהלים ה ה) .

מה כתיב הכא **ויעש בצלאל את הארון** ? וכי אמאי לא עבדו אינון חכימין דעבדו משכנא ית ארונא ? אלא בצלאל - סיומא דגופא דאיהו רזא דברית קדישא, ונטר ליה, ואיהו קאים בעדבא דחולקיה - איהו אשתדל בעובדא דיליה ולא אחרא.

אתו כלהו חברייא ונשקו ליה.

כד מטו לגבי דרבי שמעון, וסדרו מלין אלין קמיה כל מה דאתמר בההוא ארחא - פתח ואמר **וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום** (משלי ד יח) .

דף רטו עמוד א

האי קרא אתמר, אבל האי קרא אית לאסתכלא ביה - **וארח צדיקים** - ההוא ארחא דצדיקיא אזלי ביה איהו ארח קשוט, ארחא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה, ארחא דאיהו אזיל קמייהו, וכל אינון רתיכין אתיין למשמע מלין דאינון ממללן ואמרי בפומייהו.

כאור נגה - דנהיר ואזיל ולא אתחשך כארח דאינון חייביא, דארח דלהון אתחשך תדיר, כמה דאת אמר **דרך רשעים כאפלה וגו׳** (משלי ד יט) .

דבר אחר : **וארח צדיקים** - מה בין ׳ארח׳ ל׳דרך׳ ? הא אוקמוה. אבל **ארח** הוא דהשתא אתפתח ואתגלייא ואתעביד בההוא אתר ׳ארח׳, דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דנא. **דרך** - כמה דאת אמר **כדורך בגת** (ישעיה סג ב) , דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי.

ועל דא לצדיקיא קארי ׳ארח׳ דאינון הוו קדמאי למפתח ההוא אתר. ולא על כל אתר איהו, אלא אף על גב דאחרנין בני עלמא אזלי בההוא אתר - השתא דאזלין ביה צדיקיא - איהו אתר חדתא. דהשתא חדתא איהו ההוא אתר כמה דלא אזיל ביה בר נש אחרא לעלמין, בגין דצדיקיא עבדין חדתא לכל ההוא אתר, בכמה מלין עלאין דקודשא בריך הוא אתרעי בהון. ותו דשכינתא אזלא בההוא אתר, מה דלא הות מקדמת דנא, ובגין כך **ארח צדיקים** אקרי, בגין דאתארח ביה אושפיזא עלאה קדישא. **דרך** איהו פתוח לכלא, וכתשין ביה כל מאן דבעי, אפילו אינון חייבין.

דרך - רזא דא **הנותן בים דרך** (ישעיהו מג יז) , בגין דדריך ביה סטרא אחרא דלא אצטריך, ושליט לסאבא משכנא. ועל דא צדיקיא בלחודייהו קיימי ושלטי בההוא אתר דאקרי ׳ארח׳ כמה דאוקימנא. ׳דרך׳ פתוח לכלא - להאי סטרא ולהאי סטרא.

ואתון קדישי עליונין - ארח קדישא עלאה אזדמן לגבייכו וארחתון ביה. ומלין מעליין אלין אתסדרו קמי עתיק יומין - זכאה חולקכון !

פתח רבי שמעון ואמר : **ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה וגו׳** (דברים לד ט) - בכמה אתר תנינן דמשה אנפוי כאנפי שמשא ויהושע כאנפי סיהרא. דלית נהורא לסיהרא אלא נהורא דשמשא כד נהר לסיהרא, וסיהרא מגו שמשא אתמליא, וכד אתמליא כדין קיימא באשלמותא.

אשתלימותא דסיהרא מאן איהו ? רזא דכלא דאקרי **דמות** ברזא דשמשא עלאה **יהו״ה**, דהא בשמא דא לא קאים בר בזמנא דקיימא באשלמותא. דהא כמה שמהן אינון דאחסינא ואתקרי בהו כך. כפום שעתא דקיימא ביה - הכי אקרי בההוא שמא ממש. וכד קיימא ברזא דאשלמותא ואשתלימת מכל סטרין - כדין אקרי **יהו״ה** ; אשלמותא דילה כאשלמותא דלעילא, דירתא ברתא לאמה. והיינו נהירו בחמיסר יומין, דכתיב **בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה** (ויקרא כג לד) , וכתיב **אך בעשור (יום) לחדש השביעי** (שם כז), וכלא רזא חדא.

כד קיימא עלמא דאתי ברזא דכל עשר אמירן על האי חדש אקרי **בעשור**, וכד אתרשימת סיהרא באשלמותא חדא בינייהו אקרי **בחמשה עשר**, דהא **ה׳** אתחברת ואתחקקת בינייהו. ורזא דא **י״ה**. וכד קיימא בשמא דא - כדין אתחבר **בה׳**, ואיהי אתוספא לגבי תתאי למיזן לון, ולמיהב לון טרפייהו,

ואתוספא איהי ברזא דאת **ה**׳ כמלקדמין. חדא לאתחקקא ולאתחברא ברזא דלעילא, וחדא למיהב מזונא לתתא. וכדין קיימא סיהרא באשלמותא לכל סטרין, עילא ותתא, ברזא דשמא דא למהוי כלא רזא חדא ושלימו חד.

(דברים לד ט) **יהושע** דא איהו רזא דאשלמותא דסיהרא באלין אתוון **בן נו״ן** - נו״ן ודאי, דהא **נ**׳ רזא דסיהרא איהי, **מלא** ברזא דאשלמותא דשמא קדישא, כדין איהו **מלא רוח חכמה** ודאי. בגין דנקודה עלאה דאיהי **י**׳ - אתפשט ואפיק רוח, וההוא רוח עביד היכלא, וההוא רוח אתפשט ואתעביד שית סטרין. ההוא רוח אתפשט ברזא דכל אלין, ואמלי, ועביד היכלא לתתא, ואתמלי כלא. ואתעביד רזא

דף רטו עמוד ב

דשמא קדישא באשלמותא חדא. ובגין דא - **יהושע מלא רוח חכמה**, בגין **כי סמך משה את ידיו עליו** - דאיהו אריך ברכאן עליה, ואתמלי בירא מניה.

ואתון קדישי עליונין, כל חד מנייכו אתמלי רוח חכמה, וקיימא באשלמותא ברזין דחכמתא ! בגין דקודשא בריך הוא הוא אתרעי בכו, ואסמיך ידוי עלייכו ! זכאה חולקי דעיני חמו דא, וחמו שלימו דרוח חכמתא בכו !

פתח ואמר, כתיב **לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו** (ויקרא יט כו) . האי קרא אוקמוה. ורזא דמלה הכי - מאן דאכיל בלא צלותא דיצלי על דמיה - שקיל איהו כמנחש ומעונן. בגין דבליליא נשמתא סלקת למחמי ברזא דיקירא עלאה, כל חד וחד כמה דאתחזי ליה, ואשתאר בר נש בההוא חילא דאתפשט גו דמא לאתקיימא גופא, ועל דא טעים טעמא דמותא.

וההוא חילא לא מתעתדא לאתערא גו ההוא חילא דנשמתא ולקבלא ליה. וכד אתער בר נש - לאו איהו דכי. והא אוקימנא דסטרא אחרא שליט על אתר דקיימא בלא נשמתא. כיון דאתדכי במיא, ואף על גב דאשתדל בר נש באורייתא - ההיא נשמתא לא אתקיימת באתרה, ולא שלטא ביה בבר נש בר חילא דדמא בלחודוי דאקרי ׳נפש׳, ההיא דאתפשטא בדמא תדיר והא אוקימנא. וכד יצלי בר נש צלותא דפלחנא דמאריה - כדין מתיישבא חילא דדמא באתריה, ואתגבר חילא דנשמתא, ואתיישבא על ההוא אתר, וכדין בר נש אשתלים קמי מאריה כמה דאצטריך. נפש לתתא, ורזא דמלה דנשמתא לעילא.

ועל דא מאן דצלי צלותא עד לא ייכול - קאים גרמיה כמה דאצטריך, וסלקא נשמתא על אתר מותבה כמה דאצטריך. ואי אכיל עד לא צלי צלותיה לאתיישבא דמא על אתריה - הא איהו כמנחש ומעונן, בגין דהא איהו ארחיה דמנחש, לסלקא לסטר אחרא ולמאכא סטרא דקדושה.

אמאי אקרי בר נש ההוא דאשתדל בההוא סטרא **מנחש**? על דאשתדל בההוא נחש לאתקפא חיליה ולאתגברא, ודא איהו כמאן דפלח לאלהים אחרים, וכן האי פלח להההוא חילא דדמא, ולא פלח ליה לקודשא בריך הוא, לאתקפא סטרא דנשמתא סטרא דקדושה.

מעונן - דאשתדל בחובה ולא אשתדל בזכו. ואי תימא הא קיימא **נ**׳ באמצעיתא - הכי הוא ודאי, דהא לא יכלין לשלטאה בההוא סטרא אחרא, עד דאתערבי ביה ערובא דסטר קדושה כחוט חד דקיק. מאן דבעי לקיימא שקרא - יערב בה מלה דקשוט בגין דיתקיים ההוא שקרא. ועל דא **עון** מלה דשקר הוא, ובגין לקיימא ליה עאלין בה מלה דקשוט, ודא איהו **נ**׳, בדא מקיימי להההוא שקר. ומאן דלא צלי צלותא לקמי קודשא בריך הוא עד לא ייכול על דמיה - כמנחש ומעונן.

צלותא דבר נש - כמה דאמרתון אתון קדישי עליונין, זכאה חולקכון ! דהא בצלותא מתתקן גופיה ונפשיה דבר נש, ואתעביד שלים. צלותא איהי תקונין מתקנן, דמתתקנן כחדא, ואינון ארבע.

תקונא קדמאה - תקונא דגרמיה לאשתלמא. **תקונא תנייינא** - תקונא דהאי עלמא. **תקונא תליתאה** - תקונא דעלמא לעילא, בכל אינון חילי שמיא. **תקונא רביעאה** - תקונא דשמא קדישא, ברזא דרתיכין קדישין, וברזא דעלמין כלהו עילא ותתא, בתקונא כדקא יאות.

תקונא קדמאה - תקונא דגרמיה, בגין דאצטריך לאתקנא גרמיה במצוה וקדושה, ולאתתקנא בקרבנין ועלוון לאתדכאה.

תקונא תנייינא - בתקונא דקיומא דהאי עלמא בעובדא דבראשית, לברכא לקודשא בריך הוא על כל עובדא ועובדא, באינון ד **הללויה, הללוהו כל ככבי אור, הללוהו שמי השמים וגו׳**, לקיימא קיומא דהאי עלמא. ועל דא **בברוך שאמר - ברוך ברוך** על כלא.

תקונא תליתאה - דאיהו תקונא

דף רטז עמוד א

לעלמא לעילא, בכל אינון חיילי חיילין ומשריין, **יוצר משרתים ואשר משרתיו וגו׳, והאופנים וחיות הקודש**.

תקונא רביעאה - תקונא דצלותא, בתקונא דרזא דשמא קדישא, כדקא אמרתון זכאה חולקכון.

והכא רזא דתקונא דשמא שלים - זכאה חולקי עמכון בהאי עלמא ובעלמא דאתי !

פקודי אורייתא דאמרתון בצלותא - ודאי הכי הוא.

פתח ואמר: כתיב **את יהו״ה אלהי״ך תירא אותו תעבד** (דברים י כ) , וכתיב **ויראת מאלהי״ך** (ויקרא יט יד) . האי קרא אית למימר הכי ״ויראת אלהיך״ בגין דהא כתיב **את יהו״ה אלהי״ך תירא** - מהו **מאלהיך**.

אלא רזא איהו - **מאלהיך** ודאי - מההוא אתר דאתחבר וסחרא למוחא דלגו, ודא איהו **מאלהי״ך**. דחילו דא למדחל ליה, דהא תמן שריא דינא, ואיהו דינא דאשתאיב מגו דינא דלעילא בהאי אתר.

תלת גווני אשא הכא. **אשא קדמאה** - איהו אשא דקביל אשא בחדו, וחדאן דא בדא ברחימו. **אשא תניינא** - איהו אשא דכתיב ביה **ונגה לאש** (יחזקאל א יג) - דאתחזי ביה נגה. ודא איהו אשא דקיימא גו אשא פנימאה בחדו, כמה דאתמר. **אשא תליתאה** - איהו אשא דסחרא לההוא נגה, ובהאי אשא שארי דחילו דדינא לאלקאה חייביא. ואף על גב דתנינן דארבעה גווני אשא נינהו ואינון ארבע דאינון חד - אבל הכא בההוא אשא דקאמרן שארי דחילו דדינא. ועל דא כתיב **ויראת מאלהי״ך** - מההוא עונשא דיליה.

ובההוא יראה בעי לשואה רעותיה בדחילו ורחימו כחדא; למדחל בהאי סטרא, ולמרחם בהאי סטרא, ובאינון גווני דקאמרן. וההוא דחילו להוי למדחל מעונשא, דמאן דעבר על פקודי אורייתא אתענש בההוא סטרא. דכד שארי ההוא סטרא לאלקאה - לא שכיך עד דשיצי ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי. ובגין כך בעי למדחל מהאי אשא, דדחילו שריא ביה, ומניה אתפשט אשא לבר דדחלא אחרא.

ועל דא כתיב **לא תיראו את אלהי האמורי** (שופטים ו י) - דאסיר למדחל מניה. והאי אשא דדחילו דקאמרן איהו קדש ואשתתף בקדושה. והאי איהו דסחרא לההוא נגה דקאמרן. וההיא אשא אחרא דלבר - איהו דאתחבר בהאי לזמנין, ולזמנין אתעבר מניה ולא אתחבר בהדיה. וכד גרים דאתחבר בהאי - כדין הוא אשא דחשוך, ואחשיך וכסי נהירו דאלין אחרנין. וסימניך **ואש מתלקחת** (יחזקאל א ד) , ולא דקיימא תדיר, והא אתמר.

לבתר אהבה, כמה דאוקמוה דאהבה שריא לבתר יראה. ורזא דמלה - כיון דשארי יראה על רישיה דבר נש - אתער לבתר אהבה דאיהו ימינא. דמאן דפלח מגו אהבה - אתדבק באתר עלאה לעילא, ואתדבק בקדושה דעלמא דאתי. בגין דהא סליק לאתעטרא לאתדבקא בסטר ימינא. ואי תימא דפולחנא דאיהו מסטרא דיראה לאו איהו פולחנא - פולחנא יקירא איהו ! אבל לא סליק לאתדבקא לעילא. וכד פלח מאהבה - סליק ואתעטר לעילא ואתדבק בעלמא דאתי ! ודא איהו בר נש דאזדמן לעלמא דאתי, זכאה חולקיה, דהא שליט על אתר דיראה. דהא לית מאן דשליט על דרגא דיראה אלא אהבה, רזא דימינא.

רזא דיחודא - דאצטריך ליה להההוא דאתחזי לעלמא דאתי ליחדא שמא דקודשא בריך הוא, וליחדא שייפין ודרגין עלאין ותתאין, לאכללא כלהו, ולאעלאה כלהו באתר דאצטריך לקשרא קשראן. ודא איהו רזא דכתיב **שמע ישראל יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה אחד** (דברים ו ד) .

ורזא ד**שמע** - **שם** דסליק ל**ע**׳ שמהן. ודא כללא חדא.

ישראל - ישראל סבא. בגין דאית זוטא דכתיב **נער ישראל ואהבהו** (הושע יא א) . ודא איהו ישראל סבא, רזא חדא בכללא חדא.

שמע ישראל - הכא אתכלילת אתתא בבעלה.

ולבתר דאתכלילו דא בדא בכללא חדא - כדין אצטריכו לייחדא

דף רטז עמוד ב

שייפין, ולחברא תרין משכנין כחדא בכלהו שייפין, ברעו דלבא, לאסתלקא בדבקותא דאין סוף, לאתדבקא כלא תמן, למהוי רעותא חדא עלאי ותתאי.

ורזא דא **יהיה**, כמה דאת אמר **יהיה יהו"ה אחד** (זכריה יד ט) , ברזא דיהיה. **י'** ליחדא ולאתדבקא **בה'** דאיהו היכלא פנימאה, אתר גניזו דהאי נקודה עלאה דאיהי **י'**. ודא איהו רזא **יהו"ה אלהינ"ו**. אלין תרין אתוון דאינון **י"ה**, ולאכללא כל שייפין בההוא אתר דנפקו מניה, דאיהו היכלא פנימאה. לאתבא מלין לאתריה - לעיקרא ויסודא ושרשא דלהון - עד ההוא אתר דשרשא דברית. ולבתר אינון תרין אתוון אחרנין - ליחדא ולאתדבקא **י' בה'. י'** איהו רזא דברית קדישא, והאי **ה'** איהו היכלא - אתר גניזו דהאי רזא דברית קדישא דאיהו **י'**. ואף על גב דאוקימנא דאיהו **ו'** תניינא - אבל **י'** רזא דיליה ליחדא לון כחדא.

אחד - לייחדא מתמן ולעילא כלא כחדא, ולסלקא רעותא לאתקשרא כלא בקשורא חד, לסלקא רעותיה בדחילו ורחימו לעילא לעילא עד אין סוף. ולא ישתבק רעותא מכל אינון דרגין ושייפין - אלא בכלהו יסתלק רעותיה לאדבקא לון, ולמיהוי כלא קשורא חדא באין סוף.

ודא הוא יחודא דרב המנונא סבא דאוליף מאבוי ואבוי מרביה עד פומא דאליהו - ושפיר איהו. ויחודא בתקונא. ואף על גב דאנן אוקימנא להאי בכמה רזין - כלהו רזין סלקין לחד. אבל רזא דא אשכחנא בספריה ושפיר איהו ויחודא בתקונא. והא אנן ביחודא דרזא אחרא אתערנא מלין, ואיהו שפיר ויחודא כדקא חזי, והכי הוא, אבל יחודא דא - יחודא בתקונא. ודא איהו יחודא דרב המנונא סבא.

ותו הוה אמר - מאן דרעותיה לאכללא כל רזין דיחודא במלה **דאחד** - שפיר טפי. ולהכי אנן מאריכין **באחד** לסלקא רעותיה מעילא לתתא ומתתא לעילא למהוי כלא חד. אבל ברזא דא **יהי"ה** סימנא בעלמא איהו להאי. והא דתנינן **אחד** רזא עילא ותתא וארבע סטרין דעלמא - הכי הוא - ליחדא עילא ותתא כמה דאתמר. וארבע סטרין דעלמא - אלין אינון רזא דרתיכא עלאה - לאתכללא כלא כחדא בקשרא חדא ביחודא חדא עד אין סוף, כמה דאוקימנא.

רזא לאדכרא יציאת מצרים לבתר - בגין דהות שכינתא בגלותא, ובזמנא דאיהי בגלותא לאו איהו חבורא לאתחברא דא בדא, עלמא תתאה בעלמא עלאה, ולאתחזאה חירו דההיא גאולה דהות בכמה אתין בכמה נסין דעבד קודשא בריך הוא. ואצטריך ההוא פורקנא לאתדכרא ולאתחזאה דאף על גב דהות בגלותא - השתא חירו אית לה. מיומא דאינון קשרין במצרים אשתריאו - אינון אתין ונסין אתעבידו. ואצטריך לאחזאה חירו דילה בגין דאתחברא בבעלה, ובגין לאסמכא גאולה לתפלה למהוי כלא חד בלא פרודא, ולא לאתחזאה תרוכין. וסימנך **ואשה גרושה מאישה לא יקחו** (ויקרא כא ז) .

ואי תימא - והא בגלותא איהי והא אתתרכת ! ? לאו הכי ! אלא ודאי בגלותא איהי לדיירא עמהון דישראל ולאגנא עלייהו, אבל לא אתתרכת. והא שכינתא לא אתחזי בבית ראשון ובבית שני עד דלא גלו ישראל סלקא לעילא. ולבתר איהי שויאת מדורה עמהון. אבל תרוכין לא הות לעלמין.

ובגין דא **בעי לאחזאה פורקנא דאית ביה ארבע גאולות**. ורזא הכא - בשעתא דנפקא שכינתא מגלותא דמצרים - תבעת מקודשא בריך הוא דיפרוק לה השתא ארבע זמנין, דאינון ארבע גאולות, לקבל ארבע גליות בגין דתהא בת חורין ולא תהא מתתרכא. ובההיא שעתא קיימא ואתפרקת ארבע גאולות בההיא יציאת מצרים. והשתא דאצטריכת בתקונהא לאתחברא בבעלה - אצטריך לאחזאה ההיא גאולת מצרים דאית בה ארבע גאולות. ועל דא אית

דף ריז עמוד א

לאדכרא בההיא גאולה ארבע זמנין **אמת אמת אמת אמת** עד **עזרת אבותינו**, דדא הוא 'עזרה' וסמך לישראל כלהו. ומתמן ולהלאה ארבע זמנין אחרנין **אמת אמת אמת אמת** למהוי ארבע גאולות אלין בקיומא תקיף, בחותמא תקיף דגושפנקא דמלכא, ארבע גאולות כפולין בקיומא.

וכלהו בההיא יציאת מצרים. דאלו לא אשתכחו אינון ארבע גאולות בההיא יציאת מצרים - כל זמנא דלהוי גלותא לא אתחברת בתקונהא לאתייחדא שמא קדישא ! ועל דא אית לאדכרא גאולה דמצרים תדיר בכל קדושין דקודשא בריך הוא, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא.

רזא דקדושה - הא אוקימנא, דהא בקדושה מתקדשי כלא עילא ותתא, וכל דרגין וכל רתיכין עלאין ותתאין - כלהו מתקדשי בקדושתא דא. ובקדושה דא אוקימנא רזין עלאין לאינון מארי רזין דמסתכלין בקדושה דמאריהון - זכאה חולקהון !

רזא לממסר נפשא למאריה - שפיר איהו דקא אמרתון חבריא - זכאה חולקיכון ! וזכאין עיני דחמו כך ! דזכינא בחיי דמתערין מלין קדישין אלין בהאי עלמא. וכלהו כתיבי לעילא קמי מלכא קדישא.

פתח ואמר - **אז נדברו יראי יהו"ה איש אל רעהו ויקשב יהו"ה וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יהו"ה ולחשבי שמו** (מלאכי ג טז) . האי קרא אית לאסתכלא ביה, **אז נדברו** - "אז דברו" מבעי ליה? מאי **נדברו**? אלא 'נדברו' לעילא מכל אינון רתיכין קדישין, וכל אינון חיילין קדישין. בגין דאינון

מלין קדישין סלקין לעילא, וכמה אינון דמקדמי ונטלין לון קמי מלכא קדישא, ומתעטרן בכמה עטרין באינון נהורין עלאין, וכלהו ׳נדברו׳ מקמי מלכא עלאה.

מאן חמי חדוון, מאן חמי תושבחן, דסלקין בכל אינון רקיעין כד סלקין מלין אלין קמי מלכא קדישא, ומלכא קדישא מסתכל בהו ואתעטר בהו. ואינון סלקין ונחתין ויתבין על חיקיה ומשתעשע בהו, ומתמן סלקין על רישיה והוו עטרה. ועל דא אמרה אורייתא **ואהיה שעשועים יום יום** (משלי ח ל) - ״והייתי״ לא כתיב, אלא **ואהיה** - בכל זמן ובכל עידן דמלין עלאין סלקין קמיה.

תרי זמני כתיב **יראי יהו״ה יראי יהו״ה**. אלא **יראי יהו״ה** לעילא, **יראי יהו״ה** לתתא. **יראי יהו״ה** קיימין לתתא, ואינון מלין קיימין בדיוקניהון לעילא. ורזא דא אשכחנא בספרא דחנוך דכל מלין דצדיקיא די בארעא - אינון מתעטרן וקיימין קמי מלכא, ומשתעשע בהו קודשא בריך הוא, ולבתר אינון נחתי וקיימין קמיה בדיוקנא דההוא צדיק דקאמר לון, ואשתעשע קודשא בריך הוא בההוא דיוקנא. ולבתר אכתיבו בספר זכרון לפניו - לקיימא קמיה בקיומא תדיר.

ולחושבי שמו - מאי **ולחושבי שמו**? הא אוקמוה. כל אינון דמחשבי מלין דאורייתא לאדבקא למאריהון ברזא דשמא קדישא בגין למנדע ליה ולאתתקנא חכמה דשמיה בלבייהו, דכתיב **ולחושבי שמו** דהוא רזא דשמא קדישא.

כתיב **וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא** (יחזקאל א כג) , האי קרא הא אוקמוה, אבל **וממעל לרקיע** - בההוא רקיע לתתא כמה דאמרתון חברייא. זכאה חולקי וזכאה חולקכון. דהא ברקיעא דלעילא לית מאן דאסתכל ביה, ומלעילא מניה קיימא ההוא אבן ספיר, דהא אתערנא ביה ברזא דההוא מרגלית טבא יקירא, כמה דאוקימנא.

דמות כסא, ולא כתיב ״דמות הכסא״, בגין דאית כסא ואית כסא. ׳הכסא׳ - עלאה טמירא גניזא דלא אתגליא, ולית מאן דקיימא ביה למנדע ולאסתכלא. ועל דא כתיב **כסא** סתמא - דא כסא דלתתא.

דמות כמראה אדם. כיון דאמר **דמות** אמאי **כמראה**, דהא סגי ליה ״דמות אדם״? אלא ׳דמות אדם׳ - דא איהו רזא עלאה - בההוא כבוד עלאה דיוקנא דאדם. אבל הא דאתוסף **כמראה** - לאכללא אינון דיוקנין דמלין דחכמתא, ואינון רזין דחכמתא

דף ריז עמוד ב

דסלקן ומתעטרן לעילא, ולבתר קיימין בדיוקנא דאדם בההוא דיוקנא דצדיקיא דמעטרין לון. ובכלהו אשתעשע קודשא בריך הוא בעטרוי.

ואתון חברייא - הא קודשא בריך הוא אשתעשע השתא באינון מלין דקא אמריתו בההוא ארחא. והא קיימתון קמי מאריכון בדיוקנייכו קדישין ! דהא אנא בשעתא דחמינא לכו ואסתכלנא בדיוקנייכו - חמינא בכו דאתון רשימין ברזא דאדם, וידענא דהא דיוקנא דלכון אתעתדא לעילא. והכי אזדמנן צדיקיא לזמנא דאתי לאשתמודעא לעיניהון דכלא ולאחזאה פרצופא קדישא לקמי כל עלמא. הדא הוא דכתיב **כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יהו״ה** (ישעיה סא ט) .

אדהכי חמא לרבי יוסי דהוה מהרהר במילי דעלמא. אמר ליה: יוסי ! קום אשלים דיוקנך - דאת חד חסר בך ! קם רבי יוסי וחדי במלין דאורייתא, וקם קמיה. אסתכל ביה רבי שמעון. אמר ליה: רבי יוסי ! השתא אנת שלים קמי עתיק יומין ודיוקנך שלים !

פתח ואמר: **ויעש את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו׳** - אמאי אקרי ׳ציץ׳? אסתכלותא לאסתכלא ביה, ובגין דהוה קיימא על אסתכלותא דבר נש אקרי ׳ציץ׳. וכל מאן דאסתכל ביה בההוא ציץ - אשתמודעא ביה. בציץ הוו אתוון דשמא קדישא גליפן בגלופא ומחקקן ביה, ואי זכאה הוה ההוא דקיימא קמיה - אינון אתוון דמחקקן ביה גו דהבא הוו בלטין מתתא לעילא, וסלקין מההוא גליפו בנהירו, והוו נהרין באנפין דההוא בר נש, נציץ נציצו ביה ולא נצצין. בשעתא קדמיתא דאסתכל כהנא ביה - הוה חמי נהירו דאתוון כלהו באנפין, וכד הוה מסתכלא לעיינא ביה - לא הוה חמי מידי, אלא נהירו דאנפוי דנהיר כאלו ניצוצא דדהבא הוה נציץ ביה.

בר דכהנא הוה ידע חיזו דאסתכלותא קדמאה דהוה חמי לפום שעתא, דהא רעותא דקודשא בריך הוא הוה ביה בההוא בר נש, וידע דאיהו זמין לעלמא דאתי, בגין דחיזו דא נהרין עליה מלעילא, וקודשא בריך הוא הוה אתרעי ביה. וכד מסתכלין ביה לא חמאן מידי - בגין דחיזו דלעילא לא אתגליא אלא

לפום שעתא. ואי קיימא בר נש קמי ההוא ציץ ואנפוי לא אחזיין לפום שעתא חיזו קדישא - הוה ידע כהנא דהא איהו תקיף מצחא, ובעי לכפרא עליה ולמבעי עלוי רחמין:

ויעש את ציץ נזר הקדש.

רבי יהודה פתח קרא ברות - **עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'** (רות ב ט) . האי קרא אית לאסתכלא ביה - אמאי אצטריך הכא למכתב? אמר ליה רבי יצחק, אי הכי כמה קראין אינון באורייתא דאתחזיאו דלא אצטריכו למכתב, וחמינן דכלהו רזין עלאין. אמר רבי יהודה: האי קרא מאן דחמי ולא אסתכל ביה - כמה דלא טעים תבשילא דמי.

אלא רזא הכא וברוח קדשא אתמר, בגין דחמא בעז דיינא דישראל ענוותנותא דההיא צדקת דלא מסלקא עינא למחמי באתר אחרא אלא לקמה, וחמאת כל מה דחמאת בעינא טבא, ותוקפא דמצחא לא הוה בה - שבח עינהא. בגין דאית עיינין דבגינהון לא שלטא ברכתא בההוא אתר. ואיהו - עינא טבא חמא בה; דכל מה דאסתכלת הוה בעינא טבא. ותו דחמא דהוה אצלח בידהא - כל מה דהות לקטא אתוסף בחקלא. ובעז אסתכל דרוחא קדישא שריא עלה - כדין פתח ואמר **עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'**. אי תימא בגין אינון לקטין כל אינון אחרנין היך אמר דתהך אבתרייהו? לא אצטריך למכתב אלא "ולקטת אחריהן" - מאי **והלכת אחריהן**? אלא בגין עיניה קאמר - עיניה דהוו גרמין ברכאן סגיאין, ועל דא **והלכת אחריהן** בתר עיניך. כל שאר בני עלמא לית להו

דף ריח עמוד א

רשו למיהך בתר עינוי, ואנת - לבתר עיניך; דעיניך גרמין ברכאן סגיאין.

דבר אחר: **עיניך בשדה אשר יקצרון** - בעז חמא ברוח קודשא דזמינין לנפקא מינה מלכין עלאין שליטין דאינון עיינין דכלא, כמה דהות תמר, דכתיב בה **ותשב בפתח עינים** (בראשית לח) - אתישבת בפתחא דנפקין מינה מלכין שליטין עלאין דאקרון עיינין, כמה דאת אמר **אם מעיני העדה** (במדבר טו כד) . כמה דכל שייפי גופא לא אזלין אלא בתר עיינין, ועיינין אינון מנהגין לכל גופא - אוף הכי מלכין וסנהדרין וכל אינון שליטין - כלא אזלין אבתרייהו. ובגין כך אמר לה **עיניך** - אלין מלכין ושליטין דזמינין למיפק מינה.

בשדה - מאן שדה? דא ציון וירושלם דכתיב **ציון שדה תחרש** (מיכה ג יב) , וכתיב **כריח שדה אשר ברכו יהו"ה** (בראשית כז כז) - דא ירושלם. ועל דא כתיב **עיניך בשדה** דאינון עיינין דילה דזמינין למיפק מינה לא יהון שליטין אלא בשדה.

אשר יקצרון - דהא מההוא שדה הוו נקטין כל בני עלמא תורה ונהורא דנהיר, דכתיב **כי מציון תצא תורה** (ישעיה ב ג) .

והלכת אחריהן באלין עובדין דכשרן דאנא חמינא בך.

הלא צויתי את הנערים וגו' - כמשמע דיליה, בגין דאתתא דעתהא קלה.

וצמית - לישנא דנקיות נקט; **וצמית** - דאי תיאובתיך לאדבקא בבר נש לקיימא זרעא בעלמא - **והלכת אל הכלים** - אלין אינון צדיקיא דאקרון **כלי יהו"ה** דכתיב **הברו נשאי כלי יהו"ה** (ישעיה נב יא) . דזמינין צדיקייא לאייתאה לון כל עלמא דורונא למלכא משיחא ואינון **כלי יהו"ה** - מאנין דקודשא בריך הוא אתהני בהו. אלין אינון מאנין תבירין - תבירין אינון בהאי עלמא בגין לקיימא אורייתא, ושימושא דקודשא בריך הוא אשתמש בהו - לא אשתמש אלא מגו הני כלים. וכד תתדבק בהו - **ושתית וגו'**.

רבי יוסי פתח ואמר: **ויאכל בעז וישת וייטב לבו** (רות ג ז) - מהו **וייטב לבו**? דבריך על מזוניה, ואוקמוה. ודא איהו רזא דמאן דמברך על מזוניה - דא אוטיב ללביה. ומאן אוטיב? כמה דכתיב **לך אמר לבי** (תהלים כז ז) , וכתיב **צור לבבי וגו'** (תהלים עג כו) . ובגין דברכת מזונא חביבא קמי קודשא בריך הוא - כל מאן דבריך על שבעא - אוטיב וחדי לאתר אחרא. וסימנך סעודתי דשבת - דאתר אחרא אתהני מההיא ברכה דשבעא וחידו. והכא - אתהני מההוא ברכה דשבעא. מאי טעמא? בגין דמזונא איהו קשה קמי קודשא בריך הוא, וכיון דבר נש אכיל ושתי וקא מברך - ההיא ברכתא סלקא ואתהני מאינון מלין דשבעא דסלקין, ואשתכח דאתהני ממזונא מתתא ומלעילא. ודא איהו רזא דבין חברייא.

רזא בחול - לא אתהני ההוא אתר אלא מאינון מילין דסלקין מגו שבעא, וכלהו מילין מתעטרן ורוון ושבעין בחדו, וההוא אתר אתהני מנייהו. בשבת - איהו רזא אחרא - במזונא ממש; ובההוא חדוה דמזונא דמצוה דשבת ובכלא אשתכח כלילא מעילא ותתא. ורזא דא **כי ממך הכל ומידך נתנו לך** (דה"א כט יד) - ודאי בהנאותיה דא ובההוא חדוה דמזונא דמצוה דשבת, כמה דאוקמוה. מאן דמברך לקודשא בריך הוא מגו שבעא - בעי לכוונא לביה

ולשואה רעותיה בחדוה ולא ישתכח עציב, אלא דיברך בחדוה ברזא דא, ולישוי רעותיה. דהא איהו יהיב השתא לאחרא בחדוה בעינא טבא, וכמה דאיהו מברך בחדוה ובעינא טבא - הכי יהבין ליה בחדוה ובעינא טבא. ובגין כך לא ישתכח עציב כלל אלא בחדוה ובמילין דאורייתא, וישוי לביה ורעותיה למיהב ברכה דא ברזא דאצטריך.

רזא הכא - ארבע רתיכין שליטין בארבע סטרין ומשריין אתזנו מההיא ברכתא דשבעא. ובאינון מלין דברוך אתה אתהני ואתרבי ואתעטר ביה. ומאן דמברך אצטריך רעותא בחדוה ובעינא טבא. ועל דא כתיב **טוב עין הוא יבורך** (משלי כב ט) . והכא שפיל לסיפיה דקרא דכתיב **כי נתן מלחמו לדל**. דאי לא תימא הכי - האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה.

דף ריח עמוד ב

אלא **טוב עין** כמה דאוקימנא, **הוא יברך** ודאי בעינא טבא בחדוה. ולאו איהו למגנא לברכא בחדוה - דהא מההיא ברכתא ומההוא חידו **נתן מלחמו לדל** - אתר דאצטריך לאתזנא מכל סטרין, אתר דלית ליה מגרמיה כלום, אתר דאתהני מכל סטרין ואתכליל מכל סטרין. מלין אלין לא אתמסרו אלא לחכימין דידעין רזין עלאין וארחין דאורייתא.

תא חזי, בעז טב עינא הוה. תוקפא דמצחא לא הוה ביה לעלמא. מה כתיב? **ויבא לשכב בקצה הערמה** (רות ג ז) - רזא דכתיב **בטנך ערמת חטים** (שיר השירים ז ג) . מהכא אוליפנא, כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות, בחדוה ברעותא דלבא, כד סליק מהאי עלמא - אתר אתתקנא ליה גו רזין עלאין בהיכלין קדישין. זכאה איהו בר נש דנטיר פקודי דמאריה וידע רזא דלהון, דלית לן פקודא ופקודא באורייתא דלא תליין ביה רזין עלאין, ונהורין וזיוין עלאין. ובני נשא לא ידעי ולא משגיחין ביקרא דמאריהון. זכאה חולקהון דצדיקיא אינון דמשתדלי באורייתא ; זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי ;

תא חזי, דהא אמרו דכל אינון תקיפי מצחא דלית להו כסופא - לית להון חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי. כל אינון תקיפי מצחא דהוו בהו בישראל -, כד הוו מסתכלן בההוא ציץ - הוו מתברן לבייהו ומסתכלן בעובדייהו. בגין דציץ על את הוה קאים, וכל מאן דמסתכל ביה הוה מכסיף בעובדוי. ועל דא ציץ מכפרא על אינון תקיפי אנפין תקיפי מצחא.

אתוון דרזא דשמא קדישא דהוו גליפין על ציצא הוו נהרין ובלטין ונצצין. כל מאן דהוה מסתכל בההוא נציצו דאתוון - אנפוי נפלין מאימתא והוה אתבר לביה, וכדין ציצא מכפרא עלייהו כגוונא דא, כיון דאיהו גרים לתברא לביה ולאתכנעא מקמי מאריה.

כגוונא דא קטרת - כל מאן דארח בההוא תננא כד סליק ההוא עמודא מההיא מעלה עשן - הוה מברר לביה בבירורו למפלח למאריה, ואעבר מניה זוהמא דיצר הרע, ולא הוה ליה אלא לבא חדא לקבל אבוה דבשמיא. בגין דקטרת תבירו דיצר הרע איהו ודאי בכל סטרין. וכמה דציץ הוה קאים על ניסא - אוף קטרת, דלית לך מלה בעלמא למתבר ליה לסטרא אחרא בר קטרת.

תא חזי מה כתיב **קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת** (במדבר יז יא) - מאי טעמא? **כי יצא הקצף מלפני יהו״ה החל הנגף** - דהא לית תבירו להההוא סטרא בר קטרת. דלית לך מלה חביבא קמי קודשא בריך הוא כקטרת, וקיימא לבטלא חרשין ומלין בישין מביתא, ריחא ועשנא דקטרת דעבדי בני נשא, בההוא עובדא איהו מבטל, כל שכן קטרת.

מלה דא גזרה קיימא קמי קודשא בריך הוא דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטרת - ישתזיב מכל מלין בישין וחרשין דעלמא, ומכל פגעין בישין, ומהרהורא בישא, ומדינא בישא ומותנא. ולא יתזק כל ההוא יומא. דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה. ואצטריך דיכוון ביה.

אמר רבי שמעון, אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטרת קמי קודשא בריך הוא, הוו נטלי כל מלה ומלה מניה, והוו סלקי לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא ; ומאן דאשתדל ביה בעי לאסתכלא בעובדא דקטרת, ואי יכוון ביה בכל יומא - אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ויסתלק מותנא מניה ומעלמא, וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא ; מסטרין בישין ומדינא דגיהנם ומדינא דמלכו אחרא.

בההוא קטרת כד הוה סליק תננא בעמודא - כהנא הוה חמי אתוון דרזא דשמא

דף ריט עמוד א

קדישא פרחין באוירא, וסלקו לעילא בההוא עמודא. לבתר כמה רתיכין קדישין סחרין ליה מכל סטרין, עד דסליק בנהירו וחדוה. וחדי למאן דחדי. וקשר קשרין לעילא ותתא ליחדא כלא והא אוקימנא. ודא מכפר על יצר הרע ועל עבודה זרה דאיהו סטרא אחרא והא אוקמוה:

פתח ואמר: **ועשית מזבח מקטר קטרת וגו׳** (שמות ל א) - האי קרא אית לאסתכלא ביה בגין דתרין מדבחין הוו - מדבחא לעלוון ומדבחא דקטרת בוסמין. דא לבר ודא לגו. האי מדבחא דקטרת דאיהו פנימאה - אמאי אקרי ׳מזבח׳ - והא לא דבחין ביה דבחין, ומזבח על דא אקרי? אלא בגין דבטיל וכפית לכמה סטרין בישין. ובגין דההוא סטרא בישא כפית, לא יכיל לשלטאה ולא למהוי קטיגורא, ועל דא אקרי ׳מזבח׳.

כד ההוא סטרא בישא הוה חמי עמודא דעשנא דקטרת דסליק - אתכפיא וערק, ולא יכיל לקרבא כלל למשכנא. ובגין דלא אתזכי ולא אתערב בההוא חדוה דלעילא בר קודשא בריך הוא בלחודוי בגין דחביבא כל כך - לא קאים ההוא מזבח אלא לגו, דהאי איהו מזבח דברכאן אשתכחו ביה, ועל דא סתים מעינא.

מה כתיב באהרן? **ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה** (במדבר יז) - דכפית ליה למלאך המות דלא יכיל לשלטאה כלל, ולא למעבד דינא. סימנא דא אתמסר בידנא, די בכל אתר דקאמרי בכוונה ורעותא דלבא עובדא דקטרת - דלא שלטא מותנא בההוא אתר ולא יתזק, ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אתר.

תא חזי מה כתיב **מזבח מקטר קטרת**? כיון דכתיב **מזבח** אמאי אקרי **מקטר קטרת**? אלא בגין דנטלי מהאי אתר לאקטרא כמה דעבד אהרן.
תו, **מזבח** אצטריך לאקטרא לקדשא ליה בההוא קטרת, ועל דא **מקטר קטרת**.
תו, **מקטר קטרת** - כתרגום **לאקטרא קטרת**, דהא אסיר לאקטרא באתר אחרא קטרת, בר ממחתה דיום הכפורים.

תא חזי, האי מאן דדינא רדיף אבתריה - אצטריך להאי קטרת ולאתבא קמי מאריה. דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מניה. ובהאי ודאי מסתלקין מיניה אי הוא רגילא בהאי לאדכרא תרין זמנין ביומא, בצפרא וברמשא, דכתיב **קטרת סמים בבקר בבקר** (שמות ל ז) , וכתיב **בין הערבים יקטירנה** (שמות ל ח) , ודא איהו קיומא דעלמא תדיר, דכתיב **קטרת תמיד לפני יהו״ה לדורותיכם** (שם) - ודאי הוא קיומא דעלמא לתתא, וקיומא דעלמא לעילא. בההוא אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטרת - דינין דלעילא שריין ביה ומותנין סגיאין ביה, ועמין אחרנין שלטין עליה, בגין דכתיב **קטרת תמיד לפני יהו״ה** - תמיד איהו קיימא **לפני יהו״ה** יתיר מכל פלחנין אחרנין. חביבא איהו עובדא דקטרת דהוא יקיר וחביב קמי קודשא בריך הוא יתיר מכל פלחנין ורעותין דעלמא. ואף על גב דצלותא איהי מעליא מכלא - עובדא דקטרת הוא יקיר וחביב קמי קודשא בריך הוא.

תא חזי, מה בין צלותא לעובדא דקטרת? צלותא אתקינו לה באתר דקרבנין דהוו עבדי ישראל, וכל אינון קרבנין דהוו עבדין ישראל לאו אינון חשיבין כקטרת. ותו מה בין האי להאי? אלא צלותא איהו תקונא לאתקנא מה דאצטריך. קטרת - עביד יתיר! מתקין וקשיר קשרין, ועביד נהירו יתיר מכלא. והאי איהו דאעבר זוהמא. ואי דכי משכנא - כלא אתנהיר ואתתקן ואתקשר כחדא. ועל דא בעינן לאקדמא עובדא דקטרת לצלותא בכל יומא ויומא לאעברא זוהמא מעלמא, דאיהו תקונא דכלא בכל יומא ויומא, כגוונא דההוא קרבנא חביבא דאתרעי ביה קודשא בריך הוא.

מה כתיב במשה? **ויאמר יהו״ה אל משה קח לך סמים נטף וגו׳** (שמות לד) . אף על גב דאוקמוה, אבל מאי שנא בעובדא דא יתיר מכל מה דאמר ליה אלא **קח לך** להנאתך ולתועלתך? בגין דכד אתתא אתדכאת - הנאותא דבעלה איהו. ורזא דא **קח לך סמים** לאעברא זוהמא, לאתקדשא אתתא בבעלה. זכאה חולקיה דמשה!

דף ריט עמוד ב

כגוונא דא, **קח לך עגל בן בקר** (ויקרא ט ב) דאתמר לאהרן - לכפרא על חוביה; על ההוא עגל דאיהו גרים לון לישראל. ועל דא כתיב במשה **קח לך** להנאתך ולתועלתך. וכן אוקמוה **בפסל לך** מההוא פסולת דלוח אבנא נתעשר משה. אוף הכי **לך** - להנאתך ולטובתך.

קטרת - קשיר קשירו, נהיר נהירו, ואעבר זוהמא. **ד׳** אתעביד **ה׳**. **ה׳** - אתחבר **בו׳**. **ו׳** סליק ואתעטר **בה׳**. **ה׳** אתנהיר **בי׳**. וכלא סליק רעותא לאין סוף. והוי כלא קשירו חד, ואתעביד חד קשירו ברזא חדא, דאיהו קשרא עלאה דכלא. מכאן ולהלאה, כיון דכלא אתקשרא בהאי קשרא - אתעטר כלא ברזא דאין סוף, ורזא דשמא קדישא אתנהיר ואתעטר בכל סטרין, ועלמין כלהו בחדוה. ואתנהירו בוצינין, ומזונין וברכאן אשתכחו בכל עלמין, וכלא ברזא דקטרת. ואי זוהמא לא אתעבר - כלא לא אתעביד. דכלא בהאי תלייא.

תא חזי, קטרת איהו קדמאה, תדיר קדים לכלא. ובגיני כך עובדא דקטרת אצטריך לאקדמא לצלותא בשירין ותושבחן, בגין דכל דא לא סלקא ולא אתתקן ולא אתקשר עד דאתעבר זוהמא. מה כתיב - **וכפר על הקדש וגו׳** (ויקרא טז טז) בקדמיתא, ולבתר **ומפשעיהם לכל חטאתם**. ועל דא בעינן לכפרא על קודשא ולאעברא זוהמא ולאתדכאה קודשא - ולבתר שירין ותושבחאן וצלותין, כלא כדקאמרן.

זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דהא אינון ידעין לתקנא תקונא דלעילא ותתא. כדבעינן לתקנא תקונא מתתא לעילא עד דאתקשר כלא כחדא בקשורא חד בההוא קטורא עלאה, כד בעינן לתקנא תקונין דלתתא, בעינן לתקנא בתקונא דאתוון רשימין, דקודשא בריך הוא אתקרי בהון.

רבי שמעון ורבי אלעזר בריה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא. אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, הא כתיב **ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך, בעצב תלדי בנים, ואל אישך תשוקתך וגו׳** (בראשית ג טז) , ואוליפנא דדא איהו רזא עלאה. תינח לתתא - אבל איהו כגוונא דלעילא - מאי איכא למימר?

פתח רבי שמעון ואמר, **כאיל תערג על אפיקי מים** (תהלים מב ב) . האי קרא אוקמוה, אבל חיה חדא אית בעלמא, ואיהי שלטא בשולטנא על אלף מפתחן בכל יומא. ואיהי נוקבא. ותיאובתה דילה תדיר **על אפיקי מים** - למשתי ולאתרוואה מצחותא, דכתיב **כאיל תערוג וגו׳**.

הכא אית לאסתכלא - בקדמיתא כתיב **כאיל** ולא כתיב "כאילת", ולבתר **תערוג** ולא כתיב "יערוג"?
אבל רזא דא - דכר ונוקבא תרוייהו כחדא. והאי נוקבא - **תערוג על אפיקי מים**. ואיהי מתעברא מן דכורא וקשי עלה - דהא על דינא קיימא. וכד אולידת - קודשא בריך הוא זמין לה חד חויא עלאה רברבא, ואתי ונשיך לגבי ההוא אתר ואולידת.

ורזא דא - **הרבה ארבה עצבונך והרונך**, בגין דאיהי מתחלחלא בכל יומא, ובעציבו על עובדין דעלמא.
בעצב תלדי בנים - **בעצב** - דא רזא דחויא דעציב אנפיהון דעלמא.
ואל אישך תשוקתך כמה דאת אמר **תערוג על אפיקי מים**.
והוא ימשל בך - הא אוקימנא רזא דאיהו שליט עלה.
וכל דא למה? בגין דאמרה סיהרא כמה דתנינן, ובגיני כך אזעירת נהוראה ואזעירת שלטנהא, ולית לה רשו מגרמה, בר כד יהבין לה חילא.

בעצב תלדי בנים כמה דאוקימנא. ואי תימא אמאי אצטריך חויא לדא? אלא דא פתח ארחא לנחתא כל אינון נשמתין דעלמא; דאלמלא לא פתח אורחין לנחתא לתתא - לא ישרי בגויה דבר נש. מה כתיב **לפתח חטאת רובץ** (בראשית ד ז) - מאי **לפתח**? להההוא פתח דאתעתדא לאולדא לאפקא נשמתין לעלמא - איהו קאים לגבי ההוא פתח. וכל אינון נשמתין דאצטריכו לנחתא בגופין קדישין - לא קאים איהו להההוא פתח, ולית ליה רשו בהאי נשמתא. ואי לאו - הא חויא נשיך. ואסתאב ההוא אתר, ולאו איהי נשמתא דאתדכיא.

והכא איהו רזא עלאה, **בעצב תלדי בנים** - רזא דא - דא נחש, דהא

דף רכ עמוד א

עמיה אולידת נשמתין. בגין דדא איהו על גופא ודא על נשמתא, ותרווייהו דא בדא. דא נקיט נשמתא, ודא נקיט גופא. וזמינא דא חויא לאולדא כל אינון גופין עד דלא ייתי זמנא דיליה. הדא הוא דכתיב **בטרם תחיל ילדה** (ישעיה סו) . זמנא דחויא לאולדא בשבע שנין - והכא בשית מה דלאו איהו זמניה. ובההוא זמנא דאוליד לון - מההוא לידה ימות, דכתיב **בלע המות לנצח** (ישעיהו כה ח) , וכתיב **יחיו מתיך נבלתי יקומון** (ישעיהו כו יט) .

אמר רבי שמעון בההוא זמנא דיתערון מתי עלמא ויתעתדון בארעא קדישא - יקומון חיילין חיילין כלהו על ארעא דגליל. בגין דתמן זמין מלכא משיחא לאתגלאה, בגין דאיהו חולקיה דיוסף. ותמן? בגין דאתברו בקדמיתא, ומתמן שארו לאגלאה מכל אתרייהו ולאתבדרא ביני עממיא, כמה דאת אמר **וְלֹא נֶחְלוּ עַל שֶׁבֶר יוֹסֵף** (עמוס ו ו) . ואמאי יקומון תמן? בגין דאיהו חולקיה דההוא דאשתוי בארונא, דכתיב **ויישם בארון במצרים** (בראשית נ כו) . ולבתר אתקבר בארעא קדישא דכתיב **ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל מצרים קברו בשכם** (יהושע כד לב) .

ודא איהו דקאים בקיומא דברית יתיר מכלא. ובההוא זמנא דיתערון כלהו חיילין חיילין - כלהו יהכון - דא לחולק אבהתהון ודא לחולק אבהתהון, דכתיב **ושבתם איש אל אחוזתו** (ויקרא כה) . וישתמודעון דא לדא. וזמין קב"ה לאלבשא לון לכל חד וחד לבושי מרקמן, וייתו כלהו וישבחון למאריהון בירושלם, ויתחברון תמן אוכלוסין אוכלוסין, וירושלם יתמשך לכל סטרין יתיר ממה דאתמשך כד אתחברו תמן מגלותא. כיון דיתחברון וישבחון למאריהון - קודשא בריך הוא יחדי עמהון. הדא הוא דכתיב **ובאו ורננו במרום ציון** (ירמיהו לא) . ולבתר **ונהרו אל טוב יהו"ה וגו׳** - כל חד

וחד לחולקיה וחולק אבהתוי. ואחסנתהון דישראל תהא עד מתא דרומאי, ותמן ילפון אורייתא והא אוקמוה. וכתיב **הקיצו ורננו שוכני עפר וגו׳** (ישעיה כו) :